

Prezes Rady Ministrów

Donald Tusk

Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

RM-0610-41-25
UD101

Pan Szymon HOŁOWNIA
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi
projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz
niektórych innych ustaw.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został
upoważniony Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem
Donald Tusk
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Do wiadomości:
wnioskodawca

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 w pkt 2 w lit. zd średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. ze w brzmieniu:
„ze) ubezpieczony będący marynarzem zobowiązany do opłacenia składek na własne ubezpieczenia społeczne;”;
- 2) w art. 6 w ust. 1 w pkt 23 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 24 w brzmieniu:
„24) marynarzami.”;
- 3) w art. 8 dodaje się ust. 16–21 w brzmieniu:

„16. Za marynarza uważa się osobę zamieszkującą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wykonującą pracę na podstawie umowy o świadczeniu pracy na morzu na statku o pojemności brutto (GT) 100 jednostek i wyższej oraz o przynależności polskiej albo innej niż polska, która dokonała zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, przedkładając kopię zaświadczenia wydanego przez agencję zatrudnienia albo dyrektora urzędu morskiego, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej.

17. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 16, wydaje marynarzom:

- 1) niekorzystającym z pośrednictwa w zawarciu umowy o świadczeniu pracy na morzu z armatorem – dyrektor urzędu morskiego, o którym mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (Dz. U. z 2023 r. poz. 2257), właściwy dla miejsca zamieszkania marynarza albo
- 2) korzystającym z pośrednictwa w zawarciu umowy o świadczeniu pracy na morzu z armatorem – agencja zatrudnienia, o której mowa w art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu, pośrednicząca w zawarciu umowy.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ustawę z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu.

18. Podmioty, o których mowa w ust. 17, potwierdzają w zaświadczeniu, o którym mowa w ust. 16, posiadanie statusu marynarza oraz datę jego nabycia w celu zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, a także datę rozpoczęcia i datę planowanego zakończenia pracy na statku morskim – na podstawie przedłożonych przez marynarza dokumentów w postaci marynarskiej umowy o pracę lub innej umowy dotyczącej świadczenia przez marynarza pracy na morzu, wpisów do książeczki żeglarskiej lub praktyki pływania potwierdzonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 68 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz. U. z 2024 r. poz. 1068 i 1933).

19. Do terminów i trybu wydawania zaświadczeń, o których mowa w ust. 16, stosuje się przepisy działu VII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572).

20. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 16, jest ważne przez okres 1 miesiąca od dnia jego wydania.

21. Do określania właściwości dyrektora urzędu morskiego stosuje się odpowiednio art. 17 ust. 1a ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim.”;

4) w art. 9:

a) ust. 1c otrzymuje brzmienie:

„1c. Osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4–5a, 8, 10 i 24, spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego. Mogą one jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęte ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych, tytułów.”,

b) po ust. 2c dodaje się ust. 2d w brzmieniu:

„2d. Osoba spełniająca warunki do objęcia jej obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tytułu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24, oraz z tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4–6, 7a, 7b i 10, jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami jako marynarz. Może ona jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych, tytułów albo zmienić tytuł ubezpieczeń, o ile podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułów, o

których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4–6, 7a, 7b i 10, w danym miesiącu jest nie niższa od określonej w art. 18 ust. 4 pkt 5a.”;

- 5) w art. 11 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3, 12, 23 i 24.”;

- 6) w art. 13 w pkt 18 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 19 w brzmieniu:

„19) marynarze – od dnia oznaczonego jako dzień uzyskania statusu marynarza w zaświadczeniu, o którym mowa w art. 8 ust. 16, do upływu 12 miesięcy kalendarzowych liczonych od dnia oznaczonego w tym zaświadczeniu jako dzień uzyskania statusu marynarza, z wyłączeniem okresu zawieszenia statusu marynarza trwającego nie krócej niż 1 miesiąc i nie dłużej niż 3 miesiące w danym roku kalendarzowym.”;

- 7) w art. 16 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe:

- 1) osób prowadzących pozarolniczą działalność,
- 2) osób, o których mowa w art. 7,
- 3) marynarzy

– finansują w całości, z własnych środków, sami ubezpieczeni.”;

- 8) w art. 18 dodaje się ust. 16 w brzmieniu:

„16. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe marynarzy stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż kwota minimalnego wynagrodzenia.”;

- 9) w art. 36:

- a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, 10 i 24, należy do tych osób, z zastrzeżeniem ust. 2.”,

- b) po ust. 4b dodaje się ust. 4c i 4d w brzmieniu:

„4c. Zgłoszeń, o których mowa w ust. 3, marynarze dokonują nie później niż ostatniego dnia upływu okresu, o którym mowa w art. 8 ust. 20.

4d. W przypadku braku dokonania przez marynarza zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych albo dokonania takiego zgłoszenia po terminie nie powstaje obowiązek podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24.”,

c) dodaje się ust. 18–22 w brzmieniu:

„18. Marynarz przekazuje jednostce organizacyjnej Zakładu zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych, o którym mowa w art. 36 ust. 3 oraz kopię zaświadczenia, o którym mowa w art. 8 ust. 16.

19. Jeżeli osoba wykonująca pracę na morzu na statku o przynależności polskiej, która jest zatrudniona na podstawie marynarskiej umowy o pracę i podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stosunku pracy, zmienia tytuł do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych na określony w art. 6 ust. 1 pkt 24, przekazuje dotychczasowemu płatnikowi składek oświadczenie w tym zakresie wraz z kopią zaświadczenia, o którym mowa w art. 8 ust. 16.

20. Płatnik składek będący pracodawcą osoby, o której mowa w ust. 19, dokonuje wyrejestrowania z ubezpieczeń społecznych, o którym mowa w ust. 11, od dnia wskazanego w zaświadczeniu, o którym mowa w art. 8 ust. 16, jako dzień uzyskania statusu marynarza.

21. Osoba rozpoczynająca pracę na morzu na statku o przynależności polskiej, która jest zatrudniona na podstawie marynarskiej umowy o pracę, podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stosunku pracy, jeżeli nie złoży płatnikowi składek oświadczenia, o którym mowa w ust. 19, przed terminem określonym w ust. 4 oraz nie dokona zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z tytułu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24.

22. Płatnik składek zgłasza do ubezpieczeń społecznych osobę, o której mowa w ust. 21, w terminie określonym w ust. 4. Przepisy ust. 2 i 9 stosuje się odpowiednio.”;

10) po art. 36aa dodaje się art. 36ab w brzmieniu:

„Art. 36ab. 1. Marynarz po zakończeniu wykonywania pracy na statku morskim może dokonać zawieszenia statusu marynarza na okres do 3 miesięcy w danym roku kalendarzowym, jeżeli w tym okresie nie wykonuje pracy na statku morskim.

2. Z uprawnień, o którym mowa w ust. 1, można skorzystać w całości lub w 3 częściach nie krótszych niż pełny miesiąc kalendarzowy.

3. Zgłoszenie zawieszenia statusu marynarza następuje w zgłoszeniu wyrejestrowania z ubezpieczeń społecznych, o którym mowa w art. 36 ust. 11, a w przypadku wznowienia statusu marynarza dokonuje się ponownego zgłoszenia do

ubezpieczeń społecznych, o którym mowa w art. 36 ust. 3, w terminie 7 dni od dnia zaistnienia tego faktu.”;

11) w art. 47:

a) ust. 2c otrzymuje brzmienie:

„2c. Osoby, o których mowa w ust. 2d–2fb, są zwolnione z obowiązku składania deklaracji rozliczeniowej lub imiennych raportów miesięcznych za kolejny miesiąc także wówczas, gdy zmiana w stosunku do poprzedniego miesiąca jest spowodowana wyłącznie zmianą minimalnego wynagrodzenia lub przeciętnego wynagrodzenia.”,

b) po ust. 2fa dodaje się ust. 2fb w brzmieniu:

„2fb. Płatnik składek zgłaszający do ubezpieczenia wyłącznie osobę, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24, jest zwolniony z obowiązku składania deklaracji rozliczeniowej oraz imiennych raportów miesięcznych za kolejny miesiąc, jeżeli w ostatnio złożonej deklaracji rozliczeniowej zadeklarował do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne kwotę w wysokości określonej w art. 18 ust. 16.”;

12) po art. 112a dodaje się art. 112b w brzmieniu:

„Art. 112b. 1. Marynarze zamieszkujący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogą na wniosek złożony do Zakładu opłacić składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za wybrane miesiące w okresie od dnia 1 lipca 2020 r. do dnia 30 czerwca 2025 r., w których nie podlegali ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

2. Warunkiem opłacenia składek, o których mowa w ust. 1, jest złożenie wniosku w terminie do dnia 30 czerwca 2027 r. wraz z zaświadczeniem potwierdzającym posiadanie statusu marynarza przez przynajmniej 3 miesiące w każdym roku wskazanym w ust. 1, za który marynarz wnosi o opłacenie składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

3. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 2, jest wydawane przez dyrektora urzędu morskigo. Przepisy art. 8 ust. 16–19 oraz ust. 21 stosuje się odpowiednio.

4. Miesięczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż wysokość minimalnego wynagrodzenia obowiązująca w miesiącu, za który są opłacane składki.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 501) w art. 2a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1, 2, 5 i 6, nie przysługują osobom prowadzącym pozarolniczą działalność i osobom z nimi współpracującym, osobom współpracującym z osobami fizycznymi, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236, 1222 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 222), duchownym będącym płatnikami składek na własne ubezpieczenia oraz marynarzom, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w razie wystąpienia w dniu powstania prawa do świadczenia zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przekraczającą 1 % minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie odrębnych przepisów, do czasu spłaty całości zadłużenia.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 257) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w ust. 3 w pkt 13 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 13a w brzmieniu:

„13a) wykonywania pracy na statku morskim przez marynarza, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, albo w okresie objęcia ubezpieczeniem wypadkowym, jeżeli nastąpiło poza okresem wykonywania pracy.”;
- 2) w art. 5 w ust. 1 w pkt 14 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 14a w brzmieniu:

„14a) kapitan statku morskiego o przynależności polskiej, na którym jest wykonywana praca, lub wyznaczona przez niego osoba, a w pozostałych przypadkach Zakład – w stosunku do marynarza, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.”;
- 3) w art. 6 w ust. 2 po pkt 2 dodaje się przecinek i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) marynarzom, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych”.

Art. 4. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 66 w ust. 1 w pkt 1 w lit. i średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. j w brzmieniu:
„j) marynarzami, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych;”;
- 2) w art. 68 uchyla się ust. 8a;
- 3) w art. 69 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a i c–j, powstaje i wygasa w terminach określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych.”;
- 4) w art. 81 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a, d–j, pkt 3 i 35, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5, 6 i 10.”;
- 5) w art. 87 w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) osób wymienionych w art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a i c–j, pkt 1a, 3–8, 8b–16a, 19, 21–23 i 24 – pobierających zasiłek dla bezrobotnych lub stypendium, pkt 24a i 25 – pobierających zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne, pkt 26–30 i 32–33 oraz w art. 68 są opłacane i ewidencjonowane w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, z zastrzeżeniem pkt 2;”.

Art. 5. W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (Dz. U. z 2023 r. poz. 2257) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 22 uchyla się ust. 2;
- 2) po art. 78 dodaje się art. 78a w brzmieniu:
„Art. 78a. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350) określa zasady podlegania ubezpieczeniom

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 858, 1222, 1593, 1615 i 1915 oraz z 2025 r. poz. 129 i 304.

społecznym osób zatrudnionych na podstawie marynarskiej umowy o pracę oraz marynarzy, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 tej ustawy.”.

Art. 6. Osoby, które w dniu wejścia w życie ustawy podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym jako pracownicy wykonujący pracę na statkach morskich o przynależności polskiej, nadal podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tego tytułu, jeżeli nie złożą płatnikowi składek oświadczenia, o którym mowa w art. 36 ust. 19 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, wraz z kopią zaświadczenia, o którym mowa w art. 8 ust. 16 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, oraz nie dokonają zgłoszenia do ubezpieczeń z tytułu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2025 r.

UZASADNIENIE

Cel wprowadzenia przepisów

Celem projektu jest uregulowanie zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym przez marynarzy, w tym w szczególności marynarzy wykonujących pracę na morzu na statkach pływających pod banderami tzw. państw trzecich, czyli państw nienależących do Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W ten sposób projekt zmierza do pełnego wykonania wobec polskich marynarzy postanowień Konwencji o pracy na morzu, przyjętej przez Konferencję Ogólną Międzynarodowej Organizacji Pracy w Genewie dnia 23 lutego 2006 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 845, z późn. zm.). Ze względu na charakter pracy marynarzy, która obejmuje wykonywanie jej na statkach pływających pod różnymi banderami i w różnych porządkach prawnych, sytuacja tej grupy zawodowej w sferze ubezpieczeń społecznych jest zróżnicowana. Można wyodrębnić trzy zasadnicze grupy marynarzy ze względu na zakres podlegania przez nich ubezpieczeniom społecznym:

1. Marynarze zatrudnieni na podstawie marynarskiej umowy o pracę przewidzianej w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (Dz. U. z 2023 r. poz. 2257). Marynarze należący do tej grupy podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu, uregulowanym przepisami ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350). Tytułem podlegania ubezpieczeniom społecznym jest umowa o pracę. Grupa ta liczy około 650 marynarzy (szacunkowe dane od armatorów i Ministerstwa Infrastruktury).
2. Marynarze pływający na statkach pod banderą państwa członkowskiego Unii Europejskiej (UE) lub Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA). Marynarze, którzy należą do tej grupy, zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 883/2004”, podlegają ubezpieczeniom społecznym na zasadach przewidzianych w ustawodawstwie państwa bandery. Grupa ta liczy około 17 000 marynarzy (dane przedstawiane przez stronę społeczną).
3. Marynarze pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, które nie jest państwem członkowskim UE/EFTA. Grupa ta liczy około 17 000 marynarzy (dane przedstawiane przez stronę społeczną). Jest ona zróżnicowana ze względu na zasady i zakres podlegania ubezpieczeniom społecznym:

- 1) Marynarze zatrudnieni przez pracodawcę armatora mającego siedzibę w UE, którzy mają miejsce zamieszkania na terenie UE. Marynarze ci z mocy wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej C-631/17 podlegają ubezpieczeniom społecznym zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego ich miejsca zamieszkania. Oznacza to, że jeżeli marynarze ci mają miejsce zamieszkania na terytorium Polski, podlegają oni ubezpieczeniom społecznym zgodnie z przepisami polskiego prawa ubezpieczeń społecznych;
- 2) Marynarze pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, z którym Polska zawarła umowę dwustronną o zabezpieczeniu społecznym, w której zamieszczono postanowienia dotyczące podlegania ubezpieczeniom społecznym przez marynarzy (np. umowa o zabezpieczeniu społecznym z Turcją). Marynarze ci podlegają ubezpieczeniom społecznym zgodnie z przepisami jednego z państw-stron umowy, wskazanego w umowie. Jest to co do zasady państwo bandery. Ze względu jednak na zasady przewidziane w umowach tego typu (np. zasada eksportu świadczenia, zasada sumowania okresów, zasada równości zdarzeń) marynarz, mając miejsce zamieszkania w Polsce, może wywodzić z podlegania ustawodawstwu państwa trzeciego określone skutki dla swoich uprawnień z zakresu ubezpieczeń społecznych w Polsce;
- 3) Marynarze pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, z którym Polska nie zawarła umowy dwustronnej o zabezpieczeniu społecznym, a ich pracodawca armator nie ma siedziby na terenie UE/EFTA. Marynarze ci w praktyce nie są objęci ochroną ubezpieczeniową. Część z nich (ok. 20%) dobrowolnie przystępuje do ubezpieczenia emerytalnego i ubezpieczeń rentowych oraz odprowadza składki do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę. Pozostali nie podlegają w tym okresie i z tytułu pracy na morzu ubezpieczeniom społecznym.

Tak ukształtowane zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym przez marynarzy mają również istotne konsekwencje ekonomiczne. Można tu zwrócić uwagę na dwie kwestie. Po pierwsze, takie rozwiązania sprzyjają podejmowaniu przez polskich armatorów decyzji o uprawianiu żeglugi morskiej pod obcymi banderami, w tym w szczególności spoza UE i EFTA. W ten sposób są oni w stanie istotnie zmniejszyć ciężące na nich koszty związane z ochroną socjalną. W niektórych państwach wykonywanie pracy na morzu nie jest bowiem tytułem do ubezpieczeń społecznych lub obowiązki z tego zakresu nie są egzekwowane od armatorów. Po drugie, mający miejsce zamieszkania w Polsce marynarze zatrudnieni przez pracodawców

armatorów mających siedzibę w UE, którzy pływają na statkach pod banderą państwa trzeciego, są postrzegani jako mniej konkurencyjni na marynarskim rynku pracy w stosunku do marynarzy mających miejsce zamieszkania poza UE/EFTA lub w krajach UE, w których obowiązują preferencyjne zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym dla marynarzy oraz opłacania za nich składek. Dodatkowo wskazać należy, że aktualne zasady podlegania marynarzy mających miejsce zamieszkania w Polsce ubezpieczeniom społecznym i opłacania za nich składek budzą wątpliwości co do ich pełnej zgodności z zobowiązaniami Polski wynikającymi z Konwencji o pracy na morzu z 2006 r. (MLC). Konwencja ta w dosyć szerokim zakresie, w którym Polska zobowiązała się do jej przestrzegania, gwarantuje marynarzom prawo do zabezpieczenia społecznego. Przewiduje ona po stronie Rzeczypospolitej Polskiej obowiązek zagwarantowania marynarzom w polskim porządku prawnym prawa do zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego, zasiłku dla bezrobotnych, świadczeń emerytalnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy, świadczeń w przypadku śmierci żywiciela oraz świadczeń inwalidzkich (świadczeń z tytułu niezdolności do pracy). Uprawnienia te obecnie mają zagwarantowane marynarze zatrudnieni na podstawie marynarskiej umowy o pracę przewidzianej w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu oraz objęci koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego na podstawie przepisów rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronnych umów o zabezpieczeniu społecznym, dla których jest właściwe ustawodawstwo polskie. Z gwarancji tych nie korzystają natomiast marynarze pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, z którym Polska nie zawarła umowy dwustronnej o zabezpieczeniu społecznym, a ich pracodawca armator nie ma siedziby na terenie UE/EFTA.

Dlatego można wskazać trzy zasadnicze cele projektowanej ustawy:

- 1) dostosowanie rozwiązań z zakresu ubezpieczeń społecznych marynarzy do realiów marynarskiego rynku pracy i potrzeb ekonomicznych armatorów, z pełnym poszanowaniem zgodności rozwiązań z zakresu ubezpieczeń społecznych marynarzy z przepisami prawa UE o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz zawartych przez Polskę dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym;
- 2) zagwarantowanie jak największej liczbie marynarzy pełnej ochrony socjalnej w zakresie wymaganym przez Konwencję o pracy na morzu z 2006 r. (MLC), tj. prawa do zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego, zasiłku dla bezrobotnych, świadczeń emerytalnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy, świadczeń w przypadku śmierci

żywiciela oraz świadczeń inwalidzkich na zasadach nie mniej korzystnych jak dla pracowników lądowych;

- 3) pełna realizacja wobec marynarzy mających miejsce zamieszkania w Polsce konstytucyjnej zasady prawa do zabezpieczenia społecznego zawartej w art. 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którą obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Projekt wychodzi naprzeciw postulatom podnoszonym przez środowiska pracodawców oraz pracowników wykonujących pracę na morzu, organizacje pracodawców oraz związki zawodowe zrzeszające marynarzy. Środowiska te od lat podnoszą potrzebę uregulowania zasad podlegania marynarzy ubezpieczeniom społecznym i opłacania za nich składek w sposób uwzględniający realia marynarskiego rynku pracy oraz zobowiązania płynące z Konwencji o pracy na morzu z 2006 r. (MLC). Od wielu lat w tej sprawie toczy się dialog między stroną rządową, stroną pracodawców i stroną pracowników. W 2024 r. spotkania strony rządowej reprezentowanej przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Infrastruktury ze stroną społeczną odbywały się: na posiedzeniach sejmowej Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, Zespołu Trójstronnego ds. Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego, Zespołu Problemowego ds. Ubezpieczeń Społecznych Rady Dialogu Społecznego (RDS), na posiedzeniu plenarnym Rady Dialogu Społecznego, a także podczas spotkań roboczych strony rządowej ze stroną społeczną. Sygnały strony społecznej znalazły swój odzew w uchwale Rady Dialogu Społecznego nr 128 z dnia 22 kwietnia 2024 r. w sprawie realizacji postanowień Konwencji o pracy na morzu z 2006 r. (MLC) w zakresie stworzenia systemu ubezpieczeń społecznych dla marynarzy zamieszkujących na terenie państwa, Członka Konwencji. W uchwale strona pracowników i strona pracodawców RDS wezwała Rząd Rzeczypospolitej Polskiej do „pilnego podjęcia prac w celu przygotowania, w uzgodnieniu ze stroną społeczną, rozwiązań w sprawie wypełnienia przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej postanowień Konwencji MOP – MLC 2006, w zakresie systemu ubezpieczeń społecznych dla marynarzy”.

Podkreślić należy, że w wyniku transformacji ustrojowej pod koniec ubiegłego wieku armatorzy polscy znaleźli się w bardzo trudnej sytuacji ekonomicznej. Nie potrafiąc skutecznie konkurować z armatorami obcymi, głównie ze względu na wysokie koszty pracy, wynikające z oskładkowania na ubezpieczenia społeczne oraz obciążeń podatkowych wynagrodzeń marynarzy, polskie przedsiębiorstwa żeglugowe od początku lat dziewięćdziesiątych

przenosiły swoje statki pod tzw. „wygodne bandery” (flags of convenience) i rejestrowały je w państwach, które nie wymagały zabezpieczenia społecznego dla zatrudnionych na tych statkach marynarzy i oferowały niskie podatki, co skutkowało znaczną redukcją kosztów prowadzonej działalności.

Podkreślić należy bowiem, że większość państw UE stosuje rozwiązania dedykowane żegludze morskiej obniżające obciążenia kosztowe zatrudnienia marynarzy – obniżając, nawet do zera, wysokość składek na ubezpieczenie społeczne (jak np. Belgia, Grecja, Włochy) bądź refundując armatorom całość lub część składek (np. Szwecja, Francja, Irlandia).

Obecnie Polska praktycznie nie posiada własnej morskiej floty handlowej, a polscy marynarze i oficerowie wykształceni w polskich uczelniach i szkołach morskich w zdecydowanej większości pracują na statkach pływających pod obcymi banderami. Szacuje się, że jest tam zatrudnionych ponad 35.000 osób.

Podkreślić też należy tendencję spadkową zatrudnienia marynarzy na statkach pływających pod polską banderą. Ze względu na niekonkurencyjne otoczenie regulacyjne nowe statki nie są rejestrowane pod polską banderą. Tym samym wraz z wycofywaniem z eksploatacji starszych statków liczba statków pod polską banderą, a w konsekwencji marynarzy objętych ubezpieczeniem społecznym w Polsce, zmniejsza się. Stanowi to istotne zagrożenie zarówno dla tych marynarzy, jak również dla budżetu państwa, w sytuacji gdy będą oni osiągać wiek emerytalny.

Jeśli chodzi o porównanie Polski do innych krajów posiadających handlową flotę morską to według danych Międzynarodowej Organizacji Morskiej (dok. A 33/23/REV.2) dotyczących tonażu statków zarejestrowanego pod narodowymi banderami, w Unii Europejskiej mniejszy tonaż statków od Polski (która posiada ok. 100 000 ton pojemności brutto statków), co odpowiada dwóm średniej wielkości statkom – mają jedynie: Węgry, Czechy, Austria (po 0 ton), Słowacja (1 000 ton), Słowenia (2 000 ton) oraz Rumunia (90 000 ton). Większą flotę posiadają wszystkie pozostałe kraje UE, a nawet kraje pozaeuropejskie bez dostępu do morza, jak: Etiopia (188 000 ton), Mongolia (380 000 ton), Szwajcaria (485 000 ton) czy Luksemburg (1 300 000 ton).

Polska pod tym względem jest niekonkurencyjna w stosunku do innych państw UE, jak Szwecja (2 338 000 ton), Hiszpania (2 886 000 ton), Belgia (5 823 000 ton), Niemcy (7 252 000 ton), Holandia (7 475 000 ton), Włochy (13 623 000 ton), jak również takich krajów, jak Portugalia, Dania, Cypr czy Malta, które posiadają flotę o tonażu przekraczającym 20 mln ton.

W konsekwencji zmiana bandery z polskiej na obcą spowodowała utratę wpływów do budżetu państwa i dodatkowo negatywnie wpłynęła na marynarski rynek pracy w kraju. Warunkiem powrotu statków pod banderę narodową i zachętą dla obcych przedsiębiorców żeglugowych do rejestrowania swoich statków w Polsce jest stworzenie systemu prawnego przyjaznego armatorom, tzn. takiego, który zrównałby warunki ich funkcjonowania w Polsce z warunkami, jakie mają armatorzy na świecie, w tym także w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Propozycje przyjętych rozwiązań

Projekt kompleksowo reguluje zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym przez marynarzy oraz opłacania za nich składek na ubezpieczenia społeczne. Projekt zakłada wprowadzenie wobec marynarzy dwóch alternatywnych schematów podlegania ubezpieczeniom społecznym:

- 1) statusu marynarza,
- 2) statusu pracownika zatrudnionego na podstawie marynarskiej umowy o pracę.

1. Status marynarza

Projekt przewiduje wprowadzenie nowego tytułu do ubezpieczeń społecznych, tj. do ubezpieczenia emerytalnego, ubezpieczeń rentowych, ubezpieczenia chorobowego i ubezpieczenia wypadkowego w postaci statusu marynarza. Projekt ogranicza zakres stosowania przepisów do marynarzy pracujących na statkach o pojemności brutto (GT)¹⁾ równej lub wyższej niż 100 jednostek. Jest to granica, od której jednostki są uważane za statki pełnomorskie i podlegają rejestracji w Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO) oraz nadaniu tzw. numeru IMO, co pozwoli również na weryfikację przez urzędy morskie i agencje zatrudnienia marynarzy pracujących na statkach o nie mniejszej niż wskazana pojemności, zwłaszcza w przypadku zatrudnienia na statkach obcych bander. Obowiązek ubezpieczeń społecznych z tytułu posiadania statusu marynarza powstanie, gdy marynarz spełni łącznie dwa warunki. Po pierwsze, uzyska na swój wniosek od dyrektora urzędu morskiego lub agencji zatrudnienia zaświadczenie potwierdzające status marynarza.

Podkreślenia przy tym wymaga, że projektowane przepisy nie przewidują obowiązku występowania o wydanie zaświadczenia potwierdzającego status marynarza. Każdy

¹⁾ Zgodnie z Międzynarodową Konwencją o pomierzaniu pojemności statków z 1969 r., sporządzoną w Londynie dnia 23 czerwca 1969 r. (Dz. U. z 1983 r. poz. 247) oraz rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie pomiaru statków morskich (Dz. U. poz. 1248) wydanego na podstawie art. 49 ustawy z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (Dz. U. z 2023 r. poz. 1309) pojemność brutto statku GT (ang. gross tonnage) jest to miara całkowitej pojemności zamkniętych pomieszczeń statku wewnątrz kadłuba i nadbudówek, wyrażona w jednostkach bezwymiarowych.

marynarz będzie więc samodzielnie rozstrzygał o tym, czy chce się o niego ubiegać. Po drugie, marynarz zgłosi się do obowiązkowych ubezpieczeń na druku ZUS ZUA i przekaże go do ZUS wraz z kopią zaświadczenia potwierdzającego status marynarza nie później niż przed upływem ważności zaświadczenia (1 miesiąc). Z chwilą ziszczenia się tych dwóch warunków marynarz zostanie objęty obowiązkowo wszystkimi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym przez cały okres, w odniesieniu do którego zaświadczenie dyrektora urzędu morskiego lub agencji zatrudnienia potwierdziło status marynarza (12 miesięcy). Wyjątkiem będą tu jedynie okresy, w których marynarz zawiesił na swój wniosek status wynikający z zaświadczenia (nie więcej niż 3 miesiące). W tym schemacie płatnikiem składek na swoje ubezpieczenia społeczne będzie sam marynarz. Podstawą wymiaru składek marynarza będzie kwota deklarowana, nie niższa niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę określona przepisami ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2024 r. poz. 1773). Prawo do świadczeń krótkoterminowych (zasiłków chorobowego, macierzyńskiego oraz opiekuńczego, a także świadczenia rehabilitacyjnego) oraz ich wysokość będzie ustalana tak samo, jak dla osób podlegających obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu. W przypadku świadczeń długoterminowych (emerytury i renty) prawo i wysokość świadczeń będą ustalone na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, z późn. zm.), takich samych, jak dla innych ubezpieczonych.

Dodatkowo projekt przewiduje, że marynarze podlegający ubezpieczeniom społecznym według tego schematu będą również podlegali ubezpieczeniu zdrowotnemu i będą posiadali prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Możliwość podlegania ubezpieczeniom społecznym według tego schematu będzie szczególnie atrakcyjna dla marynarzy, którzy pływają pod banderami państw trzecich i są pozbawieni faktycznie ochrony ubezpieczeniowej. Na gruncie aktualnego ustawodawstwa krajowego osoby te mogą bowiem podlegać wyłącznie dobrowolnemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym (na mocy art. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Ubezpieczenia dobrowolne obejmują wyłącznie ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, nie zaś – chorobowe i wypadkowe. Dodatkowo długotrwałe podleganie dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym nie daje gwarancji, że przystępujący do niego marynarze w przyszłości uzyskają świadczenia emerytalne w kwocie minimalnej, ponieważ – zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o

systemie ubezpieczeń społecznych, jeżeli okres dobrowolnego objęcia ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi przekracza 10 lat, nie obowiązuje gwarancja wypłaty minimalnego świadczenia, w przypadku gdy stan własnego konta ubezpieczonego nie będzie go zapewniał. Dzięki proponowanemu rozwiązaniu ww. marynarze zyskają dostęp do świadczeń ze wszystkich ubezpieczeń społecznych, także z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego, co będzie stanowiło wykonanie przez Rzeczpospolitą Polską zobowiązań międzynarodowych, wynikających z postanowień Konwencji o pracy na morzu z 2006 r. (MLC), a dotyczących zagwarantowania marynarzom w polskim porządku prawnym prawa do zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego, zasiłku dla bezrobotnych, świadczeń emerytalnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy, świadczeń w przypadku śmierci żywiciela oraz świadczeń inwalidzkich (świadczeń z tytułu niezdolności do pracy). Takie podejście znajduje także uzasadnienie w dążeniu do ochrony konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego (art. 67 ust. 1 Konstytucji). Jednocześnie – dzięki obowiązkowemu charakterowi tytułu do ubezpieczeń społecznych, wprowadzonego projektowaną ustawą – marynarze, którzy do tej pory podlegali wyłącznie ubezpieczeniu emerytalnemu i ubezpieczeniom rentowym dobrowolnie, zyskają prawo do emerytury minimalnej w kwocie gwarantowanej (art. 87 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Ten schemat podlegania ubezpieczeniom społecznym będzie jednak także dostępny dla każdej osoby, która uzyska status marynarza, bez względu na to, pod jaką banderą pływa. Z tego powodu projekt przewiduje, że marynarz wykonujący pracę na morskim statku o polskiej banderze, zatrudniony na podstawie marynarskiej umowy o pracę, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu, będzie mógł zmienić tytuł do ubezpieczeń społecznych z dotychczasowego, pracowniczego na nowy, marynarski. W tym celu wystarczy, aby marynarz przekazał swojemu pracodawcy oświadczenie o wyborze tytułu oraz kopię zaświadczenia wydanego przez dyrektora urzędu morskiego albo agencję zatrudnienia.

2. Status pracownika zatrudnionego na podstawie marynarskiej umowy o pracę

Osoba zatrudniona na podstawie marynarskiej umowy o pracę, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu, będzie podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu jako pracownik, czyli z tytułu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Nie dotyczy to przypadku, gdy marynarz uzyska zaświadczenie wydane przez agencję zatrudnienia albo dyrektora urzędu morskiego i zgłosi się do ubezpieczeń

jako marynarz z tytułu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. korzystając ze statusu marynarza. Oba schematy ubezpieczeń mają charakter równoległy i istnieje możliwość przechodzenia z jednego schematu do drugiego. W obecnym systemie ubezpieczeń społecznych funkcjonują porównywalne rozwiązania, których istota sprowadza się do możliwości wykorzystywania przez ubezpieczonych na zasadzie dobrowolności zróżnicowanych schematów podlegania w ramach jednego tytułu do ubezpieczeń społecznych. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą według własnego uznania mogą z tytułu tej działalności podlegać ubezpieczeniom i opłacać składki na kilka sposobów, a w konsekwencji również od zróżnicowanych podstaw wymiaru, tj. mogą:

- a) opłacać składki na ubezpieczenia społeczne od preferencyjnej podstawy nie niższej niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia,
- b) opłacać składki na ubezpieczenia społeczne od podstawy wymiaru składek, która nie mogłaby przekroczyć kwoty minimalnego wynagrodzenia i nie mogłaby być niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w styczniu danego roku w przypadku korzystania z tzw. „małego ZUS plus”.

Ponadto przysługuje im również prawo do zwolnienia z obowiązku opłacania składek na ww. ubezpieczenia w ramach tzw. „ulgi na start”.

Proponując ww. rozwiązanie, ustawodawca kierował się przekonaniem, że uzasadnionym kryterium różnicowania na tle innych grup zawodowych są szczególne warunki wykonywania pracy przez marynarzy, na które składają się m.in. praca na morzu, realizacja czynności zawodowych w różnych konkurencyjnych reżimach prawnych, brak pewności i stabilności w zakresie uzyskiwanych dochodów, strategiczny charakter branży morskiej oraz dostrzegana przez ustawodawcę potrzeba tworzenia rozwiązań, które będą zachętą dla armatorów polskich do uprawiania żeglugi morskiej pod polską banderą. Potwierdzeniem tego specyficznego charakteru pracy jest funkcjonowanie w międzynarodowej przestrzeni prawnej odrębnych regulacji dla tej grupy zawodowej, czego wyrazem jest Konwencja o Pracy na morzu z 2006 r. (MLC), której przypisuje się miano międzynarodowego kodeksu pracy na morzu czy fakt występowania odrębnych uregulowań dla tych podmiotów w obszarze koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Świadczy o tym również fakt wprowadzania przez różne państwa w ich rodzimych ustawodawstwach preferencyjnych rozwiązań dla tych osób, uwzględniających strategiczny charakter tej grupy zawodowej, m.in. przez Chorwację, Niemcy, Estonię, Norwegię. Przykładowo: w Norwegii istnieje odrębny program emerytalny

dla osób pracujących na morzu, tj. Morski Fundusz Emerytalny (MPK), a obywatele Norwegii i obywatele innych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) pracujący na norweskich statkach są obowiązkowo ubezpieczeni niezależnie od miejsca zamieszkania. Ustawodawca estoński zdecydował się natomiast na wprowadzenie preferencji w obszarze podatkowym – proponując podatek dochodowy – 0%.

Wszystkie wskazane powyżej okoliczności, odnoszące się do specyfiki pracy marynarzy oraz sposobu funkcjonowania branży morskiej, również w kontekście historycznych jej przeobrażeń, obligowały ustawodawcę do kreowania takich rozwiązań, których rezultatem byłoby promowanie polskiej bandery.

Zaproponowany w projekcie ustawy mechanizm zmiany przez marynarza zatrudnionego na podstawie marynarskiej umowy o pracę tytułu do ubezpieczeń społecznych z dotychczasowego (pracowniczego) na nowy (marynarski) został dostosowany do realiów branży i potrzeb ekonomicznych jej przedstawicieli. Z jednej strony wyrażało się to w potrzebie zapewnienia jak najpełniejszej ochrony marynarzom, którzy według dotychczasowych zasad kwalifikowali się do zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych jako pracownicy i dla których istotne było zachowanie na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych „pracowniczego” tytułu do ubezpieczeń społecznych, z drugiej strony w dążeniu do zapewnienia w obrębie tej kategorii ubezpieczonych zasady równości. W ten sposób ustawodawca chciał zagwarantować jak najpełniejszą realizację nadrzędnej wartości, jaką jest – wyrażone w art. 67 ust. 1 Konstytucji RP – prawo podmiotowe do zabezpieczenia społecznego. W świetle powołanej normy konstytucyjnej projektowane przez ustawodawcę instytucje zabezpieczenia społecznego powinny bowiem służyć obywatelom, jak najlepiej uwzględniając ich potrzeby – w tym przypadku specyfikę realiów, w których funkcjonują marynarze jako odrębna kategoria ubezpieczonych. Równolegle urzeczywistnieniu podlegałby jeden z celów wprowadzanych zmian, tj. zapewnienie jak największej liczbie marynarzy pełnej ochrony socjalnej w ramach zobowiązań międzynarodowych, wynikających z postanowień Konwencji o pracy na morzu z 2006 r. (MLC).

Marynarz zatrudniony na podstawie marynarskiej umowy o pracę, który nie złoży pracodawcy oświadczenia o wyborze tytułu do ubezpieczenia wraz z kopią zaświadczenia, będzie zgłoszony do ubezpieczeń społecznych przez pracodawcę. Pracodawca będzie zaś wykonywał obowiązki płatnika składek i opłacał za takiego marynarza składki do ZUS jak za każdego pracownika. Podstawą wymiaru składek za marynarza w tym schemacie będzie przychód uzyskiwany ze stosunku pracy w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, z

wyjątkami przewidzianymi w przepisach prawa. Wobec marynarza, który zachowa status pracownika nie zmienią się zasady ustalania prawa do świadczeń i ich wysokości. Ten schemat ubezpieczeń społecznych będzie szczególnie atrakcyjny dla marynarzy zatrudnionych na podstawie marynarskiej umowy o pracę i pływających pod banderą polską, w tym osób kontynuujących zatrudnienie na tej podstawie.

Projekt przewiduje zmiany:

- ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350),
- ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 501),
- ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 257),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 146, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (Dz. U. z 2023 r. poz. 2257).

Szczegółowe zmiany w projekcie ustawy

Zmiana ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 1)

Konieczne są zmiany w zakresie definicji płatnika składek, którym jest marynarz opłacający składki na własne ubezpieczenia (art. 1 pkt 1).

Dodano nowy tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (emerytalnego i rentowych, chorobowego i wypadkowego) – marynarza, czyli osobę zamieszkujejącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wykonującą pracę na podstawie umowy o świadczeniu pracy na morzu na statku o pojemności brutto (GT) 100 jednostek i wyższej, przynależności polskiej albo innej niż polska, która posiada zaświadczenie wydane przez agencję zatrudnienia albo dyrektora urzędu morskigo, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, poświadczające wykonywanie pracy na morzu, datę rozpoczęcia i zakończenia tej pracy oraz status marynarza na podstawie marynarskiej umowy o pracę oraz wpisów do książeczki żeglarskiej lub praktyki pływania potwierdzonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 68 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim, o ile zgłosi się do ubezpieczeń nie później niż przed upływem ważności tego zaświadczenia (art. 1 pkt 2, 3, 5 i 6). Jeżeli do upływu tego okresu marynarz nie dokona zgłoszenia do ubezpieczeń, tj. nie przekaże

do ZUS formularza ZUS ZUA, wraz z zaświadczeniem, uznaje się, że z mocy prawa nie powstał obowiązek jego ubezpieczeń (art. 1 pkt 9 lit. b w zakresie dodawanego ust. 4d w art. 36).

Określono zasady wydawania zaświadczeń o statusie marynarza na potrzeby art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez dyrektora urzędu morskiego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania marynarza w Polsce albo agencję zatrudnienia, jeżeli marynarz korzysta z jej pośrednictwa w zawarciu umowy z armatorem zatrudniającym go do pracy na statku pływającym pod banderą państwa trzeciego. Właściwość dyrektora urzędu morskiego będzie ustalana na zasadach wskazanych w art. 17 ust. 1a ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim.

Zaświadczenie będzie określało datę uzyskania statusu marynarza wraz z okresem świadczenia pracy na statku morskim, w tym datą rozpoczęcia i planowanego jej zakończenia, na podstawie marynarskiej umowy o pracę lub innej umowy dotyczącej świadczenia pracy na morzu przez marynarza, wpisów do książeczki żeglarskiej lub praktyki pływania potwierdzonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 68 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim.

Do terminów i trybu wydawania zaświadczeń będą miały zastosowanie przepisy działu VII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego. Zaświadczenie wydawane przez dyrektora urzędu morskiego albo agencję zatrudnienia będzie ważne przez okres 1 miesiąca od dnia jego wydania (art. 1 pkt 3 w zakresie dodawanych ust. 17–21 w art. 8).

Obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz opłacania składek przez marynarzy za okres 12 miesięcy jest liczony od dnia wskazanego w zaświadczeniu jako dzień uzyskania statusu marynarza poświadczonego przez agencję zatrudnienia lub dyrektora urzędu morskiego, z wyłączeniem okresu, w którym marynarz po zakończeniu pracy na morzu dokona „zawieszenia” statusu marynarza, na okres od 1 miesiąca do maksymalnie 3 miesięcy. Jeżeli zatem data uzyskania statusu marynarza będzie wcześniejsza niż data otrzymania zaświadczenia, marynarz będzie obowiązany do opłacenia składek i złożenia dokumentów rozliczeniowych także za okres sprzed otrzymania zaświadczenia (art. 1 pkt 6).

Marynarz będzie sam przekazywał do ZUS zgłoszenie do ubezpieczeń w terminie miesiąca od wydania zaświadczenia, czyli do upływu terminu jego ważności (art. 1 pkt 9 lit. a i b).

Zawieszenie będzie zgłaszane do ZUS na standardowych formularzach ubezpieczeniowych.

Szczegółowy tryb zgłaszania zawieszenia określa dodawany art. 36ab w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tym przepisem marynarz, który zakończy wykonywanie pracy na morzu, może dokonać zawieszenia statusu marynarza, na okres od 1 do 3 miesięcy w danym roku. Zgłoszenia zawieszenia i wznowienia będzie dokonywać marynarz przez złożenie dokumentów ubezpieczeniowych, odpowiednio zgłoszenie wyrejestrowania z ubezpieczeń w przypadku zawieszenia i zgłoszenie do ubezpieczeń po wznowieniu statusu marynarza, na zasadach ogólnych określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 1 pkt 10).

Skorzystanie przez marynarza z możliwości zawieszenia statusu marynarza spowoduje brak obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne w czasie trwania tego zawieszenia. Dla celów świadczeń okres zawieszenia będzie okresem bezskładkowym, czyli takim, który nie będzie uwzględniany przy ustalaniu prawa do świadczeń. Marynarz dokonujący zawieszenia (będący płatnikiem składek na własne ubezpieczenia) przestanie być objęty w tym okresie ochroną ubezpieczeniową związaną ze świadczeniami pieniężnymi z tytułu choroby, macierzyństwa, wypadków przy pracy czy długotrwałej niezdolności do pracy. Okres ten nie zostanie uwzględniony także przy ustalaniu praw do świadczenia emerytalnego czy rentowego.

Na przykładzie prawa do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia chorobowego należy zwrócić uwagę, że świadczenie to dla osób obowiązkowo podlegających temu ubezpieczeniu przysługuje po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia. Jest to okres wyczekiwania na zasiłek chorobowy. Do okresów ubezpieczenia chorobowego wlicza się poprzednie okresy ubezpieczenia chorobowego, jeżeli przerwa między nimi nie przekroczyła 30 dni lub była spowodowana urlopem wychowawczym, urlopem bezpłatnym albo odbywaniem czynnej służby wojskowej przez żołnierza niezawodowego. Od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku przysługuje m.in. ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego.

W przypadku marynarzy zawieszenie statusu marynarza na okres przekraczający 30 dni – czyli każde zawieszenie – będzie skutkowało, co do zasady, brakiem prawa do zasiłku chorobowego po przerwie od pierwszego dnia ubezpieczenia i koniecznością przebycia okresu wyczekiwania. W razie niezdolności do pracy po przerwie w podleganiu ubezpieczeniu chorobowemu, przekraczającej 30 dni, marynarz nabędzie prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia. Wprowadzono rozwiązanie polegające na tym, że osoba wykonująca pracę na morskim statku o polskiej banderze, jeżeli będzie chciała zmienić tytuł

do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych z pracowniczego na nowy tytuł marynarza, przekaze swojemu dotychczasowemu płatnikowi składek (pracodawcy) oświadczenie o wyborze tytułu oraz kopię zaświadczenia uzyskanego z urzędu morskigo albo agencji zatrudnienia oraz zgłosi się do ubezpieczeń jako marynarz. W takiej sytuacji płatnik składek będący pracodawcą tej osoby przekaze do ZUS wyrejestrowanie z ubezpieczeń od dnia wskazanego w zaświadczeniu jako dzień uzyskania statusu marynarza (art. 1 pkt 9 lit. c). Analogicznie powinni postąpić marynarz i jego pracodawca będący dotychczasowym płatnikiem składek w przypadku osoby, która będzie objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi jako pracownik w dniu wejścia w życie ustawy, a która będzie chciała zmienić tytuł na określony w art. 6 ust. 1 pkt 24 (*a contrario* przepis przejściowy art. 6).

Natomiast dla nowo zatrudnionego pracownika na podstawie marynarskiej umowy o pracę rozpoczynającego pracę na morzu na polskim statku zaproponowano rozwiązanie polegające na obowiązku zgłoszenia go do ubezpieczeń z tytułu stosunku pracy, jeżeli nie złoży płatnikowi składek (pracodawcy) oświadczenia o wyborze tytułu „marynarza”, przed upływem terminu 7 dni od powstania stosunku pracy, tj. ustawowego terminu wskazanego w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, oraz nie dokona zgłoszenia do ubezpieczeń jako marynarz. Jeżeli złoży on takie oświadczenie, to pracodawca, jak w powyższym przypadku, będzie musiał wyrejestrować go z ubezpieczeń (art. 1 pkt 9 lit. c).

Osoba, która wybierze tytuł do ubezpieczeń jako marynarz, będzie musiała oprócz zgłoszenia do ubezpieczeń przekazać do ZUS kopię zaświadczenia o nabytym statusie marynarza (art. 1 pkt 9 lit. a oraz pkt 3 w zakresie dodawanego ust. 16 w art. 8).

Marynarze, którzy nie zawieszają statusu w okresie po zakończeniu pracy na morzu, będą nadal podlegali obowiązkowym ubezpieczeniom. Jeżeli podejmą się wykonywania innej aktywności zawodowej będącej tytułem do ubezpieczeń, to w zależności od dodatkowego tytułu będą objęci obowiązkowymi ubezpieczeniami z tego innego tytułu albo w określonych sytuacjach będą mogli zamienić tytuł do ubezpieczeń, analogicznie jak osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Przykładowo, jeżeli nabędą prawo do zasiłku macierzyńskiego lub w wysokości zasiłku macierzyńskiego (np. za okres tzw. urlopu ojcowskiego), będą podlegać ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania tego zasiłku, z możliwością przystąpienia do dobrowolnych ubezpieczeń jako marynarz. Jeżeli natomiast zatrudnią się na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy albo w niepełnym, ale przy zagwarantowaniu miesięcznego wynagrodzenia w kwocie nie niższej od minimalnego wynagrodzenia za pracę, będą podlegać ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym

obowiązkowo jako pracownicy, a jako marynarze będą podlegali tym ubezpieczeniom dobrowolnie. Jeżeli natomiast z umowy o pracę w niepełnym wymiarze będą miesięcznie zarabiać kwotę niższą niż minimalne wynagrodzenie za pracę – będą podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z obydwu tytułów. Jeżeli natomiast będą wykonywać umowę zlecenia lub inną umowę o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o zleceniu, rozpoczną prowadzenie pozarolniczej działalności, będą wykonywać umowę o pracę nakładczą, będą mogli zgłosić się do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych jako zleceniobiorcy lub prowadzący działalność lub jako osoby wykonujące pracę nakładczą albo zamienić tytuł do tych ubezpieczeń na podleganie im jako: zleceniobiorcy, prowadzący działalność czy wykonujący pracę jako wykonawca umowy o pracę nakładczą (art. 1 pkt 4).

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne marynarzy będących płatnikami składek na własne ubezpieczenia stanowić będzie zadeklarowana kwota, nie niższa jednak od minimalnego wynagrodzenia za pracę, którego wysokość jest określana na dany rok rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w danym roku (art. 1 pkt 8). Od dnia 1 stycznia 2025 r. będzie wynosić ona 4666 zł. Marynarze będą finansować, rozliczać i opłacać składki na własne ubezpieczenia społeczne (art. 1 pkt 7).

Zgłoszenia do ubezpieczeń na formularzu ZUS ZUA marynarz będzie dokonywał w terminie miesiąca od daty wydania zaświadczenia przez agencję zatrudnienia (jeżeli korzysta z jej usług) albo dyrektora urzędu morskiego (art. 1 pkt 9 lit. b i c).

W zakresie obowiązków rozliczeniowych miesięczną deklarację rozliczeniową lub imienny raport rozliczeniowy za kolejny miesiąc będzie sporządzał za marynarzy ZUS, jeżeli w ostatnio złożonej deklaracji rozliczeniowej lub imiennym raporcie miesięcznym marynarz zadeklarował do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne kwotę minimalną. Płatnik składek (sam marynarz) będzie musiał rozliczyć składki samodzielnie w pierwszej deklaracji lub raporcie imiennym i w kolejnych, w których zmieni wysokość podstawy wymiaru składek, np. zadeklaruje kwotę wyższą niż minimalna lub pomniejszy podstawę wymiaru z uwagi na posiadanie prawa do zasiłku (art. 1 pkt 11).

Wprowadzona zmiana w zakresie nowego tytułu i wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oznaczać będzie obowiązek opłacenia przez marynarzy składki na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy. Nie jest konieczna zmiana przepisów w tym zakresie.

Problem nieodprowadzania składek przez wielu marynarzy pływających na statkach pod banderami państw trzecich ma zasadniczy wpływ na wysokość przyszłej emerytury, w tym w szczególności na nabycie prawa do emerytury minimalnej. Wysokość emerytury jest uzależniona w szczególności od kwoty odprowadzonych składek na ubezpieczenie emerytalne, a nabycie prawa do emerytury minimalnej, niezależnej od kwoty odprowadzonych składek, od stażu ubezpieczeniowego wyznaczonego okresami składkowymi i nieskładkowymi.

Z powyższych względów w projekcie zaproponowano dodatkowo możliwość wstecznego, dobrowolnego oskładkowania się przez marynarzy za okres nieprzekraczający pięciu lat przed wejściem w życie ustawy. To dobrowolne rozwiązanie może być szczególnie atrakcyjne dla marynarzy, którzy niedługo osiągną powszechny wiek emerytalny.

Uzasadnieniem dla wprowadzenia tej regulacji jest dążenie ustawodawcy do zrekompensowania marynarzom, jako kwalifikowanej grupie ubezpieczonych, zaniechań ze strony Państwa w obszarze zabezpieczenia społecznego, a w konsekwencji zminimalizowania ryzyka nienabycia prawa do emerytury minimalnej. Wyrażone w art. 67 Konstytucji RP prawo do zabezpieczenia społecznego obligowało bowiem ustawodawcę do stworzenia dla wszystkich marynarzy, w tym pływających pod banderą państw trzecich, ram prawnych umożliwiających ich włączenie do istniejącego systemu zabezpieczenia społecznego na zasadach porównywalnych dla innych grup ubezpieczonych, m.in. co do rodzaju i charakteru ryzyk ubezpieczeniowych, przy uwzględnieniu specyfiki tej grupy ubezpieczonych. Również postanowienia Konwencji o pracy na morzu z 2006 r. (MLC), dotyczące stworzenia systemu ubezpieczeń społecznych dla marynarzy zamieszkujących na terenie państwa, członka Konwencji, nakładały na ustawodawcę obowiązek zapewnienia marynarzom w obszarze ryzyka starości prawa do godziwej emerytury, które dotychczas nie zostały w pełni zrealizowane. Dopiero projekt niniejszej ustawy stanowi dopełnienie ww. obowiązków.

W systemie ubezpieczeń społecznych obecnie funkcjonuje tożsame rozwiązanie, którego beneficjentami są twórcy i artyści. Są oni zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych uważani za osoby prowadzące pozarolniczą działalność.

Uznanie działalności za twórczą lub artystyczną i ustalenie daty jej rozpoczęcia następuje w formie decyzji Komisji ds. Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, działającej przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Twórca lub artysta, który uzyskał potwierdzającą decyzję, powinien jako płatnik składek zgłosić siebie do ubezpieczeń w ramach ZUS. Zgłoszenia należy dokonać w ciągu 7 dni od dnia

otrzymania decyzji Komisji ds. Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców ustalającej datę rozpoczęcia wykonywania działalności twórczej lub artystycznej. Jednocześnie obowiązujące przepisy dają możliwość wnioskodawcy, który nie opłacił składek za okres działalności twórczej, wymieniony w decyzji Komisji ds. Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców (mogący obejmować okresy wsteczne), uiszczenia składek w określonym terminie. Uprawnienie to wynika z brzmienia art. 47 ust. 1a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, który wszedł w życie z dniem 30 grudnia 1999 r. na mocy ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 1999 r. poz. 1256). Zgodnie z treścią powołanego przepisu twórcy i artyści przesyłają deklaracje rozliczeniowe i imienne raporty miesięczne oraz opłacają składki za okres wykonywania działalności twórczej lub artystycznej przed dniem wydania decyzji Komisji ds. Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców w terminie opłacania składek za miesiąc, w którym otrzymali decyzję. Wprawdzie z powołanego przepisu nie wynika wprost, że dopuszczalny okres wstecznego opłacania składek wynosi 5 lat, jednakże wynika on pośrednio z obowiązującego na gruncie ubezpieczeń społecznych okresu przedawnienia należności składkowych. Należy bowiem pamiętać, że konsekwencją przedawnienia składek jest wygaśnięcie zobowiązania składkowego, a w rezultacie płatnik składek przestaje być zobowiązany do zapłaty składki, a organ rentowy, nie mając już tytułu prawnego, nie jest uprawniony do jej pobierania. Upływ terminu przedawnienia zobowiązania składkowego z samej swej istoty wyznacza zatem granicę czasową, poza którą niemożliwą staje się egzekucja zobowiązania publicznoprawnego, a jego dobrowolne uiszczenie powoduje powstanie nadpłaty.

Analogicznie zatem, jak ma to miejsce w odniesieniu do powołanej grupy ubezpieczonych, w stosunku do marynarzy skorelowano okres, za który mogą oni opłacić składki wstecznie z okresem przedawnienia należności z tytułu składek. Na mocy art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne.

Dlatego zaproponowano przepis epizodyczny, zgodnie z którym w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie ustawy (za okres nieprzedawniony) marynarze w okresie od dnia 1 lipca 2020 r. do dnia 30 czerwca 2025 r. będą mogli opłacić składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za wybrane miesiące, w których nie podlegali tym ubezpieczeniom z żadnego z tytułów określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Warunkiem ich opłacenia będzie złożenie do ZUS wniosku wraz z wydanym przez dyrektora

urzędu morskiego zaświadczeniem o posiadaniu statusu marynarza przez przynajmniej 3 miesiące w każdym z ww. lat, za które marynarz wnosi o opłacenie składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. *Per analogiam* będą stosowane przepisy o wydawaniu zaświadczeń określone w dodawanych ust. 16–19 oraz ust. 21 do art. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 1 pkt 12).

Zmiana ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (art. 2)

Prawo do świadczeń krótkoterminowych (zasiłków chorobowego, macierzyńskiego oraz opiekuńczego, a także świadczenia rehabilitacyjnego) dla marynarzy objętych ubezpieczeniami na podstawie nowego tytułu, jak również wysokość tych świadczeń, będą ustalane na zasadach dotyczących osób podlegających obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu.

Wobec marynarzy, którzy są płatnikami składek na własne ubezpieczenia, prawo do świadczeń krótkoterminowych powinno zostać uzależnione od nieposiadania zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, na analogicznych zasadach, jakie obowiązują inne osoby, o których mowa w obecnym brzmieniu art. 2a ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, tj. osobom prowadzącym pozarolniczą działalność i osobom z nimi współpracującym, osobom współpracującym z osobami będącymi przedsiębiorcami w okresie tzw. ulgi na start oraz duchownym będącym płatnikami składek na własne ubezpieczenia.

Zmiana ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (art. 3)

Dodano do listy zdarzeń uznawanych za wypadki przy pracy powodujące uraz lub śmierć wykonywanie pracy na morzu przez marynarza, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, albo zaistnienie tego zdarzenia po zakończeniu okresu pracy na morzu w okresie podlegania ubezpieczeniu wypadkowemu.

Tryb i przyznawanie świadczeń z tego ubezpieczenia odbędzie się na zasadach ogólnych, uwzględniających jednak specyfikę pracy marynarzy. Jeżeli wypadek przy pracy nastąpi w trakcie pracy na statku morskim pływającym pod polską banderą, ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy marynarza (wypełnienie karty wypadku) będzie dokonywała wyznaczona przez kapitana statku osoba albo on sam, a w sytuacji, gdy wypadek nastąpi w

okresie podlegania ubezpieczeniom na lądzie albo podczas pracy na statku morskim pływającym pod obcą banderą, ustaleń będzie dokonywać ZUS.

Dodatkowo objęto marynarzy, będących płatnikami składek na własne ubezpieczenia, zasadą, że przy ustalaniu prawa do świadczeń wypłacanych z ubezpieczenia wypadkowego bierze się pod uwagę nieposiadanie zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na analogicznych zasadach, jakie obowiązują inne osoby, o których mowa w obecnym brzmieniu art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (osoby prowadzące pozarolniczą działalność i osoby z nimi współpracujące oraz duchownych będących płatnikami składek na własne ubezpieczenia).

Zmiana ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (art. 4)

Osoby posiadające status marynarza, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jak i członkowie ich rodzin zostaną objęci obowiązkowym tytułem do ubezpieczenia zdrowotnego, a w konsekwencji uzyskają prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Rozwiązanie takie jest uzasadnione przyjętą w polskim prawie zabezpieczenia społecznego zasadą, że każda osoba podlegająca ubezpieczeniom społecznym podlega także ubezpieczeniu zdrowotnemu. Odpowiada ono także zobowiązaniom wynikającym z Konwencji o pracy na morzu z 2006 r. (MLC), zgodnie z którą każdy marynarz ma prawo do ochrony zdrowia, opieki medycznej, opieki społecznej i innych form ochrony socjalnej (art. IV ust. 4), a także innym postanowieniom Konwencji dotyczącym opieki medycznej na statku i lądzie.

Wprowadzenie nowego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego dla osób o statusie marynarza będzie skutkowało bezprzedmiotowością art. 68 ust. 8a ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Przepis ten stanowi modyfikację normy zawartej w art. 68 ust. 8 tej ustawy, na mocy którego dla ustalenia wysokości opłaty, o której mowa w art. 68 ust. 7, do „okresu, w którym osoba, o której mowa w ust. 1, nie była objęta ubezpieczeniem zdrowotnym” nie wlicza się okresu zatrudnienia na statkach morskich o obcej przynależności. Jej *ratio legis* było obniżenie opłaty wstępnej dla marynarzy, celem zmniejszenia kosztów przystąpienia do dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego, w sytuacji gdy marynarze (pływający pod obcymi banderami i nie będący pracownikami w rozumieniu polskiego prawodawstwa) nie mogli być objęci żadnym

obligatoryjnym tytułem w ubezpieczeniu zdrowotnym. Wejście w życie rozwiązań zaproponowanych w projekcie ustawy stworzy jednak dla marynarzy pływających pod obcymi banderami korzystniejsze warunki realizowania ich prawa do opieki społecznej i zdrowotnej. Innymi słowy, wprowadzenie statusu marynarza w ubezpieczeniu społecznym i powiązanego z nim tytułu „marynarskiego” w ubezpieczeniu zdrowotnym pozwoli grupie, dla której był dedykowany art. 68 ust. 8a ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, wejść w krąg osób objętych ubezpieczeniem (zdrowotnym), a zatem ulga dotycząca ubezpieczenia dobrowolnego nie jest już konieczna, bowiem rzeczona grupa marynarzy nie będzie dalej „skazana” tylko na ubezpieczenie dobrowolne. Ponadto przedmiotowa ulga w opłacie wstępnej mogłaby zniechęcać do korzystania ze statusu marynarza, celem korzystania z dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego, a zatem także zasada efektywności, odniesiona do projektowanych przepisów prawa, przemawia za uchyleniem art. 68 ust. 8a ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Projekt zakłada też, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne marynarza stanowić będzie zadeklarowana kwota, nie niższa jednak od minimalnego wynagrodzenia za pracę, którego wysokość jest określana co roku rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w danym roku. Tym samym zaproponowano zrównanie podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla marynarzy.

Ponadto określono, że obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego marynarzy powstaje i wygasa w terminach określonych w przepisach o ubezpieczeniach społecznych, a składka na ubezpieczenie zdrowotne jest opłacana i ewidencjonowana w ZUS.

Zmiana ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (art. 5)

Z uwagi na wprowadzenie nowego tytułu do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego dla marynarzy nieaktualna stała się regulacja zawarta w ust. 2 w art. 22, wskazująca na konieczność uzyskiwania przez agencję zatrudnienia informacji o objęciu marynarza tymi ubezpieczeniami oraz stanowiąca o obowiązku zamieszczania przez agencję zatrudnienia w umowie zawieranej z osobą zainteresowaną podjęciem pracy na statku informacji o możliwości skorzystania z dobrowolnego ubezpieczenia.

Dodano odesłanie do ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych określającej zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym osób zatrudnionych na podstawie marynarskiej umowy o pracę oraz marynarzy, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 tej ustawy.

Przepis przejściowy (art. 6)

Dodatkowo osoby, które w dniu wejścia w życie ustawy będą podlegać ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym jako pracownicy (wykonujący pracę na podstawie marynarskich umów o pracę) zatrudnieni na statkach morskich o przynależności polskiej, zachowują ten tytuł do ubezpieczeń, jeżeli nie złożą płatnikowi składek oświadczenia o zmianie tytułu do ubezpieczeń wraz z kopią zaświadczenia wydanego przez dyrektora urzędu morskiego albo agencję zatrudnienia oraz nie zgłoszą się do ubezpieczeń jako marynarze.

Przepis dotyczący wejścia w życie (art. 7)

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie z dniem 1 lipca 2025 r., z uwagi na związaną z oczekiwaniami społecznymi potrzebę szybkiego jej wdrożenia oraz konieczność uwzględnienia terminów prac parlamentarnych.

Skutki społeczno-gospodarcze

Przewidywane rozwiązania będą wywoływać różne skutki finansowe w odniesieniu do armatorów oraz marynarzy. W odniesieniu do części z nich nastąpi spadek obciążeń składkowych – za marynarzy będących pracownikami w Polsce, którzy podlegają polskim ubezpieczeniom społecznym i zdecydują się na objęcie nowymi przepisami dotyczącymi marynarzy, natomiast w przypadku marynarzy wykonujących pracę na statkach pod banderami krajów trzecich, którzy do tej pory nie byli objęci obowiązkiem ubezpieczeń w Polsce lub opłacali składki na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe (od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż minimalne wynagrodzenie), nastąpi wzrost tych obciążeń – dodatkowe koszty związane z objęciem pozostałymi ubezpieczeniami społecznymi oraz składkami na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz na ubezpieczenie zdrowotne.

W każdym przypadku nowe rozwiązania będą pozytywnie stymulować rozwój przedsiębiorczości na rynku żeglugi morskiej oraz poprawę sytuacji społecznej marynarzy i ich rodzin, w szczególności przez zagwarantowanie wszystkim marynarzom i członkom ich rodzin pełnej ochrony ubezpieczeniowej, której do tej pory byli pozbawieni.

Szacuje się, że nastąpią zwiększone wpływy w sektorze finansów publicznych, tj. do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS), FP i FS, oraz do Narodowego Funduszu Zdrowia. Jednocześnie nastąpią nieznacznie zmniejszone wpływy do FGŚP i do FEP. Saldo szacuje się na kwotę łącznie ok. 3,9 mld zł, w tym saldo na FUS ok. 2,9 mld zł, w okresie 10 lat od wejścia w życie przepisów. Oznacza to zmniejszenie o wielkość szacowanej kwoty dotacji z budżetu państwa do FUS. Koszt związany z wydatkami na świadczenia finansowane z FUS marynarzom został oszacowany na ok. 111 mln zł w okresie 10 lat od wejścia w życie przepisów.

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248, z późn. zm.) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806) projekt ustawy został zamieszczony na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektowaną ustawą.

Projekt został przedłożony celem dokonania oceny OSR przez Koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów. Uwagi zgłoszone przez Koordynatora OSR zostały wyjaśnione, a Koordynator OSR potwierdził wyjaśnienie uwag na posiedzeniu Stałego Komitetu Rady Ministrów w dniu 27 marca 2025 r.

Projektowana ustawa nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projektowane rozwiązania nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.

Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (wiodące) oraz Ministerstwo Infrastruktury (współpracujące) Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu dr hab. Sebastian Gajewski, Podsekretarz Stanu Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Sekretariat Departamentu Ubezpieczeń Społecznych – tel. 538 117 390	Data sporządzenia 14.04.2025 r. Źródło: Inicjatywa własna Nr w wykazie prac: UD101
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Celem projektu jest kompleksowe uregulowanie zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym przez marynarzy, w tym w szczególności marynarzy wykonujących pracę na morzu na statkach pływających pod banderami tzw. państw trzecich, czyli państw nienależących do Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego. W ten sposób projekt zmierza do pełnego wykonania wobec polskich marynarzy postanowień Konwencji o pracy na morzu przyjętej przez Konferencję Ogólną Międzynarodowej Organizacji Pracy w Genewie z dnia 23 lutego 2006 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 845, z późn. zm.). Ze względu na charakter pracy marynarzy, która obejmuje wykonywanie jej na statkach pływających pod różnymi banderami i w różnych porządkach prawnych, sytuacja tej grupy zawodowej w sferze ubezpieczeń społecznych jest zróżnicowana. Można wyodrębnić trzy zasadnicze grupy marynarzy ze względu na zakres podlegania przez nich ubezpieczeniom społecznym:

1. Marynarze zatrudnieni na podstawie marynarskiej umowy o pracę przewidzianej w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (Dz. U. z 2023 r. poz. 2257). Marynarze należący do tej grupy podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu, uregulowanym przepisami ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350). Tytułem podlegania ubezpieczeniom społecznym jest umowa o pracę. Grupa ta liczy około 650 marynarzy (szacunkowe dane od armatorów i Ministerstwa Infrastruktury).
2. Marynarze pływający na statkach pod banderą państwa członkowskiego Unii Europejskiej (UE) lub Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA). Marynarze, którzy należą do tej grupy, zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 883/2004”, podlegają ubezpieczeniom społecznym na zasadach przewidzianych w ustawodawstwie państwa bandery. Grupa ta liczy około 17 000 marynarzy (dane przedstawiane przez stronę społeczną).
3. Marynarze pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, które nie jest państwem członkowskim UE/EFTA. Grupa ta liczy około 17 000 marynarzy (dane przedstawiane przez stronę społeczną). Jest ona zróżnicowana ze względu na zasady i zakres podlegania ubezpieczeniom społecznym:
 - 1) Marynarze zatrudnieni przez pracodawcę armatora mającego siedzibę w UE, którzy mają miejsce zamieszkania na terenie UE. Marynarze ci z mocy wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej C-631/17 podlegają ubezpieczeniom społecznym zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego ich miejsca zamieszkania. Oznacza to, że jeżeli marynarze ci mają miejsce zamieszkania na terytorium Polski, podlegają oni ubezpieczeniom społecznym zgodnie z przepisami polskiego prawa ubezpieczeń społecznych;
 - 2) Marynarze pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, z którym Polska zawarła umowę dwustronną o zabezpieczeniu społecznym, w której zamieszczono postanowienia dotyczące podlegania ubezpieczeniom społecznym przez marynarzy (np. umowa o zabezpieczeniu społecznym z Turcją). Marynarze ci podlegają ubezpieczeniom społecznym zgodnie z przepisami jednego z państw-stron umowy, wskazanego w umowie. Jest to co do zasady państwo bandery. Ze względu jednak na zasady przewidziane w umowach tego typu (np. zasada eksportu świadczenia, zasada sumowania okresów, zasada równości zdarzeń) marynarz, mając miejsce zamieszkania w Polsce, może wywodzić z podlegania ustawodawstwu państwa trzeciego określone skutki dla swoich uprawnień z zakresu ubezpieczeń społecznych w Polsce;
 - 3) Marynarze pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, z którym Polska nie zawarła umowy dwustronnej o zabezpieczeniu społecznym, a ich pracodawca armator nie ma siedziby na terenie UE/EFTA. Marynarze ci w praktyce nie są objęci ochroną ubezpieczeniową. Część z nich (ok. 20 %) dobrowolnie przystępuje do ubezpieczenia emerytalnego i ubezpieczeń rentowych oraz odprowadza składki do Zakładu

Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę.

Pozostali nie podlegają w tym okresie i z tytułu pracy na morzu ubezpieczeniom społecznym.

Tak ukształtowane zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym przez marynarzy mają również istotne konsekwencje ekonomiczne. Można tu zwrócić uwagę na dwie kwestie. Po pierwsze, takie rozwiązania sprzyjają podejmowaniu przez polskich armatorów decyzji o uprawianiu żeglugi morskiej pod obcymi banderami, w tym w szczególności spoza UE i EFTA. W ten sposób są oni w stanie istotnie zmniejszyć ciężące na nich koszty związane z ochroną socjalną. W niektórych państwach wykonywanie pracy na morzu nie jest bowiem tytułem do ubezpieczeń społecznych lub obowiązki z tego zakresu nie są egzekwowane od armatorów. Po drugie, mający miejsce zamieszkania w Polsce marynarze zatrudnieni przez pracodawców armatorów mających siedzibę w UE, którzy pływają na statkach pod banderą państwa trzeciego, są postrzegani jako mniej konkurencyjni na marynarskim rynku pracy w stosunku do marynarzy mających miejsce zamieszkania poza UE/EFTA lub w krajach UE, w których obowiązują preferencyjne zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym dla marynarzy oraz opłacania za nich składek. Dodatkowo wskazać należy, że aktualne zasady podlegania marynarzy mających miejsce zamieszkania w Polsce ubezpieczeniom społecznym i opłacania za nich składek budzą wątpliwości co do ich pełnej zgodności ze zobowiązaniami Polski wynikającymi z Konwencji o pracy na morzu z 2006 r. (MLC). Konwencja ta w dosyć szerokim zakresie, w którym Polska zobowiązała się do jej przestrzegania, gwarantuje marynarzom prawo do zabezpieczenia społecznego. Przewiduje ona po stronie Rzeczypospolitej Polskiej obowiązek zagwarantowania marynarzom w polskim porządku prawnym prawa do zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego, zasiłku dla bezrobotnych, świadczeń emerytalnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy, świadczeń w przypadku śmierci żywiciela oraz świadczeń inwalidzkich (świadczeń z tytułu niezdolności do pracy). Uprawnienia te obecnie mają zagwarantowane marynarze zatrudnieni na podstawie marynarskiej umowy o pracę przewidzianej w ustawie z 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu oraz objęci koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego na podstawie przepisów rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronnych umów o zabezpieczeniu społecznym, dla których jest właściwe ustawodawstwo polskie. Z gwarancji tych nie korzystają natomiast marynarze pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, z którym Polska nie zawarła umowy dwustronnej o zabezpieczeniu społecznym, a ich pracodawca armator nie ma siedziby na terenie UE/EFTA.

Dlatego można wskazać trzy zasadnicze cele projektowanej ustawy:

- 1) dostosowanie rozwiązań z zakresu ubezpieczeń społecznych marynarzy do realiów marynarskiego rynku pracy i potrzeb ekonomicznych armatorów, z pełnym poszanowaniem zgodności rozwiązań z zakresu ubezpieczeń społecznych marynarzy z przepisami prawa UE o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz zawartych przez Polskę dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym;
- 2) zagwarantowanie jak największej liczbie marynarzy pełnej ochrony socjalnej w zakresie wymaganym przez Konwencję o pracy na morzu z 2006 r. (MLC), tj. prawa do zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego, zasiłku dla bezrobotnych, świadczeń emerytalnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy, świadczeń w przypadku śmierci żywiciela oraz świadczeń inwalidzkich na zasadach nie mniej korzystnych jak dla pracowników lądowych;
- 3) pełna realizacja wobec marynarzy mających miejsce zamieszkania w Polsce konstytucyjnej zasady prawa do zabezpieczenia społecznego zawartej w art. 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którą obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Projekt wychodzi naprzeciw postulatom podnoszonym przez środowiska pracodawców oraz pracowników wykonujących pracę na morzu, organizacje pracodawców oraz związki zawodowe zrzeszające marynarzy. Środowiska te od lat podnoszą potrzebę uregulowania zasad podlegania marynarzy ubezpieczeniom społecznym i opłacania za nich składek w sposób uwzględniający realia marynarskiego rynku pracy oraz zobowiązania płynące z Konwencji o pracy na morzu z 2006 r. (MLC). Od wielu lat w tej sprawie toczy się dialog między stroną rządową, stroną pracodawców i stroną pracowników. W 2024 r. spotkania strony rządowej reprezentowanej przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Infrastruktury ze stroną społeczną odbywały się: na posiedzeniach sejmowej Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, Zespołu Trójstronnego ds. Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego, Zespołu Problemowego ds. Ubezpieczeń Społecznych Rady Dialogu Społecznego (RDS), na posiedzeniu plenarnym Rady Dialogu Społecznego, a także podczas spotkań roboczych strony rządowej ze stroną społeczną. Sygnały strony społecznej znalazły swój odzew w uchwale Rady Dialogu Społecznego nr 128 z dnia 22 kwietnia 2024 r. w sprawie: realizacji postanowień Konwencji o pracy na morzu MOP w zakresie stworzenia systemu ubezpieczeń społecznych dla marynarzy zamieszkujących na terenie państwa, Członka Konwencji. W uchwale strona pracowników i strona pracodawców Rady Dialogu Społecznego wezwała Rząd Rzeczypospolitej Polskiej do „pilnego podjęcia prac w celu przygotowania, w uzgodnieniu ze stroną społeczną, rozwiązań w sprawie wypełnienia przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej postanowień Konwencji MOP – MLC 2006, w zakresie systemu ubezpieczeń społecznych dla marynarzy”.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Projekt kompleksowo reguluje zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym przez marynarzy oraz opłacania za nich składek na ubezpieczenia społeczne. Projekt zakłada wprowadzenie wobec marynarzy dwóch alternatywnych schematów podlegania ubezpieczeniom społecznym:

- 1) statusu marynarza;
- 2) statusu pracownika zatrudnionego na podstawie marynarskiej umowy o pracę.

1. Status marynarza

Projekt przewiduje wprowadzenie nowego tytułu do ubezpieczeń społecznych, tj. do ubezpieczenia emerytalnego, ubezpieczeń rentowych, ubezpieczenia chorobowego i ubezpieczenia wypadkowego w postaci statusu marynarza. Obowiązek ubezpieczeń społecznych z tego tytułu powstanie, gdy marynarz spełni łącznie dwa warunki. Po pierwsze uzyska na swój wniosek od dyrektora urzędu morskiego lub agencji zatrudnienia zaświadczenie potwierdzające status marynarza. Projekt ogranicza zakres stosowania przepisów do marynarzy pracujących na statkach o pojemności brutto (GT) równej lub wyższej niż 100 jednostek. Jest to granica, od której jednostki są uważane za statki pełnomorskie i podlegają rejestracji w Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO) oraz nadaniu tzw. numeru IMO, co pozwoli również na weryfikację przez urzędy morskie i agencje zatrudnienia tych marynarzy w przypadku zatrudnienia na statkach obcych bander.

Podkreślenia przy tym wymaga, że projektowane przepisy nie przewidują obowiązku występowania o wydanie zaświadczenia potwierdzającego status marynarza. Każdy marynarz będzie więc samodzielnie rozstrzygał o tym, czy chce się o niego ubiegać. Po drugie marynarz zgłosi się do obowiązkowych ubezpieczeń na druku ZUS ZUA i przekaże go do ZUS wraz z kopią zaświadczenia potwierdzającego status marynarza nie później niż przed upływem ważności zaświadczenia (1 miesiąc). Z chwilą ziszczenia się tych dwóch warunków marynarz zostanie objęty obowiązkowo wszystkimi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym przez cały okres, w odniesieniu do którego zaświadczenie dyrektora urzędu morskiego lub agencji zatrudnienia potwierdziło status marynarza (12 miesięcy). Wyjątkiem będą tu jedynie okresy, w których marynarz zawiesił na swój wniosek status wynikający z zaświadczenia (nie więcej niż 3 miesiące). W tym schemacie płatnikiem składek na swoje ubezpieczenia społeczne będzie sam marynarz. Podstawą wymiaru składek marynarza będzie kwota deklarowana, nie niższa niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę określona przepisami ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2024 r. poz. 1773). Prawo do świadczeń krótkoterminowych (zasiłków chorobowego, macierzyńskiego oraz opiekuńczego, a także świadczenia rehabilitacyjnego) oraz ich wysokość będzie ustalana tak samo, jak dla osób podlegających obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu. W przypadku świadczeń długoterminowych (emerytury i renty) prawo i wysokość świadczeń będą ustalone na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, z późn. zm.), takich samych, jak dla innych ubezpieczonych.

Dodatkowo projekt przewiduje, że marynarze podlegający ubezpieczeniom społecznym według tego schematu będą również podlegali ubezpieczeniu zdrowotnemu i będą posiadali prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Możliwość podlegania ubezpieczeniom społecznym według tego schematu będzie szczególnie atrakcyjna dla marynarzy, którzy pływają pod banderami państw trzecich i są pozbawieni faktycznie ochrony ubezpieczeniowej. Dzięki temu rozwiązaniu zyskają na preferencyjnych zasadach dostęp do świadczeń ze wszystkich ubezpieczeń społecznych. Ten schemat podlegania ubezpieczeniom społecznym będzie jednak także dostępny dla każdej osoby, która uzyska status marynarza, bez względu na to, pod jaką banderą pływa. Z tego powodu projekt przewiduje, że marynarz wykonujący pracę na morskim statku o polskiej banderze, zatrudniony na podstawie marynarskiej umowy o pracę, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu, będzie mógł zmienić tytuł do ubezpieczeń społecznych z dotychczasowego, pracowniczego na nowy, marynarski. W tym celu wystarczy, aby marynarz przekazał swojemu pracodawcy oświadczenie o wyborze tytułu oraz kopię zaświadczenia wydanego przez dyrektora urzędu morskiego albo agencję zatrudnienia.

2. Status pracownika zatrudnionego na podstawie marynarskiej umowy o pracę

Osoba zatrudniona na podstawie marynarskiej umowy o pracę, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu, będzie podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu jako pracownik, czyli z tytułu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Nie dotyczy to przypadku, gdy marynarz uzyska zaświadczenie wystawione przez agencję zatrudnienia albo dyrektora urzędu morskiego i zgłosi się do ubezpieczeń jako marynarz z tytułu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. korzystając ze statusu marynarza. Oba schematy ubezpieczeń mają charakter równoległy i istnieje możliwość przechodzenia z jednego schematu do drugiego. Oznacza to, że marynarz zatrudniony na podstawie marynarskiej umowy o pracę, który nie złoży pracodawcy oświadczenia o wyborze tytułu do ubezpieczenia wraz z kopią zaświadczenia, będzie zgłoszony do ubezpieczeń społecznych przez pracodawcę. Pracodawca będzie natomiast wykonywał obowiązki płatnika składek i opłacał za takiego marynarza składki do ZUS jak za każdego pracownika.

Podstawą wymiaru składek za marynarza w tym schemacie będzie przychód uzyskiwany ze stosunku pracy w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, z wyjątkami przewidzianymi w przepisach prawa. Wobec marynarza, który zachowa status pracownika nie zmienia się zasady ustalania prawa do świadczeń i ich wysokości. Ten schemat ubezpieczeń społecznych będzie szczególnie atrakcyjny dla marynarzy zatrudnionych na podstawie marynarskiej umowy o pracę i pływających pod banderą polską, w tym osób kontynuujących zatrudnienie na tej podstawie.

W projekcie przewidziano dodatkowe rozwiązanie, zgodnie z którym w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie ustawy marynarze za okresy nieprzedawnione, tj. za miesiące od dnia 1 lipca 2020 r. do dnia 30 czerwca 2025 r. będą mogli opłacić składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, za wybrane miesiące, w których nie podlegali tym ubezpieczeniom z żadnego z tytułów określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Warunkiem ich opłacenia będzie złożenie do ZUS wniosku wraz z zaświadczeniem wydanym przez dyrektora urzędu morskiego albo agencję zatrudnienia o posiadaniu statusu marynarza przez co najmniej 3 miesiące w każdym z tych lat, za które marynarz wnosi o opłacenie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Rozwiązanie to jest odpowiedzią na problem nieodprowadzania składek przez wielu marynarzy pływających na statkach pod banderami trzecimi i wpływu tego zjawiska na wysokość przyszłej emerytury, w tym w szczególności na nabycie prawa do emerytury minimalnej. Wysokość emerytury jest uzależniona w szczególności od kwoty odprowadzonych składek na ubezpieczenie emerytalne, a nabycie prawa do emerytury minimalnej, niezależnej od kwoty odprowadzonych składek, od stażu ubezpieczeniowego wyznaczonego okresami składkowymi i nieskładkowymi. Rozwiązanie to łagodzi skutki przeszłych okresów nieopłacania składek na wysokość przyszłej emerytury, w tym w szczególności – na brak możliwości nabycia prawa do emerytury minimalnej.

Nie jest możliwe wprowadzenie powyższych rozwiązań przez działania pozalegislacyjne.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Kraje UE regulują w różny sposób kwestie dotyczące zabezpieczenia społecznego marynarzy. Poniżej przykłady różnych regulacji.

Chorwacja:

Specjalne regulacje są zapisane w Kodeksie morskim. Zgodnie z nimi członek załogi statku w żegludze międzynarodowej bez względu na przynależność państwową statku, podlega obowiązkowi: ubezpieczenia emerytalnego, jeżeli ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwyczajowego pobytu na terenie Chorwacji oraz obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu w miejscu pracy, jeżeli ma miejsce zamieszkania w Chorwacji lub zatwierdzony pobyt stały, chyba że umowa międzynarodowa w sprawie zabezpieczenia społecznego lub rozporządzenie nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego stanowią inaczej.

Istnieje obowiązek ubezpieczenia i opłacania składek na ubezpieczenie obowiązkowe według miesięcznej podstawy naliczania składek, określonej w ustawie. Składki dla marynarzy to: ubezpieczenie emerytalne (15 % dla I filaru i 5 % dla II filaru), dodatkowe ubezpieczenie emerytalne za okresy ubezpieczenia o wydłużonym czasie trwania (5,83 % dla I filaru i 2,01 % dla II filaru) oraz ubezpieczenie zdrowotne (16,5 %).

Niemcy:

Fundusz dla marynarzy jest prowadzony przez niemiecki fundusz ubezpieczeń emerytalnych (*Knappschaft-Bahn-See*). Wydatki kasy marynarskiej są pokrywane ze składek i innych dochodów; są rozdzielane na udziały pracodawcy i pracownika. Osoby otrzymujące wynagrodzenie za pracę lub osoby zatrudnione w ramach szkolenia zawodowego i objęte niemieckim ubezpieczeniem emerytalnym *Knappschaft-Bahn-See* są ubezpieczone na wypadek emerytury i renty, pod warunkiem, że zatrudnienie to nie jest marginalne w rozumieniu przepisów krajowych. Od dnia 1 stycznia 2023 r. stawka składki wynosi 4 %, finansowane w 2 % przez pracodawcę i 2 % – przez pracownika. Ubezpieczenie społeczne marynarzy jest ubezpieczeniem obowiązkowym. Świadczenia są finansowane ze składek.

Estonia:

Ustawodawstwo estońskie przewiduje specjalny program dla marynarzy w postaci: podatku dochodowego – 0 %; podatku socjalnego (social tax) 150 euro miesięcznie – 20 %; składki na ubezpieczenie od bezrobocia w wysokości 6 euro miesięcznie – 0,8 %, opłacanej przez pracodawcę; składki na ubezpieczenie od bezrobocia w wysokości 12 euro miesięcznie – 1,6 %, opłacanej przez pracownika.

II filar emerytalny jest dobrowolny i wynosi 15 euro miesięcznie (2 %) skumulowanych składek emerytalnych.

Ponadto od wynagrodzenia wypłacanego członkom załogi statku za każdy miesiąc zostaje potrącone 20 % składki socjalnej, ale tylko do kwoty 750 euro. Odliczenie to przysługuje wyłącznie w przypadku, gdy wynagrodzenie jest uzyskiwane z tytułu pracy na statku spełniającym warunki określone w ustawie o podatku dochodowym. Składka w wysokości 20 % od kwoty nie wyższej niż 750 euro jest przekazywana do instytucji ubezpieczeniowej i stanowi podstawę do obliczenia świadczeń zależnych od składki socjalnej, takich jak emerytura, zasiłek rodzicielski.

Norwegia:

Marynarze są ubezpieczeni w ramach norweskiego systemu ubezpieczeń społecznych (powszechnego). Dodatkowo istnieje odrębny program emerytalny dla osób pracujących na morzu, tj. Morski Fundusz Emerytalny (MPK). Obywatele Norwegii i obywatele innych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) pracujący na norweskich statkach są obowiązkowo ubezpieczeni niezależnie od miejsca zamieszkania.

Obywatele zagraniczni (niebędący obywatelami EOG), nieposiadający miejsca zamieszkania w Norwegii lub EOG, zatrudnieni na statkach w handlu międzynarodowym, zarejestrowani w Norweskim Rejestrze Statków są obowiązkowo ubezpieczeni wyłącznie w zakresie prawa do świadczeń z tytułu wypadku przy pracy i zasiłków pogrzebowych. Osoby tej samej kategorii, ale zatrudnione na statkach wpisanych do Norweskiego Międzynarodowego Rejestru Statków (NIS), nie są objęte obowiązkowym ubezpieczeniem na wypadek nieprzewidzianych wypadków. Osoby, które nie są ubezpieczone na podstawie tych przepisów, mogą ubiegać się o dobrowolne ubezpieczenie.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
ZUS	1		Zwiększone wpływy ze składek na ubezpieczenia społeczne oraz zwiększone wydatki na świadczenie krótkoterminowe nowej grupy ubezpieczonych.
Budżet państwa	1		W ujęciu długoterminowym jest możliwe zwiększenie dochodów budżetu państwa z podatku PIT.
NFZ	1		Zwiększone wpływy ze składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz zwiększone wydatki na usługi medyczne nowej grupy ubezpieczonych.
Jednostki samorządu terytorialnego	2873 (16 województw, 314 powiatów i 66 miast na prawach powiatu, 2477 gmin)	Główny Urząd Statystyczny https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/podzial-administracyjny-polski	W ujęciu długoterminowym jest możliwe zwiększenie dochodów JST z podatku PIT.
FP	1		Zwiększone wpływy ze składek oraz zwiększone wydatki na świadczenia.
FGSP	1		Zwiększone wpływy ze składek oraz zwiększone wydatki na świadczenia.
FS	1		Zwiększone wpływy ze składek oraz zwiększone wydatki na świadczenia.
Płatnicy składek	9500	Główny Urząd Statystyczny	Konieczność dokonania zgłoszeń do ubezpieczeń oraz comiesięcznego składania dokumentów rozliczeniowych oraz opłacania składek za ubezpieczonych; mogą zmienić się wydatki (zmniejszyć bądź zwiększyć) niektórych płatników.
Ubezpieczeni	17 650 osób	szacunkowe dane od armatorów i Ministerstwa Infrastruktury	Zgłoszeni do ubezpieczeń oraz uprawnieni do świadczeń krótkoterminowych i długoterminowych; zmieniają się lub pozostaną bez zmian wydatki związane z finansowaniem składek.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Od kilku lat na spotkaniach Zespołu Trójstronnego ds. Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego są prowadzone dyskusje z przedstawicielami branży morskiej i związków zawodowych o rozwiązaniach dotyczących objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami marynarzy zatrudnionych na statkach pływających pod banderami krajów trzecich. Od początku 2024 r. trwa bardzo intensywny dialog strony rządowej reprezentowanej przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Infrastruktury ze stroną społeczną w tych sprawach. W 2024 r. spotkania strony rządowej reprezentowanej przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Infrastruktury ze stroną społeczną odbywały się: na posiedzeniach sejmowej Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, Zespołu Trójstronnego ds. Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego, Zespołu Problemowego ds. Ubezpieczeń Społecznych Rady Dialogu Społecznego (RDS), na posiedzeniu plenarnym Rady Dialogu Społecznego, a także podczas spotkań roboczych strony rządowej ze stroną społeczną w Ministerstwie Infrastruktury. Sygnały strony społecznej znalazły swój odzew w uchwale Rady Dialogu Społecznego nr 128 z dnia 22 kwietnia 2024 r. w sprawie: realizacji postanowień Konwencji o pracy na morzu MOP w zakresie stworzenia systemu ubezpieczeń społecznych dla marynarzy zamieszkujących na terenie państwa, Członka Konwencji. W uchwale strona pracowników i strona pracodawców Rady Dialogu Społecznego wezwała Rząd Rzeczypospolitej Polskiej do „pilnego podjęcia prac w celu przygotowania, w uzgodnieniu ze stroną społeczną, rozwiązań w sprawie wypełnienia przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej postanowień Konwencji MOP – MLC 2006, w zakresie systemu ubezpieczeń społecznych dla marynarzy”.

Projekt został przekazany do opinii reprezentatywnym związkom zawodowym, pracodawcom, Radzie Dialogu Społecznego oraz Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt został przekazany do zaopiniowania również przez:

- Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- Przewodniczącego Rady Nadzorczej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej,
- Przewodniczącą Polskiego Związku Emerytów i Rencistów,
- Związek Armatorów Polskich (ZAP), Ogólnopolski Związek Zawodowy Oficerów i Marynarzy (OZZOiM),
- Krajową Sekcję Morską Marynarzy i Rybaków NSZZ „Solidarność” (KSMMiR),
- Federację Związków Zawodowych Marynarzy i Rybaków (FZZMiR),
- Związek Agentów i Morskich Przedsiębiorstw Rekrutacyjnych (APMAR), Polski Związek Przedsiębiorców Żeglugowych (PZPŻ),
- dyrektorów urzędów morskich w Gdyni i w Szczecinie.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248, z późn. zm.) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806) projekt ustawy został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa. Projekt ustawy został skierowany do 14-dniowych uzgodnień międzyresortowych i 30-dniowych konsultacji publicznych. Nie odnotowano zgłoszeń zainteresowanych podmiotów w trybie przepisów o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa.

Na etapie uzgodnień, opiniowania i konsultacji publicznych zostały wniesione uwagi i poprawki, które w większości zostały uwzględnione.

Wyniki konsultacji publicznych i opiniowania zostały przedstawione w raporcie z konsultacji publicznych i opiniowania.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny bieżące)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem (1)(2)		180,5	359,5	481,2	363,0	385,4	408,8	433,0	458,3	484,5	511,7	4065,9
budżet państwa		0,9	2,8	3,5	4,2	4,9	5,6	6,4	7,2	8,0	8,9	52,4
JST		5,1	15,9	19,8	23,7	27,7	31,8	36,1	40,6	45,3	50,2	296,2
pozostałe jednostki (oddzielnie)		174,4	340,8	457,9	335,2	352,9	371,3	390,5	410,4	431,2	452,7	3717,3
– NFZ		22,6	44,1	46,6	49,1	51,7	54,4	57,2	60,1	63,1	66,3	515,2
– FUS		142,6	278,8	392,3	266,1	280,2	294,8	310,0	325,9	342,3	359,4	2992,4
– FP		3,9	7,6	8,0	8,4	8,9	9,3	9,8	10,3	10,8	11,4	88,4

– FS		5,6	10,9	11,6	12,2	12,8	13,5	14,2	14,9	15,7	16,5	127,9
– FGŚP		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,2
– FEP		-0,3	-0,5	-0,6	-0,6	-0,6	-0,7	-0,7	-0,7	-0,8	-0,8	-6,3
Wydatki ogółem (3)(4)		3,0	9,2	11,3	13,5	15,8	18,2	20,7	23,3	26,0	28,8	169,8
budżet państwa		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
JST		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
pozostałe jednostki (oddzielnie)		3,0	9,2	11,3	13,5	15,8	18,2	20,7	23,3	26,0	28,8	169,8
– NFZ		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– FUS		2,4	7,0	8,0	9,2	10,4	11,7	13,2	14,7	16,3	18,1	111,0
– FP		0,6	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5	1,5	1,6	1,7	1,8	13,9
– FS		0,0	1,0	2,0	3,0	4,0	5,0	6,0	7,0	8,0	8,9	44,9
– FGŚP		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– FEP		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo ogółem		177,5	350,3	469,9	349,5	369,6	390,6	412,3	435,0	458,5	482,9	3896,1
budżet państwa		0,9	2,8	3,5	4,2	4,9	5,6	6,4	7,2	8,0	8,9	52,4
JST		5,1	15,9	19,8	23,7	27,7	31,8	36,1	40,6	45,3	50,2	296,2
pozostałe jednostki (oddzielnie)		171,4	331,6	446,6	321,7	337,1	353,1	369,8	387,1	405,2	423,9	3547,5
– NFZ		22,6	44,1	46,6	49,1	51,7	54,4	57,2	60,1	63,1	66,3	515,2
– FUS		140,1	271,8	384,2	256,9	269,7	283,0	296,8	311,1	325,9	341,2	2880,7
– FP		3,3	6,4	6,7	7,1	7,5	7,8	8,3	8,7	9,1	9,6	74,5
– FS		5,6	9,9	9,6	9,2	8,8	8,5	8,2	7,9	7,7	7,5	82,9
– FGŚP		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– FEP		-0,3	-0,5	-0,6	-0,6	-0,6	-0,7	-0,7	-0,7	-0,8	-0,8	-6,3
Źródła finansowania	Przedstawione szacunkowe skutki finansowe uwzględniają zarówno wzrost przychodów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS) ze względu na możliwość objęcia ubezpieczeniami społecznymi marynarzy, którzy obecnie im nie podlegają, jak i wzrost wydatków FUS z tytułu wypłaty świadczeń zarówno krótkookresowych, jak i długoterminowych. Wysokość opłacanych składek, jak i ich podstawa wymiaru rzutują bezpośrednio na prawo, jak i wysokość świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych: emerytur, rent, rent rodzinnych, świadczeń z ubezpieczenia w razie wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz zasiłków chorobowych, macierzyńskich i świadczeń rehabilitacyjnych. Proponowane zmiany nie spowodują zwiększenia przychodów budżetu państwa. Zmiany te mogą się jedynie przyczynić do zmniejszenia deficytu w FUS, który może skutkować mniejszą dotacją z budżetu państwa do tego funduszu.											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Założono, że proponowane zmiany weszłyby w życie od dnia 1 lipca 2025 r. Skutki finansowe wprowadzenia ustawy wynikają: – z objęcia nowych grup marynarzy ubezpieczeniem społecznym i zdrowotnym przez nadanie im „statusu marynarza”, – z wprowadzenia dla nowych ubezpieczonych możliwości opłacenia składek wstecznie za okres 5 lat przed wprowadzeniem w życie ustawy (tj. od lipca 2020 r. do czerwca 2025 r.), – obniżenia podstawy oskładkowania i opodatkowania dla osób przechodzących z umowy o pracę na „status marynarza” (obniżenie podstawy składki z otrzymywanego wynagrodzenia brutto do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę brutto), – z opodatkowania nowych ubezpieczonych marynarzy. Szacunkowe skutki finansowe zostały obliczone w oparciu o założenia makroekonomiczne z „Wytocznych dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw. Aktualizacja – październik 2024 r.” przygotowanych przez Ministerstwo Finansów. Dodatkowo założono:											

- składki na ubezpieczenia społeczne będą finansowane przez marynarza lub współfinansowane przez marynarza i pracodawcę (podstawa składki: przychód – dla pracowników, minimalne wynagrodzenie za pracę dla osób mających „status marynarza”),
- marynarze zawieszają „status marynarza” na okres 3 miesięcy,
- ok. 50 % nowoubezpieczonych marynarzy opłaci należne składki za okres wsteczny (średnio ok. 2,5 r. z okresu od lipca 2020 r.),
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne będą finansowane przez marynarza,
- liczbę marynarzy oszacowano na 17 650 osób, w tym założono, że 50 % obecnie zatrudnionych marynarzy na umowę o pracę (325 marynarzy) przejdzie na „status marynarza”,
 - minimalne wynagrodzenie za pracę od dnia 1 stycznia 2025 r. wynosi 4666 zł (tj. ok. 54 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia). Wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę na kolejne lata została zaprognozowana na podstawie trendu wzrostu relacji minimalnego wynagrodzenia za pracę do przeciętnego wynagrodzenia, z uwzględnieniem ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

Docelową grupą, do której są kierowane zmiany, opiera się na szacunkach uzyskanych od branży morskiej. Celem projektu jest przede wszystkim objęcie ubezpieczeniami społecznymi właśnie tych marynarzy, którzy do tej pory nie byli objęci powszechnym systemem obowiązkowych ubezpieczeń.

Nie jest możliwe oszacowanie długookresowej prognozy skutków dla sektora finansów publicznych, z uwagi na brak możliwości przewidzenia możliwych reakcji marynarzy, tj. ilu z nich skorzysta z projektowanych rozwiązań, ilu z nich zrezygnuje z nich po pewnym czasie, ile i jakich podmiotów w długofalowym okresie obejmą zmiany itd.

Przewidywane rozwiązania będą wywoływać różne skutki finansowe w odniesieniu do armatorów oraz marynarzy. W odniesieniu do części z nich nastąpi spadek obciążeń składkowych – za marynarzy będących pracownikami w Polsce, którzy podlegają polskim ubezpieczeniom społecznym i zdecydują się na objęcie nowymi przepisami dotyczącymi marynarzy. W przypadku marynarzy wykonujących pracę na statkach pod banderami krajów trzecich, którzy do tej pory nie byli objęci obowiązkiem ubezpieczeń w Polsce lub opłacali składki na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe (od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę), nastąpi wzrost tych obciążeń.

Płatnikami składek dla nowego tytułu do ubezpieczeń będą sami marynarze, finansujący i opłacający składki na swoje ubezpieczenia. Pracodawcy pozostaną płatnikami składek za marynarzy, z którymi wiąże ich marynarska umowa o pracę, a którzy nie zdecydują się na zmianę tytułu do ubezpieczeń i nie wystąpią o zaświadczenie do agencji zatrudnienia albo do dyrektora urzędu morskiego.

Wpływ na dyrektorów urzędów morskich – potwierdzanie statusu marynarzy w drodze wydania zaświadczenia. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 7 października 1991 r. w sprawie utworzenia urzędów morskich, określenia ich siedzib oraz terytorialnego zakresu działania dyrektorów urzędów morskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 1339) aktualnie funkcjonują dwa urzędy morskie – Urząd Morski w Gdyni i Urząd Morski w Szczecinie. Nie jest możliwe dokładne oszacowanie liczby zaświadczeń, które zostaną wydane przez dyrektorów urzędów morskich.

Wpływ na agencje zatrudnienia – potwierdzanie statusu marynarzy w drodze wydania zaświadczenia dla marynarzy korzystających z pośrednictwa pracy przy zawarciu umowy, na podstawie której będzie świadczona praca na morzu. Zgodnie z dostępnymi na stronach urzędów morskich wykazami agencji pośrednictwa pracy dla marynarzy, mających uznanie dyrektorów urzędów morskich w Gdyni i Szczecinie, istnieje 67 takich podmiotów. Nie jest możliwe dokładne oszacowanie liczby zaświadczeń, które zostaną wydane przez agencje pośrednictwa pracy dla marynarzy. W roku 2023 ok. 19 tys. marynarzy podjęło pracę za pośrednictwem agencji pośrednictwa pracy dla marynarzy.

W każdym przypadku nowe rozwiązania będą pozytywnie stymulować rozwój przedsiębiorczości na rynku żeglugi morskiej oraz poprawę sytuacji społecznej marynarzy i ich rodzin, w szczególności przez zagwarantowanie wszystkim marynarzom i członkom ich rodzin pełnej ochrony ubezpieczeniowej, której do tej pory byli pozbawieni.

Szacuje się, że nastąpią zwiększone wpływy w sektorze finansów publicznych, tj. do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS), FP i FS, oraz NFZ. Jednocześnie nastąpią nieznacznie zmniejszone wpływy do FGŚP i do FEP. Saldo szacuje się na kwotę łącznie ok. 3,9 mld zł w okresie 10 lat od dnia wejścia w życie przepisów ustawy.

Saldo dla FUS szacuje się na kwotę łącznie ok. 2,9 mld zł w okresie 10 lat od dnia wejścia w życie projektowanych przepisów. Oznacza to zmniejszenie o wielkość szacowanej kwoty dotacji

	z budżetu państwa do FUS. Koszt związany z wydatkami na świadczenia finansowane z FUS marynarzom został oszacowany na ok. 111 mln zł w okresie 10 lat od dnia wejścia w życie projektowanych przepisów. Należy również oczekiwać, że z roku na rok będą coraz wyższe koszty wypłaty emerytur i rent z FUS, w tym koszty związane z podwyższaniem wysokości emerytur do kwoty najniższej emerytury i renty gwarantowanej przez państwo. Zakładając, że 325 marynarzy z obecnie zatrudnionych na podstawie umowy o pracę przejdzie na „status marynarza” – obniżenie podstawy składek do poziomu kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, niezależnie od wysokości uzyskanego wynagrodzenia dla tej grupy osób oraz przyjęcie zasady, że wszystkie składki na ubezpieczenia społeczne opłaca marynarz spowoduje w okresie 10 lat zmniejszenie wpływów do FUS o 76,1 mln zł (rocznie o od 6,5 mln zł do 9,8 mln zł) oraz do NFZ o 21,9 mln zł – (rocznie o od 1,9 mln zł do 2,8 mln zł). Powyższe skutki finansowe uwzględniają możliwość zawieszenia przez marynarza statusu marynarza, a w konsekwencji obowiązku opłacania składek na okres do 3 miesięcy w danym roku kalendarzowym. Okres zawieszenia dla celów świadczeń jest okresem bezskładkowym, czyli takim, który nie będzie uwzględniany przy ustalaniu prawa do świadczeń. Marynarz dokonujący zawieszenia (będący płatnikiem składek na własne ubezpieczenia) przestaje być objęty ochroną ubezpieczeniową w tym okresie. W okresie zawieszenia marynarz będzie pozbawiony ochrony związanej ze świadczeniami pieniężnymi z racji choroby, macierzyństwa, wypadków przy pracy, czy długotrwałej niezdolności do pracy. Okresu tego nie uwzględnia się także przy ustaleniu praw do świadczenia emerytalnego czy rentowego. Na przykładzie prawa do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia chorobowego należy zwrócić uwagę, że świadczenie to dla osób obowiązkowo podlegających temu ubezpieczeniu przysługuje po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia. Jest to okres wyczekiwania na zasiłek chorobowy. Do okresów ubezpieczenia chorobowego wlicza się poprzednie okresy ubezpieczenia chorobowego, jeżeli przerwa między nimi nie przekroczyła 30 dni lub była spowodowana urlopem wychowawczym, urlopem bezpłatnym albo odbywaniem czynnej służby wojskowej przez żołnierza niezawodowego. Od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku przysługuje m.in. ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego. W przypadku marynarzy zawieszenie statusu marynarza na okres przekraczający 30 dni – czyli każde zawieszenie – będzie skutkowało, co do zasady, brakiem prawa do zasiłku chorobowego po przerwie od pierwszego dnia ubezpieczenia i koniecznością przebycia okresu wyczekiwania. W razie niezdolności do pracy po przerwie w podleganiu ubezpieczeniu chorobowemu, przekraczającej 30 dni, marynarz nabędzie prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia.
--	---

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki								
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny bieżące)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw		3,7	7,8	8,2	9,1	11,7	90,7
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe		-178,5	-352,6	-472,3	-372,3	-486,3	-3 922,2
	osoby niepełnosprawne i osoby starsze							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Nie zakłada się wpływu projektowanej ustawy na duże przedsiębiorstwa.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Przewidywane rozwiązania będą pozytywnie stymulować rozwój przedsiębiorczości, zwłaszcza w zakresie agencji branżowego pośrednictwa pracy dla marynarzy, co może wynikać zarówno ze zwiększonej podaży, jak i popytu na rynku tych usług.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Projektowana ustawa wpłynie na sytuację ekonomiczną rodziny, gdyż będzie wiązać się z koniecznością finansowania składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Ponadto obniżenie podstawy oskładkowania dla polskich marynarzy spowoduje zwiększenie podstawy podatkowej. Natomiast dotychczas nieubezpieczeni marynarze, po objęciu ich ubezpieczeniem,						

		prawdopodobnie zapłacą podatek dochodowy od minimalnego wynagrodzenia za pracę. Jednakże wprowadzenie zmian zdecydowanie pozytywnie wpłynie na sytuację społeczną rodziny, gdyż wprowadzenie nowego tytułu do ubezpieczeń społecznych daje pełen wachlarz ochrony ubezpieczeniowej, w tym zdrowotnej.		
	osoby niepełnosprawne i osoby starsze	Ustawa nie będzie miała wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną osób niepełnosprawnych. Natomiast w miarę upływu czasu wprowadzone zmiany poprawią sytuację ekonomiczną osób w wieku powyżej 60 lat kobiety/65 lat mężczyźni.		
Niemierzalne				
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Objęcie pełną ochroną ubezpieczeniową w Polsce wszystkich marynarzy przyczyni się do wzrostu społecznej satysfakcji z funkcjonowania systemu zabezpieczenia społecznego i jego wykonawców. Propozycja ta wychodzi naprzeciw oczekiwaniom społecznym. W ocenie podmiotu wnioskującego postulatem środowiska marynarzy w Polsce jest możliwość skorzystania z pełnej ochrony krajowego systemu powszechnego zabezpieczenia społecznego, którą przewiduje niniejszy projekt.			
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu				
☐ nie dotyczy				
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).		☐ tak ☒ nie ☐ nie dotyczy		
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:		☒ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:		
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.		☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy		
Projekt ustawy reguluje zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym przez marynarzy oraz opłacania za nich składek na ubezpieczenia społeczne i wprowadza wobec marynarzy dwa alternatywne schematy podlegania ubezpieczeniom społecznym: statusu marynarza i statusu pracownika zatrudnionego na podstawie marynarskiej umowy o pracę, co spowoduje zwiększenie liczby płatników składek, ubezpieczonych oraz liczby dokumentów ubezpieczeniowych obsługiwanych przez ZUS. Zwiększenie liczby zaświadczeń wydawanych przez urzędy morskie, nadzorowane przez Ministerstwo Infrastruktury.				
9. Wpływ na rynek pracy				
Projektowana ustawa może wpłynąć korzystnie na rynek pracy, jest możliwe zwiększenie zatrudnienia na statkach pływających pod polską banderą.				
10. Wpływ na pozostałe obszary				
☐ środowisko naturalne ☒ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie		
Omówienie wpływu	Projektowana ustawa może mieć pozytywny wpływ na sytuację i rozwój regionalny województwa pomorskiego i zachodniopomorskiego z uwagi na umiejscowienie na tych obszarach większości podmiotów zatrudniających bądź pośredniczących w zatrudnianiu marynarzy.			
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego				
Proponuje się wejście w życie ustawy z dniem 1 lipca 2025 r., z uwagi na związaną z oczekiwaniami społecznymi potrzebę szybkiego jej wdrożenia, przy uwzględnieniu procesu legislacyjnego i terminów prac parlamentarnych.				

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?
Ustawa powinna zostać poddana ewaluacji po upływie trzech lat jej obowiązywania przez wykazanie liczby ubezpieczonych (marynarzy) zgłoszonych do ubezpieczeń społecznych w podziale na pierwszy, drugi i trzeci rok od wejścia w życie nowych przepisów.
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)
Brak.

RAPORT Z KONSULTACJI PUBLICZNYCH I OPINIOWANIA

projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (UD 101) – ubezpieczenia społeczne marynarzy

1. Informacje ogólne

Stosownie do postanowień art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248 oraz z 2024 r. poz. 1535) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2024 r. poz. 806), projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji. Projekt ustawy został wpisany do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD 101.

Projekt ustawy został przesłany do konsultacji społecznych 13 sierpnia 2024 r. (z terminem 21 dni od otrzymania pisma) do:

- 1) Forum Związków Zawodowych,
- 2) Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”,
- 3) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
- 4) Konfederacji Lewiatan,
- 5) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej,
- 6) Business Centre Club,
- 7) Związku Rzemiosła Polskiego,
- 8) Związku Przedsiębiorców i Pracodawców,
- 9) Federacji Przedsiębiorców Polskich,
- 10) Zarządu Polskiego Towarzystwa Gospodarczego,
- 11) Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- 12) Związku Armatorów Polskich (ZAP),
- 13) Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Oficerów i Marynarzy (OZZOiM),
- 14) Krajowej Sekcji Morskiej Marynarzy i Rybaków NSZZ „Solidarność” (KSMMiR),
- 15) Federacji Związków Zawodowych Marynarzy i Rybaków (FZZMiR),
- 16) Związku Agentów i Morskich Przedsiębiorstw Rekrutacyjnych (APMAR),
- 17) Polskiego Związku Przedsiębiorców Żeglugowych (PZPŻ).

W dniu 13 sierpnia 2024 r. projekt został przesłany (z terminem 21 dni od otrzymania pisma) również do Rady Dialogu Społecznego oraz do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Ponadto, w ramach opiniowania projekt został przesłany 13 sierpnia 2024 r. (z terminem 21 dni od otrzymania pisma) do:

- 1) Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- 2) Przewodniczącego Rady Nadzorczej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- 3) Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej,
- 4) Urzędów Morskich w Gdyni i w Szczecinie.

2. Omówienie wyników konsultacji publicznych i opiniowania

Stanowiska, uwagi i propozycje zmian wniesionych w trakcie konsultacji publicznych i opiniowania zostały ujęte w formie tabelarycznej z odniesieniem się Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do poszczególnych kwestii. Jest on załącznikiem do raportu.

Dodatkowo do projektu ustawy opinię wyraziły:

Porozumienie Zielonogórskie - Federacja Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia

Porozumienie Zielonogórskie - nie zgłosiło uwag do projektu ustawy.

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego

Komisja pozytywnie zaopiniowała projekt.

W ramach opiniowania uwagi do projektu zgłosił Urząd Morski w Szczecinie oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Ponadto, opinie do projektu zgłosili:

- indywidualni marynarze niezrzeszeni w związkach zawodowych podpisujący się pod pismem mającym charakter protestu przeciwko „przymusowemu oskładkowaniu marynarzy”, oraz popierający te uwagi poseł na Sejm RP Janusz Cieszyński.

Na posiedzeniu Zespołu Trójstronnego, które odbyło się 8 października 2024 r., na którym indywidualnych marynarzy reprezentował Sebastian Jankowski, przedstawiciele strony rządowej - Sebastian Gajewski – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Arkadiusz Marchewka – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury odnieśli się do zgłoszonych uwag oraz przedstawili stanowisko resortów.

- doradca podatkowy Grzegorz Gębka (nie zarejestrowany w trybie przepisów o działalności lobbinglej w procesie stanowienia prawa).

Wniesione uwagi powielają uwagi wcześniej zgłoszone przez inne podmioty na etapie konsultacji, do których Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej szczegółowo odniosło się w załączniku.

3. Przedstawienie wyników zasięgnięcia opinii, dokonania konsultacji albo uzgodnienia projektu z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym

Projekt ustawy nie wymagał zasięgnięcia opinii, dokonania konsultacji ani uzgodnienia projektu z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej, w tym Europejskim Bankiem Centralnym.

4. Wskazanie podmiotów, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem w trybie przepisów o działalności lobbinglej w procesie stanowienia prawa, wraz ze wskazaniem kolejności dokonania zgłoszeń albo informację o ich braku

Nie odnotowano zgłoszeń zainteresowanych podmiotów w trybie przepisów o działalności lobbinglej w procesie stanowienia prawa.

Załącznik:

Uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw UD101 – wniesione w trakcie konsultacji publicznych i opiniowania.

Uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw UD101 – wniesione w trakcie konsultacji publicznych i opiniowania

Lp.	Jednostka redakcyjna, której uwaga dotyczy / pkt Uzasadnienia / pkt OSR	Podmiot zgłaszający	Uwaga/Propozycja zmian zapisu	Stanowisko MRPiPS
1.	Uwagi ogólne	Związek Agentów i Morskich Przedsiębiorstw Rekrutacyjnych (APMAR)	- Czy zapisy Ustawy dają możliwość otrzymania przez marynarza zaświadczenia A1 potwierdzającego podleganie ubezpieczeniom społecznym w Polsce? - Czy ustawie będą podlegali studenci (praktykanci/kadeci) odbywający praktyki na statkach u zagranicznych lub polskich armatorów w ramach programu nauczania? Podpisują oni Marynarską Umowę o Pracę gdyż nie ma innej formy ich zatrudnienia na statku a jednocześnie otrzymywane przez nich wynagrodzenie w wielu przypadkach nie wystarczy na pokrycie kosztów składki ubezpieczeniowej. - Czy jest przewidywana forma weryfikacji spełniania przez marynarzy obowiązku podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu oraz ewentualne sankcje jeśli marynarz nie zastosuje się do tego obowiązku, bądź nie zgłosi się i nie przedłoży w ZUS zaświadczeń w celu objęcia go statusem Marynarza? - W uzasadnieniu do projektu użyto stwierdzenia: „Warunkiem zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych będzie przedłożenie w ZUS zaświadczenia wystawionego przez agencję zatrudnienia lub dyrektora urzędu morskiego. Będzie on jednak mógł skorzystać z usług agencji zatrudnienia, na podobnych zasadach na jakich obecnie biura rachunkowe świadczą usługi przedsiębiorcom.” Biura rachunkowe świadczą usługi odpłatnie natomiast pośrednictwo pracy dla marynarzy jest bezpłatne dla marynarza. Czy przewiduje się odpłatność za usługi wydawania zaświadczenia opisanego w projekcie ustawy?	Wyjaśnienia: Projekt ustawy nie wprowadza zmian w zakresie możliwości wydawania przez ZUS zaświadczeń A1 dla marynarzy, które potwierdzają, że podlegają oni ustawodawstwu polskiemu. Praktykanci czy kadeci podpisujący z polskimi armatorami marynarską umowę o pracę dotyczącą praktyk na statku pod polską banderą będą objęci ubezpieczeniami pracowniczymi na dotychczasowych zasadach. Zatem pracodawcy będący płatnikami składek nadal będą odprowadzali za nich składki (współfinansowane zgodnie z ogólnymi przepisami częściowo przez ubezpieczonych – pracowników, a częściowo przez płatników składek – pracodawców) od przychodu uzyskiwanego przez nich ze stosunku pracy w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych. Natomiast, jeśli osoby te zmienią tytuł na „marynarski”, tj. uzyskają zaświadczenie wystawione przez dyrektora urzędu morskiego albo przez agencję zatrudnienia i zgłoszą się do ubezpieczeń jako marynarze przekazując dokument zgłoszeniowy ZUS ZUA wraz z tym zaświadczeniem do ZUS, to osoby te będą mogły opłacać składki z nowego, „marynarskiego” tytułu do ubezpieczeń, od podstawy wymiaru składek deklarowanej nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę. W kwestii wejścia do systemu powszechnych ubezpieczeń społecznych przez marynarza potwierdzam ponownie, że ma ono

				nastąpić dopiero po nabyciu statusu marynarza, który ustali w zaświadczeniu dyrektor urzędu morskiego albo agencja zatrudnienia. Zaświadczenie będzie wydawane wyłącznie na wniosek marynarza. Oznacza to brak jakiegokolwiek przymusu prawnego w stosunku do niego w tym zakresie. W konsekwencji zatem ani ZUS, ani żaden inny organ nie będzie mógł wystąpić z urzędu o nadanie takiego statusu osobie wbrew jej woli. Ponadto projekt przewiduje, że zaświadczenie to zachowuje ważność przez miesiąc od daty wystawienia. Jeśli do upływu tego okresu marynarz nie dokona zgłoszenia do ubezpieczeń, uznaje się, że z mocy prawa nie powstał obowiązek jego ubezpieczeń. W rezultacie marynarz nie poniesie żadnych konsekwencji związanych z tym, że nie odbierze zaświadczenia o statusie marynarza lub po jego otrzymaniu nie zgłosi się do ubezpieczeń społecznych z tytułu przewidzianego projektem ustawy. Projekt nie przewiduje odpłatności za wydane zaświadczenie przez dyrektora urzędu morskiego albo agencję zatrudnienia.
2.	Art. 1 pkt 1 lit. b (dodawane do art. 4 pkt 20 i 21)	Polski Związek Przedsiębiorców Żeglugowych	Wątpliwa wydaje się potrzeba tworzenia odrębnych definicji ustawowych „dyrektora urzędu morskiego” (będącego organem administracji morskiej) oraz „agencji zatrudnienia”. Oba pojęcia występują w ustawie tylko dwukrotnie. Kompetencje obu tych podmiotów do wystawiania zaświadczeń określone są w art. 78b ustawy o pracy na morzu, a informacja w ustawie o systemie o tym, że te podmioty wystawiają takie zaświadczenia jest w definicji marynarza w art. 8 ust. 16.	Uwaga uwzględniona. Zrezygnowaliśmy z definicji na rzecz wskazania właściwych organów w nowelizowanych przepisach, w których występują. Natomiast przepisy regulujące zasady i tryb wydawania zaświadczeń zostały przeniesione do ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; dalej „u.s.u.s.” Równocześnie biorąc pod uwagę wątpliwości i pytania zgłaszane przez stronę społeczną rozszerzyliśmy przepisy w tym zakresie, a także w kwestiach związanych z przekazywaniem do ZUS zaświadczenia o statusie marynarza oraz zgłaszanie do ubezpieczeń.
3.	Art. 1 pkt 3 (dodawany do art. 8 ust. 16)	Polski Związek Przedsiębiorców Żeglugowych	Nie ma umów o świadczeniu pracy na morzu. Według art. 2 pkt 2 ustawy o pracy na morzu pod pojęciem „marynarskiej umowy o pracę” należy rozumieć umowę o pracę na statku zawartą między armatorem a marynarzem”. Nie ma zatem innej „umowy o świadczeniu pracy na morzu z armatorem” niż marynarska umowa o pracę. Umowy podpisywane z armatorami zagranicznymi mogą nosić różne nazwy, ale każda z nich będzie umową o pracę na statku i będzie zawarta	Uwaga nieuwzględniona. W obecnym stanie prawnym funkcjonuje definicja „marynarskiej umowy o pracę” zawarta w ustawie o pracy na morzu, która co prawda odsyła do Konwencji MLC (art. 2 pkt 2), ale z drugiej strony wskazuje, że – zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 1 tej ustawy – przepisy tej ustawy stosuje się wyłącznie do marynarzy zatrudnionych na statkach morskich o polskiej przynależności. Natomiast intencją projektodawcy było odróżnienie marynarskiej

			między armatorem a marynarzem, a zatem będzie to „marynarska umowa o pracę”. Proponujemy utrzymać tę terminologię w całym projekcie nowej ustawy. W ten sposób wykluczamy marynarzy obywateli RP, którzy zamieszkują poza granicami Polski. Zgodnie z terminologią stosowaną w prawie morskim statek może mieć polską przynależność lub być o obcej przynależności. Polski Kodeks morski o statkach o obcej przynależności mówi aż w jedenastu różnych przepisach. Jeżeli to ma być praca na statku niezależnie od jego przynależności (bandery) to można zostawić tylko „na statku morskim”. Zatem przepis może mieć następujące brzmienie: <i>„16. Za marynarza uważa się osobę zamieszkującą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wykonującą pracę na podstawie marynarskiej umowy o pracę na statku morskim, która posiada zaświadczenie wystawione przez agencję zatrudnienia albo dyrektora urzędu morskiego w trybie określonym w art. 78b ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu.”</i>	umowy o pracę”, do której mają zastosowanie przepisy Kodeksu pracy, od projektowanego w u.s.u.s. pojęcia „umowy o świadczeniu pracy na morzu”, które jest pojęciem szerszym i ma obejmować również inne umowy zawierane pomiędzy armatorami, a marynarzami zgodnie z porządkiem prawnym kraju bandery bądź kraju, w którym ma siedzibę armator. Równocześnie w celu uniknięcia wątpliwości systemowych dotyczących tych dwóch pojęć regulację wydawania zaświadczeń dla osób obejmowanych nowym tytułem do ubezpieczeń przewidzianym dla marynarzu przenieśliśmy do u.s.u.s., rozbudowując jednocześnie przepisy w tym zakresie oraz dodając przepisy dotyczące trybu zgłaszania do ubezpieczeń oraz wskazywania pracodawcy zatrudniającego marynarza na statku pod banderą polską jego wyboru w zakresie schematu podlegania ubezpieczeniom społecznym (tytułu do ubezpieczeń).
4.	Art. 1 pkt 4 i 5 (dodawany w art. 9 ust. 2d oraz zmiana art. 11 ust. 1)	Polski Związek Przedsiębiorców Żeglugowych	Czy to oznacza, że marynarz może być objęty zarówno ubezpieczeniem obowiązkowym jak i dobrowolnym jednocześnie? Zgodnie art. 7 ustawy prawo do dobrowolnego objęcia ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi przysługuje osobom, które nie spełniają warunków do objęcia tymi ubezpieczeniami obowiązkowo.	Wyjaśnienie. Marynarze nie mogą być równolegle objęci ubezpieczeniami obowiązkowymi z nowego tytułu przewidzianego projektem oraz ubezpieczeniami dobrowolnymi, o których mowa w art. 7 u.s.u.s. Zgodnie z tym przepisem prawo do dobrowolnego objęcia ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi przysługuje bowiem osobom, które nie spełniają warunków do objęcia tymi ubezpieczeniami obowiązkowo. Tymczasem warunkiem podlegania ubezpieczeniom z nowego tytułu przewidzianego projektem jest wydanie przez dyrektora urzędu morskiego lub agencję zatrudnienia na wniosek zainteresowanego zaświadczenia potwierdzającego posiadanie statusu marynarza. W rezultacie jeśli marynarz otrzyma przywołane zaświadczenie, nie będzie już mógł podlegać ubezpieczeniu emerytalnemu i ubezpieczeniom rentowym dobrowolnie. Jednocześnie te osoby, które nie zdecydują się na zmianę na nowy tytuł do ubezpieczeń i nadal będą wyrażać wolę opłacania składek na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe w myśl art. 7 u.s.u.s., nie będą musiały składać żadnych dodatkowych dokumentów do ZUS. Ich sytuacja prawna w zakresie ubezpieczeń społecznych nie ulegnie zmianie po wejściu w życie zmienionych przepisów.

5.	art. 1 pkt 10 (dodawany art. 36ab)	Polski Związek Przedsiębiorców Żeglugowych	Marynarz po „skończeniu wykonywania pracy na morzu” idzie na zasłużoną emeryturę. Przepis powinien brzmieć: <i>„Marynarz po zakończeniu pracy na statku morskim może dokonać zawieszenia statusu marynarza na okres do 3 miesięcy w danym roku kalendarzowym.”</i> Czy to chodzi o zamianę danych potrzebnych do zarejestrowania? Jeżeli nie, to powinno być chyba „w terminie 7 dni od zakończenia okresu zawieszenia”.	Uwaga uwzględniona. Zostało doprecyzowane, że chodzi o zakończenie pracy na statku morskim. Dodatkowo informujemy, że został zmieniony ust. 3 w dodawanym art. 36ab u.s.u.s. zgodnie z uwagą RCL, tj. przekazywanie dokumentów zgłoszenia wyrejestrowania (w przypadku zawieszenia statusu marynarza), oraz ponownego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych – w przypadku wznowienia tego statusu.
6.	Art. 2 pkt 1 i 2 (brzmienie pkt 13a w art. 3 ust. 3 i brzmienie pkt 14a w art. 5 ust. 1)	Polski Związek Przedsiębiorców Żeglugowych	Propozycja zastąpienia wyrazów „pracy na morzu” poprzez „pracy na statku morskim”. Świadczona czy wykonywana, jak w 13a? Proponujemy: <i>„po okresie zatrudnienia na statku” lub podobne brzmienie.</i> <i>14a) kapitan statku, na którym wykonywana jest praca, lub wyznaczona przez niego osoba, a w przypadku gdy wypadek nastąpił w okresie po zatrudnieniu na statku Zakład – w stosunku do marynarza.”.</i>	Uwaga uwzględniona. Zostało doprecyzowane, że chodzi o zakończenie pracy na statku morskim. Ponadto zostało dookreślone, że ZUS sporządzi kartę wypadku w stosunku do marynarzy zatrudnionych na statkach pod obcymi banderami, tak jak w trakcie ubezpieczenia wypadkowego w okresie po zakończeniu pracy przez marynarza na statku morskim.
7.	Art. 4 (dodawany ust. 6a w art. 3)	Polski Związek Przedsiębiorców Żeglugowych	W załączniku do ustawy o emeryturach pomostowych w pkt 23 określono prace na statkach żeglugi morskiej jako prace w szczególnych warunkach. Po co zatem dodawać ust. 6a, skoro każda osoba (w tym marynarze), która pracuje na statkach morskich, pracuje w szczególnych warunkach.	Wyjaśnienie. Zgodnie z uwagą Ministerstwa Finansów wykreśliliśmy obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych (FEP) przez marynarzy podlegających ubezpieczeniu emerytalnemu z nowego tytułu przewidzianego projektem. Obowiązek ten pozostaje natomiast w stosunku do marynarzy zatrudnionych na podstawie marynarskiej umowy o pracę, dla których właściwe jest ustawodawstwo polskie. Projekt ustawy nie obejmuje żadnych zmian w ustawie o emeryturach pomostowych i wykazie prac w szczególnych warunkach.
8.	art. 5 pkt 2 (w zakresie dodawanego art. 78b)	Polski Związek Przedsiębiorców Żeglugowych	Proponujemy następujące brzmienie przepisu: <i>Art. 78b. 1. Dyrektor urzędu morskiego właściwy dla miejsca zamieszkania marynarza lub agencja zatrudnienia, o której mowa w art. 18 ust. 2, potwierdza w zaświadczeniu posiadanie statusu marynarza w celu zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, oraz wykonywanie pracy na statku morskim wraz z datą rozpoczęcia i</i>	Uwaga uwzględniona. Zmieniliśmy pojęcie „pracy na morzu” na „pracę na statku morskim”. Równocześnie przepisy regulujące zasady i tryb wydawania zaświadczeń zostały przeniesione do u.s.u.s.

			planowanego zakończenia pracy, na podstawie marynarskiej umowy o pracę, wpisów do książeczki żeglarskiej lub praktyki pływania potwierdzonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 68 ustawy o bezpieczeństwie morskim.	
9.	Art. 6 ust. 1 i 2 oraz 3 i 4	Polski Związek Przedsiębiorców Żeglugowych	Osobami wykonującymi pracę na morzu, a konkretnie na statkach morskich, są marynarze. Tak też określono tę grupę osób wcześniej, konstruując nawet odrębną definicję marynarza w art. 8 ust. 16 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Dlaczego zatem w art. 6 projektu ustawy zmieniamy terminologię? Proponujemy następujące brzmienie przepisu: <i>Art. 6.1. Marynarze wykonujący pracę na statkach morskich o obcej przynależności, zatrudnionych na podstawie marynarskiej umowy o pracę, którzy zgłosili się do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych na podstawie art. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 24, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.</i> <i>2. Marynarze wykonujący pracę na statkach o obcej przynależności, zatrudnieni na podstawie marynarskiej umowy o pracę zawartej z armatorem mającym siedzibę w państwie innym niż państwo członkowskie Unii Europejskiej albo państwo członkowskie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), inni niż wymienieni w ust. 1, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 24, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli wykonują pracę na podstawie marynarskiej umowy o pracę w dniu wejścia w życie ustawy.</i> W ust. 3 zamiast wyrazu „osoby” proponujemy wyraz „marynarze”. W ust. 4 zamiast „Osoby, o których mowa w ust. 1, zostaną objęte” proponujemy: <i>„Marynarze, o których mowa w ust. 1, zostaną objęci”.</i>	Wyjaśnienie. Zmieniliśmy brzmienie przepisu przejściowego, ograniczając go wyłącznie do przypadku podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu bycia pracownikiem zatrudnionym na statku morskim o przynależności polskiej. Osoby podlegające z tego tytułu ubezpieczeniom zachowują ten tytuł do ubezpieczeń, jeśli nie złożą pracodawcy (płatnikowi składek) oświadczenia o zmianie tytułu do ubezpieczeń wraz z kopią zaświadczenia wystawionego przez dyrektora urzędu morskiego albo agencję zatrudnienia oraz nie zgłoszą się do ubezpieczeń jako marynarze, z nowego tytułu przewidzianego projektem. Natomiast osoby podlegające ubezpieczeniom dobrowolnym, o których mowa w art. 7 u.s.u.s., jeśli będą miały taką wolę, nadal będą objęte tymi ubezpieczeniami, jeśli będą opłacać składki na te dobrowolne ubezpieczenia i nie zdecydują się na zmianę ubezpieczeń dobrowolnych na obowiązkowe.
10.	Art. 1 pkt 3 (dodawa	Rada Rozwoju Polskiej Marynarki	Kolizja pomiędzy statusem marynarza a statusem pracownika na statku pod polską banderą.	Wyjaśnienie.

	ny do art. 8 ust. 16)	Wojennej i Handlowej	Projekt wprowadza ‘status marynarza’. Jest to rozwiązanie dobre, ponieważ dzięki temu ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych obejmie również marynarzy pracujących na statkach bander obcych (poza-unijnych). Tych marynarzy polski system ubezpieczeń społecznych dotychczas obowiązkowo nie obejmuje. Status marynarza wprowadza zapis poniżej: <i>Art. 1. pkt 3) w art. 8 dodaje się ust. 16 w brzmieniu:</i> <i>„16. Za marynarza uważa się osobę zamieszkujejącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wykonującą pracę na podstawie umowy o świadczeniu pracy na morzu na statku o przynależności polskiej albo innej niż polska, która posiada zaświadczenie wystawione przez agencję zatrudnienia albo dyrektora urzędu morskiego w trybie określonym w art. 78b ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu.”;</i> Jednak zapis ten jest niejednoznaczny co do obligatoryjności statusu marynarza na statku pod polską banderą. Ponadto uzasadnienie do projektu Ustawy podaje, że „Wybór odpowiedniego schematu będzie w gestii armatora i marynarza.” [Uzasadnienie, str. 5]. Taka dowolność będzie prowadzić do sytuacji, że na tym samym statku (pod polską banderą) mogą być osoby ubezpieczone z dwóch różnych tytułów: z tytułu posiadania statusu ‘pracownika’ lub z tytułu posiadania statusu ‘marynarza’. Takie rozwiązanie stanowiłoby nierówne traktowanie nie tylko w tej samej grupie zawodowej, ale również wśród załogi tego samego statku. Wniosek: W związku z powyższym uważamy, że wskazane jest aby w projekcie wprowadzić takie zmiany, które spowodują, że status ‘marynarza’ będzie obowiązywał na statku pod polską banderą obligatoryjnie. Takie rozwiązanie, jeżeli chodzi o załogi statków pod polską banderą, nie będzie obarczone wadą nierównego traktowania (w tej samej grupie zawodowej i wśród załogi tego samego statku) a jednocześnie będzie korzystne dla armatorów eksploatujących statki pod polską banderą gdyż obniżenie podstawy wymiaru składki będzie skutkowało obniżeniem pozapłacowych kosztów pracy oraz będzie ekonomiczną zachętą dla innych armatorów do rejestrowania statków pod polską banderą.	W projekcie założyliśmy, że powstanie obowiązku ubezpieczeń społecznych marynarza nastąpi dopiero po nabyciu statusu marynarza, który ustali w zaświadczeniu dyrektor urzędu morskiego albo agencja zatrudnienia pośrednicząca w zawarciu umowy o pracy na statku morskim z armatorem. Zaświadczenie będzie wydawane wyłącznie na wniosek marynarza. Oznacza to brak jakiegokolwiek przymusu prawnego w stosunku do niego w tym zakresie. W konsekwencji zatem ani ZUS, ani żaden inny organ nie będzie mógł również wystąpić z urzędu o nadanie takiego statusu osobie wbrew jej woli. Ponadto projekt przewiduje ważność zaświadczenia na okres miesiąca od daty jego wystawienia. Jeśli do upływu tego okresu marynarz nie dokona zgłoszenia do ubezpieczeń, uznaje się, że z mocy prawa nie powstał obowiązek jego ubezpieczeń. W rezultacie marynarz nie poniesie żadnych konsekwencji związanych z tym, że nie odbierze zaświadczenia o statusie marynarza lub po jego otrzymaniu nie zgłosi się do ubezpieczeń społecznych z tytułu przewidzianego projektem ustawy. Podkreślamy, że status marynarza nie tworzy żadnych innych praw i obowiązków marynarza dla celów innych niż związanych z ubezpieczeniami społecznymi, tj. podleganiem i opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne (w tym zakresie uzupełnimy projekt zgodnie z propozycją Ministerstwa Zdrowia), na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz ustaleniem prawa i wysokości świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Zatem możliwa jest sytuacja, w której na tym samym statku pływającym pod polską banderą będą zatrudnione osoby, które będą podlegały ubezpieczeniom według dwóch schematów (tytułów do ubezpieczeń), czyli jak pracownik lub jako marynarz. Wynikać ona będzie z indywidualnych decyzji podejmowanych przez marynarzy, którzy powinni brać pod uwagę takie czynniki jak swój aktualny staż ubezpieczeniowy, wysokość zgromadzonych środków na koncie ubezpieczonego, czy planowaną długość okresu aktywności zawodowej zanim wystąpią wnioskiem o emeryturę. Nie będzie naruszona zasada równości w zakresie ubezpieczeń, gdyż obydwa tytuły do ubezpieczeń będą objęte takim samym
--	-----------------------	----------------------	---	---

				zakresem ubezpieczeń (obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe oraz wypadkowe). Dodatkowo, warto zwrócić uwagę, że już dzisiaj takie sytuacje mogą mieć miejsce w stosunku do osób posiadających ten sam status zawodowy. Dobrym przykładem są artyści, np. zatrudnieni w jednym teatrze: część z nich jest zgłaszana do ubezpieczeń społecznych jako pracownicy, ponieważ zatrudnieni są na umowie o pracę; część z nich zgłaszana jest do ubezpieczeń społecznych jako artyści na podstawie decyzji Komisji Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców; a część – którzy nie posiadają tego statusu, a pracują na podstawie umów o świadczenie usług – jest zgłaszana do ubezpieczeń społecznych jako zleceniobiorcy. Są tu więc możliwe co najmniej trzy schematy ubezpieczeń.
11.	Art. 1 pkt 7 (w zakresie zmian art. 16 ust. 4)	Rada Rozwoju Polskiej Marynarki Wojennej i Handlowej	Brak podziału finansowania składki na ubezpieczenie społeczne marynarza pomiędzy armatora (pracodawcę) a marynarza (ubezpieczonego). W obecnym projekcie kwestia finansowania składki uregulowana jest następująco: <i>Art. 1. pkt 7) w art. 16 ust. 4 otrzymuje brzmienie:</i> <i>„4. Składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe:</i> <i>1) osób prowadzących pozarolniczą działalność,</i> <i>2) osób, o których mowa w art. 7,</i> <i>3) marynarzy będących płatnikami składek na własne ubezpieczenia, o których mowa w art. 4 pkt 2 lit. ze</i> <i>– finansują w całości, z własnych środków, sami ubezpieczeni.”;</i> Problem w tym, że osoby o statusie ‘marynarza’, inaczej niż osoby prowadzące pozarolniczą działalność, są zatrudnione na podstawie marynarskiej umowy o pracę. Natomiast posiadanie stosunku pracy (z tytułu marynarskiej umowy o pracę) skutkuje tym, że osoba o statusie ‘marynarza’ pozostaje pracownikiem. Z tego wynika, że ‘marynarz’ mimo uzyskania odrębnego statusu jest nadal pracownikiem a jedyna różnica pomiędzy ‘pracownikiem’ a osobą o statusie ‘marynarza’ jest taka, że ‘marynarz’ nie podlega pod wyłączenie terytorialne [zawarte w Art. 6.1. obecnie obowiązującej Ustawy], które dotyczy pracowników. W związku z powyższym nie ma racjonalnego uzasadnienia do wyłączenia pracodawcy z	Wyjaśnienie. Zgodnie z projektem zmiany ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz innych ustaw marynarze wykonujący pracę na statkach pływających pod banderami krajów trzecich (innymi niż polska i bandery krajów UE/EFTA) zostali wskazani jako płatnicy składek na własne ubezpieczenia. Ponadto marynarze zatrudnieni na podstawie marynarskiej umowy o pracę na statkach pływających pod banderą Rzeczypospolitej Polskiej, jeśli zdecydują się na zmianę tytułu ubezpieczeń na nowy, „marynarski”, będą też opłacali składki jako płatnicy sami za siebie. Dochodzenie należności m.in. z tytułu składek za pośrednictwem wyznaczonych instytucji łącznikowych uregulowane jest wyłącznie w unijnych przepisach o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (przepisy art. 75 i następne Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r.), które mają zastosowanie wyłącznie w obrębie krajów UE/EFTA. Natomiast – jak zwracali uwagę zarówno przedstawiciele strony pracodawców, związków zawodowych marynarzy, jak i pracownicy zatrudnieni na statkach morskich niereprezentowani przez żadną organizację – problem, któremu mają przeciwdziałać przygotowane przez nas przepisy, dotyczy przede wszystkim osób zatrudnionych na statkach „tanich bander” krajów trzecich, czyli marynarzy pozbawionych w ogóle

			obowiązku partycypowania w opłacaniu składki na ubezpieczenia społeczne marynarzy. Wniosek: W świetle powyższych uwag, zasadne jest wprowadzenie takich zmian, które spowodują, że składka na ubezpieczenia społeczne marynarza będzie finansowana przez pracodawcę i ubezpieczonego, analogicznie do tego jak finansowana jest składka pracownika. Oczywiście pozostaje kwestia ściągalności składki od pracodawcy mającego siedzibę poza Polską, chodzi jednak o to, aby marynarz będący płatnikiem swojej składki, miał możliwość egzekwowania od armatora części składki przypadającej na pracodawcę. Natomiast ściągalność składki jest do wypracowania.	ochrony ubezpieczeniowej w zakresie zabezpieczenia społecznego. Zaproponowany model jest wzorowany na rozwiązaniach przyjętych w ubezpieczeniach społecznych twórców i artystów, którzy również są płatnikami składek na własne ubezpieczenia, o czym strona społeczna była informowana na spotkaniach, ostatnio na Zespole Trójstronnym 8 października 2024 r.
12.	Art. 1 pkt 10 (w zakresie dodawanego art. 36ab)	Rada Rozwoju Polskiej Marynarki Wojennej i Handlowej	Okres opłacania składki. <i>Art. 1. pkt 10) po art. 36aa dodaje się art. 36ab w brzmieniu:</i> <i>„Art. 36ab. 1. Marynarz po skończeniu wykonywania pracy na morzu może dokonać zawieszenia statusu marynarza na okres do 3 miesięcy w danym roku kalendarzowym...”</i> Specyfika pracy marynarza polega na tym, że będąc na statku zarabia pieniądze a będąc na lądzie nie zarabia. W zależności od systemu pracy u danego armatora, stosunek czasu na statku (posiadanie przychodów) i czasu na lądzie (brak przychodów) może być 1:1. Ograniczenie zawieszenia statusu marynarza do 3 miesięcy w danym roku kalendarzowym (tak jest projekcie) może skutkować tym, że marynarz będzie zobowiązany do opłacania składki w okresie, gdy nie posiada żadnych przychodów. Wymaganie od marynarza, aby w czasie, gdy nie ma żadnych przychodów (nie zarabia pieniędzy), opłacał składkę jest rozwiązaniem łatwym do zakwestionowania w procesie legislacyjnym. Jest też druga kwestia. Jak traktować ten okres, gdy marynarz jest na lądzie i nie płaci składki (bo nie ma przychodów co wynika ze specyfiki zawodu marynarza)? Jeżeli ten okres wyłączyć definitywnie, to może się zdarzyć, że marynarz nie wypracuje okresu wymaganego do nabycia praw emerytalnych (potrzeba 25 lat). Wniosek. W związku z powyższym należy rozważyć następujące propozycje zmian: • zamiast zawieszenia statusu marynarza, należy wprowadzić zawieszenie składki, zgłaszane przez marynarza bezpośrednio do ZUS-u na podstawie wpisu do książeczki żeglarskiej (takie rozwiązanie funkcjonowało na początku lat 90-tych, w okresie gdy wymagane było udokumentowanie okresu zatrudnienia przy korzystaniu z ubezpieczenia z tytułu art.7). Takie	Uwaga nieuwzględniona. Rozważając wydłużenie okresu zawieszenia statusu marynarza należy mieć na uwadze skutki jakie będą przynosić takie rozwiązanie. Okres zawieszenia dla celów świadczeń jest okresem bezskładkowym, czyli takim który nie będzie uwzględniany przy ustalaniu prawa do świadczeń. Nie taka jest, jak się wydaje, intencja propozycji Rady. Zaproponowana instytucja „zawieszenia” nie jest niczym nowym na gruncie ubezpieczeń społecznych. Jednak podmiot dokonujący zawieszenia (ubezpieczony będący płatnikiem składek na własne ubezpieczenia) przestaje być objęty ochroną ubezpieczeniową w tym okresie. Tak jest też w przypadku przedsiębiorców podlegających ubezpieczeniu społecznym, którzy dokonają zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej. W okresie zawieszenia przedsiębiorca zostaje pozbawiony ochrony związanej ze świadczeniami pieniężnymi z racji choroby, macierzyństwa, wypadków przy pracy, czy długotrwałej niezdolności do pracy. Okres ten nie uwzględnia się także przy ustaleniu praw do świadczenia emerytalnego czy rentowego. Na przykładzie prawa do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia chorobowego należy zwrócić uwagę, że świadczenie to dla osób obowiązkowo podlegających temu ubezpieczeniu przysługuje po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia. Jest to okres wyczekiwania na zasiłek chorobowy. Do okresów ubezpieczenia chorobowego wlicza się poprzednie okresy ubezpieczenia chorobowego, jeżeli przerwa między nimi nie przekroczyła 30 dni lub była spowodowana urlopem wychowawczym, urlopem bezpłatnym albo odbywaniem czynnej służby wojskowej przez

			rozwiązanie zdecydowanie pomniejszy biurokrację – związaną z wydawaniem przez urzędy morskie oraz agencje zatrudnienia – zaświadczeń o statusie marynarza. • wydłużenie okresu zawieszenia składki do 6 miesięcy w danym roku kalendarzowym, • uznanie okresu zawieszenia składki za okres nieskładkowy (w rozumieniu Ustawy o Emeryturach i Rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Przy takim rozwiązaniu kapitał nie rośnie (bo składka nie jest płacona) ale czas do stażu emerytalnego się liczy co pozwoli na wypracowanie stażu emerytalnego. Taka jest specyfika zawodu marynarza, że średnio przez pół roku pracuje na statku i ma przychody a drugie pół roku przebywa na lądzie i nie ma przychodów). Jednak nie zmienia to faktu, że przez całe 12 miesięcy w roku jest marynarzem w związku z tym nie jest zasadne aby zawieszał status marynarza.	żołnierza niezawodowego. Od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku przysługuje m.in. ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego. W przypadku marynarzy zawieszenie statusu marynarza na okres przekraczający 30 dni – czyli każde zawieszenie – będzie skutkowało, co do zasady, brakiem prawa do zasiłku chorobowego po przerwie od pierwszego dnia ubezpieczenia i koniecznością przebycia okresu wyczekiwania. W razie niezdolności do pracy po przerwie w podleganiu ubezpieczeniu chorobowemu, przekraczającej 30 dni, marynarz nabędzie prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia. Tym samym, mając na uwadze cel wprowadzanych zmian, w tym przede wszystkim objęcie marynarzy ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa, każdy okres zawieszenia statusu marynarza, wiążący się z niepodleganiem również ubezpieczeniu chorobowemu, będzie niekorzystny dla marynarzy w przypadku powstania niezdolności do pracy z powodu choroby w okresie pierwszych 30 dni podlegania ubezpieczeniu chorobowemu po przerwie. Ten przykład pokazuje, że dalsze wydłużanie okresu zawieszenia statusu marynarza, np. do 6 miesięcy, powodowałyby, że w okresie 12 miesięcy marynarz nie byłby objęty ochroną ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczenia chorobowego przez większość czasu posiadania statusu marynarza (okres zawieszenia przedłużony o okres lub okresy wyczekiwania do nabycia prawa do świadczenia, np. sumarycznie 8 miesięcy z 12 miesięcy posiadania statusu marynarza). Nie wydaje się, aby rozwiązanie to było korzystne dla marynarzy. Jednocześnie nie dzielimy propozycji dodania do katalogu okresów nieskładkowych, zawartego w art. 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631), okresów zawieszenia (statusu marynarza czy opłacania przez niego składki). Okresy nieskładkowe są przejściowymi okresami niewykonywania pracy o szczególnym, kwalifikowanym charakterze, który wyraża się w ich związku z zatrudnieniem. Związek ten polega na tym, że albo służą one przygotowaniu do zatrudnienia, albo stanowią one
--	--	--	--	---

				przerwę w zatrudnieniu, która jest konieczna i uzasadniona istotnymi, niezależnymi od ubezpieczonego okolicznościami. W tym kontekście można wyodrębnić trzy zasadnicze grupy okresów nieskładkowych: 1) okresy nauki, obejmujące udział w różnych formach zorganizowanego kształcenia przeznaczonego dla osób dorosłych (np. okresy nauki w szkole wyższej, okresy studiów doktoranckich); 2) okresy opieki, obejmujące sprawowanie opieki nad osobami zależnymi (np. okresy urlopu wychowawczego, okresy opieki pielęgnacyjnej nad inwalidą wojennym); 3) okresy niezdolności do pracy, obejmujące okresy niezdolności do pracy, za które wypłacono wynagrodzenie lub świadczenia ze środków publicznych (np. okresy pobierania wynagrodzenia chorobowego; okresy niezdolności do pracy, za które wypłacone zostały świadczenia z Funduszu Pracy). Należy przy tym wskazać, że okresy nieskładkowe podlegają uwzględnieniu do stażu ubezpieczeniowego, od którego m.in. zależy nabycie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy lub prawa do emerytury minimalnej (gwarantowanej) w proporcji 1:3 do okresów składkowych. W tym kontekście można zwrócić uwagę, że propozycja przedstawiona przez Radę jest niespójna z konstrukcją okresów nieskładkowych i nie odpowiada funkcjom, które one realizują. Proponowany przez Radę okres nie mieści się także w żadnej z typowych, wyodrębnionych grup okresów nieskładkowych. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że – ze względu na dopuszczalną proporcję uwzględniania okresów nieskładkowych w stażu ubezpieczeniowym – w indywidualnych przypadkach marynarze mogliby skorzystać przy obliczaniu stażu ubezpieczeniowego z proponowanych przez Radę okresów w niewielkim stopniu. W kwestii natomiast zgłaszania zawieszenia statusu marynarza przewidujemy, że będzie ono zgłaszane bezpośrednio przez marynarza do ZUS, bez pośrednictwa innego organu, na zasadach analogicznych jak to obecnie odbywa się w stosunku do zawieszenia wykonywania działalności. Przekazanie do ZUS, w przypadku zawieszenia statusu marynarza, formularza ZUS ZWUA, a w sytuacji wznowienia tego statusu – formularza ZUS
--	--	--	--	---

				ZUA, jest standardową procedurą, nie bardziej uciążliwą niż proponowane przez Radę okazywanie książeczki żeglarskiej przez marynarza w ZUS. Przewagą obecnie funkcjonujących rozwiązań jest też to, że dokumenty ubezpieczeniowe można przesłać drogą elektroniczną, np. korzystając z PUE ZUS.
13.		Rada Rozwoju Polskiej Marynarki Wojennej i Handlowej	Okres przejściowy. W ustawie brak jest regulacji dotyczących okresu przejściowego. Otóż w marynarz, który ma np. 55 lat nie ma możliwości, ani uskładania minimalnego kapitału na emeryturę ani też wypracowania stażu wymaganego do uzyskania praw emerytalnych (25 lat). W związku z tym, należy wprowadzić przepisy przejściowe, tak aby marynarzom, którzy przepracowali całe życie na morzu a zbliżają się do wieku emerytalnego, zapewnić minimalną emeryturę.	Wyjaśnienie. Podkreślamy, że wysokość emerytury w obecnym systemie powszechnym dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. nie zależy od stażu emerytalnego, a od wysokości zgromadzonego kapitału składkowego (zapisana na koncie ubezpieczonego wysokość zwaloryzowanego kapitału początkowego, zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne oraz środków zgromadzonych na subkoncie ubezpieczonego niebędącego członkiem OFE) oraz wieku przejścia na świadczenie emerytalne. Natomiast faktycznie uzyskany minimalny okres ubezpieczeniowy ma przełożenie na ustalenie wysokości świadczenia emerytalnego w kwocie najniższej emerytury. W przypadku kobiet ten staż ubezpieczeniowy wynosi 20 lat, a w przypadku mężczyzn – 25 lat. Dlatego też dostrzegając problem nieodprowadzania składek przez wielu marynarzy pływających na statkach pod banderami trzecimi i wpływu tego zjawiska na wysokość przyszłej emerytury, w tym w szczególności na nabycie prawa do emerytury minimalnej, w nowym projekcie zaproponowaliśmy możliwość wstecznego, dobrowolnego oskładkowania się przez marynarzy za okres nieprzekraczający pięciu lat przed wejściem w życie ustawy. To dobrowolne rozwiązanie może być szczególnie atrakcyjne dla marynarzy, którzy niedługo osiągną powszechny wiek emerytalny.
14.	Uwagi ogólne	Ogólnopolski Związek Zawodowy Oficerów i Marynarzy, Krajowa Sekcja Morska Marynarzy i	1. Ustawa przerzuca koszt zabezpieczenia społecznego na marynarza i ewentualnie pracodawcę. Czy Państwo Polskie wobec istnienia odpowiednich zapisów konwencyjnych oraz dopuszczalności takiej dopłaty przez przepisy Unii Europejskiej (wytyczne pomocy państwa do żegluga) zamierza partycypować w kosztach tegoż zabezpieczenia. Jeśli tak, to od kiedy i w jakiej formie, jeśli nie, to z jakich powodów.	Wyjaśnienia. Ad 1. Zgodnie z projektem zmiany ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz innych ustaw marynarze wykonujący pracę na statkach pływających pod banderami krajów trzecich (innymi niż polska i bandery krajów UE/EFTA) zostali wskazani jako płatnicy składek na własne ubezpieczenia, gdyż niemożliwe jest obciążenie składką ich pracodawców (armatorów), mających siedzibę w

		Rybaków NSZZ „Solidarność”, Federacja Związków Zawodowych Marynarzy i Rybaków; Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych	2. W jaki sposób w reformowany system ubezpieczeń społecznych mają być włączone dotychczasowe ubezpieczenia społeczne marynarzy opłacane przez nich i przez ich pracodawców w krajach UE i poza UE?	państwach trzecich, oraz ewentualne przymusowe ściągnięcie od nich należnych składek na ubezpieczenia społeczne. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Infrastruktury informowały na posiedzeniu Zespołu Trójstronnego 8 października 2024 r., jak i wcześniejszych spotkaniach Zespołu, które odbywały się w tym roku, obecnie nie ma możliwości sfinansowania nawet części składek na ubezpieczenia społeczne z budżetu państwa za marynarzy. Nie jest natomiast wykluczone wprowadzenie pomocy Państwa Polskiego w tym zakresie w przyszłości. Warto też zwrócić uwagę na to, że w polskim systemie ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada, zgodnie z którą każdy ubezpieczony ponosi, w stosownej części, koszty swojego ubezpieczenia, finansując składki na ubezpieczenia społeczne za siebie. Jedynie za osoby poddane szczególnej ochronie i opiece Państwa Polskiego, podlegające obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, pokrywa się składki z budżetu państwa. Są to przede wszystkim osoby sprawujące opiekę nad osobami zależnymi (np. osoby pobierające zasiłki macierzyńskie, przebywające na urloпах wychowawczych, czy rezygnujące z innej pracy zarobkowej z uwagi na konieczność opieki nad małymi dziećmi). Ad 2. Przepisy projektu ustawy nie wprowadzają żadnych w zmian w zasadach obejmowania ubezpieczeniami społecznymi osób podlegających przepisom o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego obowiązujących w krajach UE oraz EFTA, tj. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L Nr 166, str. 1, z późn. zm.) i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r., które dotyczy wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. (Dz. Urz. UE L Nr 284, str. 1, z późn. zm.). Okresy opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w aktualnym stanie prawnym będą zaliczane do okresów uprawniających do nabycia prawa do świadczeń w Polsce lub innych krajach UE w zależności od tego, w którym kraju były
--	--	--	--	--

			3. Czy marynarze obecnie opłacający składki na ubezpieczenia społeczne w następujących krajach: Niemcy, Wielka Brytania, Norwegia, Dania, Holandia, Malta i innych krajach UE, a także poza UE, będą mogli kontynuować opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne na dotychczasowych zasadach? Jeśli tak, czy muszą ten fakt zgłosić /potwierdzić w ZUS i czy będą musieli dodatkowo opłacać składki na ubezpieczenie społeczne zgodnie z regulacjami przewidzianymi w projekcie ww. ustawy. 4. Czy marynarze obecnie opłacający składki na ubezpieczenia społeczne i pływający na statkach pod banderą EU/EFTA będą musieli wystąpić do Urzędu Morskiego lub Agencji Zatrudnienia o zaświadczenie potwierdzające status marynarza.	opłacane oraz jak regulują te kwestie przepisy obowiązujące w krajach, w których marynarz objęty był systemem zabezpieczenia społecznego. Dlatego osoby podlegające ubezpieczeniom w krajach UE/EFTA zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego nie będą mogły być objęte ubezpieczeniami w Polsce. Ad 3. Osoby objęte ubezpieczeniami społecznymi w krajach UE/EFTA na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego nie będą objęte ubezpieczeniami w Polsce. Podstawową zasadą koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego jest bowiem zasada jednego ustawodawstwa, które oznacza, że w jednym czasie ubezpieczony może podlegać wyłącznie ustawodawstwu jednego państwa członkowskiego i w nim opłacać składki. Nie będą one musiały przy tym dodatkowo – z powodu wejścia w życie projektowanej ustawy – zgłaszać kontynuowania ubezpieczenia na dotychczasowych zasadach w ZUS lub instytucji zagranicznej. Dla celów potwierdzenia, w jakim kraju są objęte ubezpieczeniami, osoby te nadal mogą posługiwać się formularzami A1. Osoby, które podlegają ustawodawstwu państwa członkowskiego UE/EOG na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub ewentualnie państwa trzeciego na podstawie zawartej przez Polskę z tym państwem umowy dwustronnej o zabezpieczeniu społecznym, pozostaną objęte tym ustawodawstwem. Propozycje przyjęte w projekcie ustawy mają, co do zasady, rozwiązywać problem marynarzy zamieszkujących w Polsce, którzy byli pozbawieni ochrony ubezpieczeniowej, ponieważ pływali pod banderami państw nieobjętych koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego ani umowami dwustronnymi w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. Ad 4. Projekt nie przewiduje obowiązku występowania przez marynarzy o zaświadczenie potwierdzające status marynarza. Dodatkowo, osoby podlegające ubezpieczeniom w krajach UE/EFTA zgodnie z przepisami o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego nadal nie będą objęte ubezpieczeniami
--	--	--	---	---

			5. Czy istnieje możliwość „ściągnięcia” od armatora UE/EOG składki na ubezpieczenia społeczne polskiego marynarza a podstawie przepisów unijnych? Prosimy o wskazanie konkretnego przepisu umożliwiającego ZUS zbierania składek na ubezpieczenia społeczne, jako części pracodawcy.	w Polsce. Podstawową zasadą koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego jest bowiem zasada jednego ustawodawstwa, które oznacza, że w jednym czasie ubezpieczony może podlegać wyłącznie ustawodawstwu jednego państwa członkowskiego i w nim opłacać składki. Oznacza to więc, że osoby pływające na statkach pod banderami UE/EFTA, które podlegają z tego tytułu ustawodawstwom innych państw członkowskich, nie będą podlegać ubezpieczeniom społecznym na zasadach przewidzianych projektem ustawy. Ad 5. Przepisy Sekcji 3 (art. 75 i następne) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. wskazują tryb dochodzenia należności m.in. z tytułu składek w innym kraju UE, za pośrednictwem wyznaczonych instytucji łącznikowych. Między innymi możliwa jest realizacja tytułów wykonawczych państwa, w którym danym podmiot (płatnik składek) posiada zaległości z tytułu składek. Wskazać jednak należy, że – biorąc pod uwagę wynikające z przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego zasady ustalania ustawodawstwa właściwego dla marynarzy – przypadki, w których marynarz podlegałby ustawodawstwu polskiemu, a jego armator miał siedzibę lub prowadził działalność w innym państwie członkowskim UE/EFTA nie będą częste, a tylko w takich przypadkach można mówić o wskazanej w pytaniu potrzebie „ściągnięcia” składek od takiego armatora. Co do zasady bowiem marynarze podlegają ustawodawstwu państwa bandery lub wyjątkowo – państwa miejsca zamieszkania. Zgodnie z ww. przepisami na wniosek strony występującej (instytucja łącznikowa państwa, które występuje o realizację tytułu wykonawczego) strona wezwana (instytucja łącznikowa państwa, na którego terenie ma siedzibę zobowiązany) powiadamia adresata – zgodnie z obowiązującymi w jej własnym państwie członkowskim przepisami – o wszystkich instrumentach i decyzjach, które odnoszą się do należności lub jej odzyskania i zostały wydane w państwie członkowskim strony występującej. Strona wezwana niezwłocznie informuje stronę występującą o działaniach podjętych w związku z jej wnioskiem.
--	--	--	---	--

			6. Projekt pozostawia pracownikowi duży margines interpretacyjny. Prosimy o uściślenie kwestii dobrowolności ubezpieczeń oraz rzeczywistego wpływu okresów nieopłacenia składki na sposób naliczenia przyszłej emerytury. Ale także o wskazanie ewentualnej odpowiedzialności marynarza w przypadku nie zgłoszenia się do ubezpieczenia i/lub nieodebrania zaświadczenia o statusie marynarza.	Z wnioskiem o odzyskanie należności można wystąpić jedynie gdy: • należność lub tytuł wykonawczy nie są kwestionowane w jej własnym państwie członkowskim, z wyjątkiem przypadków, gdy stosuje się art. 81 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia wykonawczego, tj. w sytuacji gdy strona występująca zwróciła się do strony wezwanej, by odzyskała kwestionowaną należność w zakresie, w jakim pozwalają na to odpowiednie przepisy ustawowe i wykonawcze oraz praktyka administracyjna obowiązujące w państwie członkowskim strony wezwanej; jeżeli spór zostanie rozstrzygnięty na korzyść dłużnika, strona występująca jest zobowiązana do zwrotu wszelkich odzyskanych kwot, wraz z należnym odszkodowaniem zgodnie z ustawodawstwem obowiązującym w państwie członkowskim strony wezwanej. • w swoim własnym państwie członkowskim zastosowane zostały odpowiednie procedury odzyskiwania należności, jakimi dysponowała na podstawie tytułu wykonawczego, a podjęte kroki nie doprowadzą do całkowitej spłaty należności, • nie wygasł termin przedawnienia zgodnie z jej własnym ustawodawstwem. Tytuł wykonawczy jest bezpośrednio uznawany i automatycznie traktowany jak tytuł wykonawczy w państwie członkowskim strony wezwanej. Ad 6. W projekcie założyliśmy, że powstanie obowiązku ubezpieczeń społecznych marynarza nastąpi dopiero po nabyciu statusu marynarza, który ustali w zaświadczeniu dyrektor urzędu morskiego albo agencja zatrudnienia pośrednicząca w zawarciu umowy o pracy na statku morskim z armatorem. Zaświadczenie będzie wydawane wyłącznie na wniosek marynarza. Oznacza to brak jakiegokolwiek przymusu prawnego w stosunku do niego w tym zakresie. W konsekwencji zatem ani ZUS, ani żaden inny organ nie będzie mógł również wystąpić z urzędu o nadanie takiego statusu osobie wbrew jej woli. Ponadto projekt przewiduje
--	--	--	---	---

			7. Czy każdy marynarz musi zgłosić się do Urzędu Morskiego lub Agencji Zatrudnienia w celu otrzymania zaświadczenia potwierdzającego status marynarza?	ważność zaświadczenia na okres miesiąca od daty jego wystawienia. Jeśli do upływu tego okresu marynarz nie dokona zgłoszenia do ubezpieczeń, uznaje się, że z mocy prawa nie powstał obowiązek jego ubezpieczeń. W rezultacie marynarz nie poniesie żadnych konsekwencji związanych z tym, że nie odbierze zaświadczenia o statusie marynarza lub po jego otrzymaniu nie zgłosi się do ubezpieczeń społecznych z tytułu przewidzianego projektem ustawy. Dodatkowo podkreślamy, że status marynarza nie tworzy żadnych innych praw i obowiązków marynarza dla celów innych niż związanych z ubezpieczeniami społecznymi, tj. z podleganiem i opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne (w tym zakresie uzupełniliśmy projekt zgodnie z propozycją Ministerstwa Zdrowia), na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz ustaleniem prawa i wysokości świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Dostrzegamy problem nieodprowadzania składek przez wielu marynarzy pływających na statkach pod banderami trzecimi i wpływu tego zjawiska na wysokość przyszłej emerytury, w tym w szczególności na nabycie prawa do emerytury minimalnej. Wysokość emerytury uzależniona jest w szczególności od kwoty odprowadzonych składek na ubezpieczenie emerytalne, a nabycie prawa do emerytury minimalnej, niezależnej od kwoty odprowadzonych składek, od stażu ubezpieczeniowego wyznaczonego okresami składkowymi i nieskładkowymi. Aby złagodzić skutki przeszłych okresów nieopłacania składek na wysokość przyszłej emerytury, w tym w szczególności – na możliwe nienabycie prawa do emerytury minimalnej, w projekcie zaproponowaliśmy możliwość wstecznego, dobrowolnego oskładkowania się przez marynarzy za okres nieprzekraczający pięciu lat przed wejściem w życie ustawy. To dobrowolne rozwiązanie może być szczególnie atrakcyjne dla marynarzy, którzy niedługo osiągną powszechny wiek emerytalny. Ad 7. Marynarz nie musi wystąpić do agencji zatrudnienia ani do dyrektora urzędu morskiego o wydanie zaświadczenia o statusie marynarza. Zakładamy, że z wnioskiem o wydanie zaświadczenia wystąpią wyłącznie te osoby, które będą zainteresowane
--	--	--	---	---

			8. Jak ma się „dobrowolne” uzyskanie statusu marynarza przez przedłożenie zaświadczenia z Urzędu Morskiego lub Agencji Zatrudnienia do art. 80 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz do art. 219 KK? Jakie sankcje będą groziły za brak złożenia ww. zaświadczenia? Czy jak marynarz nie otrzyma zaświadczenia potwierdzającego status marynarza tzn. że nie będzie objętym ubezpieczeniem społecznym na nowych warunkach? Czy jak marynarz wystąpi o zaświadczenie potwierdzające status marynarza a nie zgłosi do ZUS chęci objęcia ubezpieczeniem społecznym i nie będzie opłacał składek to oznacza jakieś sankcje dla marynarza? Czy Urząd Morski lub Agencja Zatrudnienia po wystawieniu zaświadczenia potwierdzającego status marynarza powiadomi o tym ZUS?	zgłoszeniem się następnie do ubezpieczeń społecznych oraz świadome tego, że rodzi on obowiązek opłacania składek w celu nabycia praw do świadczeń dla siebie i członków swojej rodziny. Ad 8. Projekt nie przewiduje obowiązku występowania do dyrektora urzędu morskiego lub agencji zatrudnienia o wydanie zaświadczenia o statusie marynarza. Z kolei zaświadczenie to zachowuje ważność przez miesiąc od daty jego wystawienia. Jeśli do upływu tego okresu marynarz nie dokona zgłoszenia do ubezpieczeń, uznaje się, że z mocy prawa nie powstał obowiązek jego ubezpieczeń. W rezultacie niezłożenie wniosku o wydanie zaświadczenia ani niezgłoszenie się do ubezpieczeń społecznych po jego wydaniu nie będzie wiązało się z żadnymi sankcjami dla marynarza, w tym w szczególności określonymi w art. 219 Kodeksu karnego. Art. 80 ust. 1 u.s.u.s. znajdzie zaś zastosowanie wyłącznie do marynarzy, którzy zgłoszą się do ubezpieczeń społecznych na podstawie tytułu przewidzianego projektem ustawy. Podkreślenia wymaga, że wydanie zaświadczenia o statusie marynarza stanowi warunek niezbędny do tego, aby mógł on podlegać ubezpieczeniom społecznym na zasadach przewidzianych w projekcie ustawy. Ich zastosowanie wyłącza więc niewystąpienie o takie zaświadczenie lub odmowa jego wydania przez dyrektora urzędu morskiego lub agencję zatrudnienia. Projekt nie zakłada przekazywania informacji o wystawionych zaświadczeniach przez agencję zatrudnienia i dyrektora urzędu morskiego bezpośrednio do ZUS. Nie wykluczamy wprowadzenia takiego rozwiązania w przyszłości, jednak wdrożenie go na obecnym etapie opóźniłoby wejście w życie przepisów, gdyż wymagałoby znaczących zmian w systemie informatycznym ZUS, a także zbudowania takiego po stronie urzędów morskich oraz agencji zatrudnienia. Wymagałoby to wydłużenia <i>vacatio legis</i> oraz wiązałoby się z dodatkowymi kosztami (wydatkami środków publicznych) po stronie urzędów oraz obciążenia kosztami agencji zatrudnienia. Dlatego przewidzieliśmy najprostsze rozwiązanie w postaci przekazywania tych zaświadczeń razem ze zgłoszeniem do
--	--	--	--	--

			9. Co w sytuacji, gdy marynarz przez jakiś czas nie opłacał składki zdrowotnej i „dobrowolnie” przedłoży zaświadczenie w ZUS, co nałoży na niego obowiązek opłacania wszystkich składek wymienionych w ustawie? Według obecnie obowiązujących przepisów osoba dobrowolnie zgłaszająca się do ubezpieczenia zdrowotnego, jeżeli miała przerwę w opłacaniu składki zdrowotnej, jest zobowiązana do wniesienia opłaty dodatkowej w wysokości do kilkunastu tys. zł Czy taka opłata ma zastosowanie w tym przypadku? Jeśli tak, to czy nie warto pomyśleć o amnestii przy wprowadzaniu projektu w życie? 10. Projekt ustawy w obecnej formie przewiduje konieczność pobrania zaświadczenia z Urzędu Morskiego lub Agencji Zatrudnienia i przedłożenia go w ZUS do 31.01.2025 r. Co w przypadku, jeżeli ktoś przez cały styczeń będzie na statku? (Nowelizacja ma wejść w życie od 01.01.2025 r., ale kiedy zostaną wydane odpowiednie rozporządzenia? Od kiedy Urzędy Morskie będą wydawać zaświadczenia? Czy termin nie powinien być wydłużony?	ubezpieczeń do ZUS przez marynarzy, którzy będą płatnikami składek. Ad 9. Kwestie opłacania składki na dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne należą do właściwości Ministra Zdrowia oraz Narodowego Funduszu Zdrowia. Jednocześnie z przepisów dotyczących ubezpieczenia zdrowotnego wynika, że zobowiązanie uiszczenia opłaty dodatkowej dotyczy osób zgłaszających się do dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego, natomiast z zaproponowanych przez Ministerstwo Zdrowia przepisów wynika obowiązek podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu przez marynarzy. Ad 10. Jak informowaliśmy na posiedzeniu Zespołu, data wejścia w życie ustawy będzie musiała zostać zmieniona z uwagi chociażby na konieczne terminy związane z przebiegiem rządowego procesu legislacyjnego, a następnie terminami koniecznymi na przeprowadzenie procesu legislacyjnego przed Sejmem i Senatem oraz podpisaniem ustawy przez Prezydenta RP. Zmiana do rozporządzenia, które wprowadzi m.in. nowe kody tytułu do ubezpieczenia dla marynarzy, również będzie musiała wejść w życie od tej samej daty. W nowym projekcie zaproponowaliśmy, żeby był to 1 lipca 2025 r. Równocześnie wsłuchując się w głosy strony społecznej zaproponowaliśmy wydłużenie terminu na zgłoszenie się do ubezpieczeń, do upływu miesiąca od daty wydania zaświadczenia przez dyrektora urzędu morskiego albo agencję zatrudnienia. Rozwiązanie to jest podyktowane z jednej strony specyfiką pracy marynarzy, z drugiej nie może wykraczać poza terminy ustawowe, konieczne na rozliczenie i opłacenie składek do ZUS, gdyż zgodnie z art. 47 ust. 1 u.s.u.s. składki opłaca się do ZUS do 20. dnia następnego miesiąca. ZUS umożliwia płatnikom składek wypełnianie obowiązków bez konieczności osobistego zgłaszania się do jednostki terenowej ZUS, np. korzystając z Portalu Usług Elektronicznych ZUS.
--	--	--	--	--

			11. Skoro Agencja Zatrudnienia mogła wystawić ww. zaświadczenie, dlaczego nie armator! Posiada on takie same informacje jak agencja. Kapitan statku jest przedstawicielem armatora mogącym w jego imieniu wystawiać różne dokumenty. Umożliwienie mu wystawienia zaświadczenia ułatwiłoby proces uzyskiwania zaświadczenia bez żadnego uszczerbku ich wiarygodności.	Więcej informacji w tym zakresie można znaleźć na stronie www.zus.pl lub kontaktując się z Centrum Kontakt Klientów ZUS (tel. 22 560 16 00). Ad 11. Zaświadczenie wystawione przez dyrektora urzędu morskiego ma charakter urzędowego poświadczenia faktów lub stanu prawnego. Podobny charakter został nadany zaświadczeniom (zrównany z zaświadczeniami dyrektora urzędu morskiego), które mają być wystawiane przez agencje zatrudnienia działające na terenie Polski, a które profesjonalnie pośredniczą w umowach zawieranych przez marynarzy z armatorami. Trudno byłoby nadać taki status dokumentom prywatnym wystawianym przez podmioty nieuczestniczące w obrocie gospodarczym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Agencje natomiast będą mogły zweryfikować prawdziwość danych przedstawianych przez marynarza i ustalić jego status. Podkreślenia wymaga to, że działalność prowadzona przez agencje zatrudnienia jest działalnością rejestrowaną, która może być uruchomiona po uzyskaniu wpisu do rejestru prowadzonego przez marszałka województwa. Dodatkowo agencja zatrudnienia pośrednicząca w podejmowaniu pracy na statkach morskich przez marynarzy musi posiadać dokument uprawniający do kierowania marynarzy do pracy na tych statkach, uzyskany od dyrektora urzędu morskiego właściwego dla siedziby agencji (art. 18 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu). Wystawienie dokumentu poprzedzone jest audytem. Aktualną listę agencji, które otrzymały te upoważnienie zamieszcza na swojej stronie internetowej dyrektor urzędu morskiego. Zaświadczenie potwierdzające status marynarza ma w założeniu wynikać z pewnego „dorobku” zawodowego oraz sytuacji faktycznej osoby (zatrudnienie na podstawie umowy regulującej warunki pracy na statku morskim) ubiegającej się o potwierdzenie tego statusu dla celów ubezpieczeń społecznych. Armator natomiast, czy też działający w jego imieniu kapitan statku – dla celów ustalenia tego statusu – poświadcza odpowiednie dane zamieszczone, np. w książeczce żeglarskiej.
--	--	--	---	--

			12. Według projektu ustawy „obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz opłacania składek przez marynarzy na okres 12 miesięcy, liczony od dnia wskazanego w zaświadczeniu jako dzień uzyskania statusu marynarza poświadczonego przez agencję zatrudnienia albo dyrektora urzędu morskigo”. Czy należy rozumieć, że żeby kontynuować opłacanie składki na ubezpieczenie społeczne po 12 miesiącach trzeba będzie przedłożyć nowe zaświadczenie potwierdzające status marynarza. 13. Proponowany okres zawieszenia składek to 1 do 3 miesięcy w roku. Marynarze pływający na stałej rotacji zazwyczaj przebywają na statku przez równe okresy, w rotacji 1:1 lub 2:1 (równowaga lub przewaga przebywania na statku). Marynarze kontraktowi nie pływający na stałej rotacji, mogą z kolei przebywać większość roku w domu, nie zarabiając w tym czasie. Proponowany dopuszczalny czas zawieszenia płatności do 3 miesięcy ma się nijak do wzmiankowanych realiów. Przy obecnie proponowanych zmianach konieczne będzie opłacanie składek również w miesiącach, w których nie wykonuje się pracy i nie zarabia. Wydłużenie możliwego okresu zawieszenia pozwoli bardziej dostosować proponowane przepisy do realiów pracy na morzu.	Ad 12. Potwierdzam, że po upływie okresu 12 miesięcy konieczne będzie wystąpienie o nowe zaświadczenie. Ad 13. Rozważając wydłużenie okresu zawieszenia statusu marynarza, należy mieć na uwadze skutki, jakie będzie przynosić takie rozwiązanie. Okres ten dla celów świadczeń jest okresem bezskładowym, czyli takim, który nie będzie uwzględniany przy ustalaniu prawa do świadczeń. Zaproponowana instytucja „zawieszenia” nie jest niczym nowym na gruncie ubezpieczeń społecznych. Jednak podmiot dokonujący zawieszenia (ubezpieczony będący płatnikiem składek na własne ubezpieczenia) przestaje być objęty ochroną ubezpieczeniową w tym okresie. Tak jest też w przypadku przedsiębiorców podlegających ubezpieczeniom społecznym, którzy dokonają zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej. W okresie zawieszenia przedsiębiorca zostaje pozbawiony ochrony związanej ze świadczeniami pieniężnymi z rąki choroby, macierzyństwa, wypadków przy pracy, czy długotrwałej niezdolności do pracy. Okresu tego nie uwzględnia się także przy ustalaniu praw do emerytur lub rent. Na przykładzie prawa do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia chorobowego należy zwrócić uwagę, że świadczenie to dla osób obowiązkowo podlegających temu ubezpieczeniu przysługuje po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia. Jest to okres wyczekiwania na zasiłek chorobowy. Do okresów ubezpieczenia chorobowego wlicza się poprzednie okresy ubezpieczenia chorobowego, jeżeli przerwa między nimi nie przekroczyła 30 dni lub była spowodowana urlopem wychowawczym, urlopem bezpłatnym albo odbywaniem czynnej służby wojskowej przez żołnierza niezawodowego. Od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku przysługuje m.in. ubezpieczonym
--	--	--	---	---

			14. -15. Brak na stronie ZUS aktualnej informacji dotyczącej obowiązków umów międzynarodowych ws zabezpieczeń społecznych. Na stronie ZUS widnieje informacja z dnia 19.01.2022 roku. Wielu armatorów z krajów UE korzysta z tanich bander i nie odprowadza żadnych składek na ubezpieczenia społeczne. Nawet w przypadku korzystania z bandery narodowej w krajach UE istnieją różne przepisy pozwalające armatorom na niepłacenie składek. Jasne przedstawienie informacji dotyczących poszczególnych sytuacji (kraj/bandera/oskładkowanie) jest bardzo ważne w kontekście poprawnego rozliczenia z ZUS, jak również poszukiwania pracy. Już dziś marynarz musi być zorientowany w przepisach podatkowych, gdyż podana w ogłoszeniu	obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego. W przypadku marynarzy zawieszenie statusu marynarza na okres przekraczający 30 dni – czyli każde zawieszenie – będzie skutkowało, co do zasady, brakiem prawa do zasiłku chorobowego po przerwie od pierwszego dnia ubezpieczenia i koniecznością przebycia okresu wyczekiwania. W razie niezdolności do pracy po przerwie w podleganiu ubezpieczeniu chorobowemu, przekraczającej 30 dni, marynarz nabędzie prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia. Tym samym, mając na uwadze cel wprowadzanych zmian, w tym przede wszystkim objęcie marynarzy ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa, każdy okres zawieszenia statusu marynarza, wiążący się z niepodleganiem również ubezpieczeniu chorobowemu, będzie niekorzystny dla marynarzy w przypadku powstania niezdolności do pracy z powodu choroby w okresie pierwszych 30 dni podlegania ubezpieczeniu chorobowemu po przerwie. Ten przykład pokazuje, że dalsze wydłużanie okresu zawieszenia statusu marynarza, np. do 6 miesięcy, powodowałyby, że w okresie 12 miesięcy marynarz nie byłby objęty ochroną ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczenia chorobowego przez większość czasu posiadania statusu marynarza (okres zawieszenia przedłużony o okres lub okresy wyczekiwania do nabycia prawa do świadczenia, np. sumarycznie 8 miesięcy z 12 miesięcy posiadania statusu marynarza). Nie wydaje się, aby rozwiązanie to było korzystne dla marynarzy. Ad 14-15. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wystąpiło do Prezesa ZUS o uaktualnienie wnioskowanych informacji.
--	--	--	--	---

			stawka, w zależności od zastosowanej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, rodzaju żeglugi (międzynarodowa/trampowa), przepisów lokalnych itd., może zmienić się diametralnie na niekorzyść. Proponowana nowelizacja nakłada na marynarzy konieczność orientowania się w kolejnej kwestii - międzynarodowych umów o zabezpieczeniach społecznych. ZUS, będąc w posiadaniu stosownych informacji, mógłby je łatwo usystematyzować i przedstawić, zdejmując choć część nowych obciążeń z marynarzy. Umowy międzynarodowe mogą być nowelizowane, wypowiedane itp., o czym informacje są raczej ciężko dostępne. Wprowadzenie czasu na dostosowanie zgłoszenia do ZUS do międzynarodowej sytuacji prawnej pozwoliłoby uniknąć części potencjalnych niezgodności i kar. 16. Projekt nowelizacji został podany do wiadomości publicznej w sierpniu 2024 r. Do planowanego wejścia w życie zostało mniej niż 4 miesiące. Proponowane zmiany spowodują zmniejszenie kwoty netto zarobków, jak wynika z oceny skutków regulacji, większości marynarzy w Polsce. W związku z tym część z nich z pewnością będzie albo negocjowała z agencją/armatorem podwyżkę pokrywającą nowe obciążenia, lub będzie szukała nowej pracy. Odroczenie wejścia w życie proponowanych zmian ułatwiłoby obie te rzeczy i pozytywnie wpłynęło na bieżącą sytuację finansową marynarzy. 17. Jak w przypadku konieczności zmiany pracy ma wyglądać zmiana tytułu do ubezpieczeń i jakie konsekwencje w związku z tym wynikają dla ubezpieczonego?	Ad 16. Wyjaśnienie udzielone w odpowiedzi na uwagi w pkt 10. Aktualnie zaproponowano, aby ustawa weszła w życie od 1 lipca 2025 r. Ad 17. Przepisy u.s.u.s. wskazują, że w przypadku zmiany tytułu ubezpieczenia składa się dokument zgłoszenia wyrejestrowania z ubezpieczeń (ZUS ZWUA) oraz zgłoszenie do ubezpieczeń (ZUS ZUA) ze wskazaniem nowego tytułu do ubezpieczeń. Oznacza to, że marynarz, który obecnie jest zgłoszony do ubezpieczeń jako pracownik (zatrudniony na podstawie marynarskiej umowy o pracę na statku pod banderą polską), jeśli będzie chciał zmienić tytuł do ubezpieczeń na nowy, „marynarski” powinien uzyskać od dyrektora urzędu morskogo zaświadczenie, którego kopię przedłoży pracodawcy – dotychczasowemu płatnikowi składek – wraz z oświadczeniem o wyborze ubezpieczenia. Pracodawca jako dotychczasowy płatnik składek przekaże wtedy do ZUS wyrejestrowanie z ubezpieczeń na druku ZUS ZWUA wskazując jako datę wyrejestrowania dzień uzyskania statusu marynarza.
--	--	--	--	--

			18. W jaki sposób miałyby przebiegać ustalanie schematu podlegania ubezpieczeniom społecznym w przypadku marynarzy pracujących pod polską banderą? Jaki wpływ na decyzję miałyby marynarz? Czy byłaby to decyzja podejmowana indywidualnie czy grupowo? 19. Czy należy rozumieć, że na statku pod polską banderą będą mogły obowiązywać dwa schematy ubezpieczenia: „marynarz będzie pracownikiem” lub „marynarz będzie uzyskiwał status marynarza”?	Natomiast marynarz – ubezpieczony będący płatnikiem składek na własne ubezpieczenia przekazuje zgłoszenie do ubezpieczeń ZUS ZUA (wraz z zaświadczeniem), wskazując nowy kod tytułu ubezpieczenia (zmienimy rozporządzenie również w tym zakresie) oraz zgłoszenie płatnika składek (ZUS ZFA). Ad 18. Marynarze będący pracownikami, którzy będą chcieli zachować w ubezpieczeniach status ubezpieczonego-pracownika, nie będą składali swojemu pracodawcy oświadczenia, o którym mowa wyżej, a pracodawca nie będzie przekazywał do ZUS żadnych nowych dokumentów ubezpieczeniowych (innych niż aktualnie przekazuje). Natomiast dla nowo zatrudnionego pracownika na podstawie marynarskiej umowy o pracę rozpoczynającego pracę na morzu na polskim statku zaproponowaliśmy rozwiązanie polegające na obowiązku zgłoszenia go do ubezpieczeń z tytułu stosunku pracy, jeżeli nie złoży płatnikowi składek (pracodawcy) oświadczenia o wyborze tytułu „marynarza” przed upływem terminu 7 dni od powstania stosunku pracy, tj. ustawowego terminu wskazanego w u.s.u.s. Oczywiście, że decyzje w tym zakresie będzie musiał podjąć każdy marynarz osobno. Liczymy, że przedstawiciele związków zawodowych zrzeszających marynarzy wesprą ich u każdego pracodawcy, u którego reprezentują tę grupę pracowników, w tym, aby mogli decyzję taką podjąć swobodnie i w pełni świadomie. Ad 19. Taka sytuacja jest możliwa. Wynikać ona będzie z indywidualnych decyzji podejmowanych przez marynarzy, którzy powinni brać pod uwagę takie czynniki jak swój aktualny staż ubezpieczeniowy, wysokość zgromadzonych środków na koncie ubezpieczonego, czy planowaną długość okresu aktywności zawodowej zanim wystąpią z wnioskiem o emeryturę. Należy podkreślić, że nie będzie naruszona zasada równości w zakresie ubezpieczeń, gdyż obydwa tytuły do ubezpieczeń będą objęte takim samym zakresem ubezpieczeń (obowiązkowe
--	--	--	--	--

			ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe oraz wypadkowe). Dodatkowo, warto zwrócić uwagę, że już dzisiaj takie sytuacje mogą mieć miejsce w stosunku do osób posiadających ten sam status zawodowy. Dobrym przykładem są artyści, np. zatrudnieni w jednym teatrze: część z nich jest zgłaszana do ubezpieczeń społecznych jako pracownicy, ponieważ zatrudnieni są na umowie o pracę; część z nich zgłaszana jest do ubezpieczeń społecznych jako artyści na podstawie decyzji Komisji Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców; a część – którzy nie posiadają tego statusu, a pracują na podstawie umów o świadczenie usług – jest zgłaszana do ubezpieczeń społecznych jako zleceniobiorcy. Są tu więc możliwe co najmniej trzy schematy ubezpieczeń. Ad 20. Jeśli marynarz zatrudniony na polskim statku zdecyduje się na zmianę tytułu do ubezpieczeń społecznych (z „pracownika” na „marynarza”), podstawa wymiaru składek na jego ubezpieczenia będzie ustalana od kwoty określonej ryczałtem, tj. od wysokości deklarowanej nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę. Będzie ona oderwana od faktycznego przychodu z pracy. Zastosowanie wobec marynarzy preferencji przez maksymalne obniżenie składek na ubezpieczenia społeczne do wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie było podyktowane – z jednej strony – podnoszonymi przez stronę społeczną postulatami obniżenia kosztów pracy, a z drugiej – koniecznością zachowania możliwości zbierania przez marynarzy składek uprawniających do uzyskania świadczenia emerytalnego w elementarnej wysokości. Ad. 21. Jak wskazywaliśmy w odpowiedzi na uwagę w pkt. 9, Ministerstwo Zdrowia zaproponowało przepisy, dzięki którym marynarze podlegający ubezpieczeniom społecznym z nowego tytułu marynarskiego, będą podlegać obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu. Przepisy te uwzględnimy w projekcie ustawy.
		20. Czy na statku pod polską banderą będzie można płacić składkę od minimalnego wynagrodzenia, po otrzymaniu statusu marynarza, a rzeczywista miesięczna płaca marynarza będzie wyższa niż minimalne wynagrodzenie? 21. Co z systemem ubezpieczeń zdrowotnych stanowiących istotny element zabezpieczenia socjalnego marynarzy i podkreślanego w MLC 2006.	

15.	Uwagi ogólne	Związek Armatorów Polskich	(1) Z uzasadnienia do projektu ustawy wynika, że „Wybór odpowiedniego schematu będzie w gestii armatora i marynarza.” [Uzasadnienie, str. 5]”. Kto może być inicjatorem wyboru schematu – armator czy marynarz. (2) Czy, jeżeli osoba przedstawi zaświadczenie o statusie marynarza to armator jest zobowiązany do zmiany tytułu do ubezpieczenia. (3) Czy armator może wymagać uzyskania statusu marynarza i opłacania składek dobrowolnie przez marynarza. (4) Czy ta dobrowolność (wybór schematu) powinna mieć rzeczywiście miejsce. Taka sytuacja może prowadzić bowiem do sytuacji, że na danej jednostce (pod polską banderą) na tych samych nawet stanowiskach będą osoby ubezpieczone na podstawie różnych tytułów, podlegających odmiennym zasadom rozliczania. Jest to sprzeczne także z obecnie obowiązującą zasadą równego traktowania w zatrudnieniu.	Wyjaśnienia. Ad 1) Założyliśmy, że inicjatorem i dokonującym wyboru tytułu będzie marynarz, zgodnie z obowiązującymi regułami określonym w u.s.u.s. Analogiczna zasada obowiązuje na gruncie przepisów regulujących niektóre zbiegi tytułów do ubezpieczeń, np. art. 9 ust. 2 u.s.u.s. Oczywiście, że decyzje w tym zakresie będzie musiał podjąć każdy marynarz osobno. Liczymy, że przedstawicielstwa związków zawodowych zrzeszających marynarzy dojdą do porozumienia z pracodawcami, aby decyzję podejmowane przez każdego z marynarzy będą mogły zostać podjęte swobodnie. Ad 2) Marynarz wykonujący pracę na morzu na statku o polskiej banderze, jeżeli będzie chciał zmienić tytuł do ubezpieczeń z pracowniczego na nowy tytuł „marynarski”, przekaze swojemu dotychczasowemu płatnikowi składek (pracodawcy) oświadczenie o wyborze tytułu oraz kopię zaświadczenia uzyskanego z urzędu morskiego. W takiej sytuacji płatnik składek będący pracodawcą tej osoby przekaze do ZUS wyrejestrowanie z ubezpieczeń na druku ZUS ZWUA od dnia wskazanego w zaświadczeniu jako dzień uzyskania statusu marynarza. Ad 3) Armator nie może wymagać od marynarza uzyskania statusu marynarza, jeśli nie wyrazi on takiej woli. Ad 4) Nie będzie naruszona zasada równości w zakresie ubezpieczeń w takiej sytuacji, gdyż obydwa tytuły do ubezpieczeń będą objęte takim samym zakresem ubezpieczeń (obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe oraz wypadkowe). Dodatkowo, warto zwrócić uwagę, że już obecnie takie sytuacje mogą mieć miejsce w stosunku do osób posiadających ten sam status zawodowy. Dobrym przykładem są artyści, np. zatrudnieni w jednym teatrze: część z nich jest zgłaszana do ubezpieczeń społecznych jako pracownicy, ponieważ zatrudnieni są na umowie o pracę; część z nich zgłaszana jest do ubezpieczeń społecznych
-----	--------------	----------------------------	---	--

			(5) Skoro intencją ustawodawcy, sygnalizowaną w uzasadnieniu do projektu ustawy ma być zagwarantowanie konkurencyjności polskich armatorów poprzez obniżenie kosztów związanych z zatrudnieniem, to wydaje się, że nowe zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym powinny być obligatoryjne albo co najmniej powinna być możliwość aby pracodawca mógł wymagać ubezpieczenia właściwego dla marynarzy.. Powinny obowiązywać jednolite zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym dla marynarzy zatrudnianych przez polskich armatorów (6) W tej sytuacji należałoby rozważyć wprowadzenie okresu przejściowego pozwalającego na dostosowanie się do nowych zasad czyli przejście na wariant 2 i objęcie dotychczas zatrudnionych odrębnym tytułem do ubezpieczenia społecznego właściwego dla marynarza posiadającego status marynarza, wymaga to zagwarantowania jakiegoś okresu czasu.	jako artyści na podstawie decyzji Komisji Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców; a część – którzy nie posiadają tego statusu, a pracują na podstawie umów o świadczenie usług – jest zgłaszana do ubezpieczeń społecznych jako zleceniobiorcy. Są tu więc możliwe co najmniej trzy schematy ubezpieczeń. Ad 5) Zasada wyboru tytułu dla marynarzy to jeden z fundamentów tego projektu. Zasada ta zmierza do uzgodnienia rozbieżnych postulatów zgłaszanych w tym zakresie w toku prac nad projektem przez stronę pracodawców i stronę pracowników. Z jednej strony daje ona możliwość zwiększenia konkurencyjności zatrudnienia polskich marynarzy, z drugiej natomiast – nie ogranicza marynarzom możliwości uzbierania składek w wysokości adekwatnej do ich indywidualnej sytuacji ubezpieczeniowej, wyznaczonej dotychczasowym stażem pracy, wysokością kapitału emerytalnego oraz planowaną długością okresu aktywności zawodowej. Ad 6) Data wejścia w życie ustawy będzie zmieniona z uwagi chociażby na konieczne terminy związane z przebiegiem rządowego procesu legislacyjnego, a następnie terminami koniecznymi na przeprowadzenie procesu legislacyjnego przed Sejmem i Senatem oraz podpisaniem ustawy przez Prezydenta RP. Zmiana do rozporządzenia, które wprowadzi m.in. nowe kody tytułu do ubezpieczenia dla marynarzy, również będzie musiało wejść w życie od tej samej daty. W nowym tekście projektu zaproponowaliśmy żeby był to 1 lipca 2025 r. Równocześnie jako odpowiedź na postulaty strony społecznej zaproponowaliśmy wydłużenie terminu na zgłoszenie się do ubezpieczeń do upływu miesiąca od daty wydania zaświadczenia przez dyrektora urzędu morskigo albo agencję zatrudnienia. Rozwiązanie to jest podyktowane specyfiką pracy marynarzy, a przy tym nie może wykraczać poza terminy ustawowe, konieczne na rozliczenie i opłacenie składek do ZUS, gdyż zgodnie z art. 47 ust. 1 u.s.u.s. składki opłaca się do ZUS do 20. dnia następnego miesiąca.
--	--	--	---	--

			(7) Istotne zastrzeżenia budzi konieczność uzyskiwania dodatkowego zaświadczenia potwierdzającego fakt posiadania statusu marynarza w sytuacji, gdy marynarz jest zatrudniony u pracodawcy polskiego a dotychczasowe posiadane dokumenty przez marynarzy (np. książeczki żeglarskie) są wystarczające do jego ustalenia. W naszej ocenie nie ma uzasadnienia dla wprowadzania takich formalności, w szczególności jeżeli chodzi o polskiego pracodawcę, zatrudniającego na podstawie marynarskiej umowy o pracę i przestrzegającego wymogów, które wynikają z ustawy o pracy na morzu. Ustawa zresztą posługuje się pojęciem „marynarz” i definiuje taką osobę a ponadto reguluje kwestie wymaganych dokumentów związanych z pracą na statkach. W tej sytuacji marynarz zatrudniony u polskiego pracodawcy mógłby, bez konieczności uzyskiwania dodatkowych dokumentów, być uznany za posiadającego status marynarza (bo spełnia przewidziane przepisami prawa wymagania). (8) Powstaje także pewna obawa czy sami marynarze podążają obowiązkom jakie spoczywają na płatniku składek a ponadto nie przewidziano dla armatora żadnych narzędzi pozwalających mu domagać się od marynarza przedstawienia dowodów wypełnienia obowiązków przypisanych płatnikowi. (9) Proszę zwrócić także uwagę na propozycję konkretnego zapisu zmian w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, chodzi o dodanie ust. 16 do art. 8 w następującym brzmieniu: „16. <u>Za marynarza uważa się osobę zamieszkujejącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wykonującą pracę na podstawie</u>	Ad 7) W przypadku nowego tytułu do ubezpieczeń warunkiem konieczne jest uzyskanie potwierdzenia statusu marynarza w drodze zaświadczenia dyrektora urzędu morskigo lub agencji zatrudnienia. W przypadku pracowników zatrudnionych na polskich statkach powinno się to odbywać na takich samych zasadach, gdyż jest to konieczny warunek do powstania nowego tytułu. Zaświadczenie wystawione przez dyrektora urzędu morskigo ma charakter urzędowego poświadczenia faktów lub stanu prawnego. Podobny charakter został nadany zaświadczeniom (zrównane z zaświadczeniami dyrektora urzędu morskigo), które mają być wystawiane przez agencje zatrudnienia działające na terenie Polski, a które profesjonalnie pośredniczą w umowach zawieranych przez marynarzy z armatorami. Zaświadczenie potwierdzające status marynarza ma w założeniu wynikać z pewnego „dorobku” zawodowego oraz sytuacji faktycznej osoby (zatrudnienie na podstawie umowy regulującej warunki pracy na statku morskim) ubiegającej się o potwierdzenie tego statusu dla celów ubezpieczeń społecznych. Armator natomiast czy też działający w jego imieniu kapitan statku – dla celów ustalenia tego statusu – poświadcza odpowiednie dane zamieszczone, np. w książeczce żeglarskiej. Ad 8) Przewidujemy, że pomocą może służyć agencja zatrudnienia, jeśli marynarz korzysta z jej pośrednictwa (podobnie jak biura rachunkowe pełnią funkcję pełnomocników przedsiębiorcy w zakresie obowiązków składkowych wobec ZUS). Poza tym pracownicy ZUS na salach obsługi klientów czy infolinii udzielą wsparcia nowej grupie płatników składek w wypełnianiu przez nich obowiązków. Ad 9) W obecnym stanie prawnym funkcjonuje definicja „marynarskiej umowy o pracę”, w ustawie o pracy na morzu, która co prawda odsyła do Konwencji MLC (art. 2 pkt 2), ale z drugiej strony wskazuje, że – zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 1 tej ustawy – przepisy tej
--	--	--	---	--

			<u>umowy o świadczeniu pracy na morzu na statku o przynależności polskiej albo innej niż polska</u>, która posiada zaświadczenie wystawione przez agencję zatrudnienia albo dyrektora urzędu morskiego w trybie określonym w art. 78b ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu.” W kontekście powyższego pojawiają się wątpliwości czy ustawodawca posługując się terminem „umowy o świadczenie pracy na morzu z armatorem” ma na myśli także marynarską umowę o pracę czy może inny rodzaj umowy. „Umowa o świadczenie pracy na morzu z armatorem” nie jest znana ustawie o pracy na morzu ani Konwencji MLC, sformułowanie „na morzu” wprowadza dodatkowe wątpliwości. Wydaje się także, że racjonalnym byłoby wyeliminowanie słowa „armator”, zastąpienie go słowem „pracodawca” ewentualnie zdefiniowanie go na potrzeby projektowanej zmiany, bowiem pojęcie to jest zdefiniowane w różny sposób na gruncie różnych aktów prawnych (na gruncie Kodeksu morskiego, Konwencji MLC, itd.). Zapis taki nie uwzględnia także faktu, iż w obrocie morskim występują sytuacje, w której pracodawca nie jest armatorem statku. Kontynuując temat rozbieżności wskazujemy na dalsze, mianowicie marynarska umowa o pracę (definicja zawarta w ustawie o pracy na morzu) <u>to umowa o pracę na statku, a nie na morzu</u> a zatem mamy uzasadnione przekonanie, że te użyte przez ustawodawcę w projekcie ustawy terminy, niespójne z definicjami wynikającymi z ustawy o pracy na morzu i Konwencji MLC, będą stwarzać problemy interpretacyjne w praktyce. (10) Budzi nasze wątpliwości treść ust. 2d dodanego do art. 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, z którego wynika, że osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tytułu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24, oraz z tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4–6 i 10, jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami jako marynarz. Powstaje zatem pytanie, co w sytuacji gdy marynarz zatrudniony przez polskiego pracodawcę na podstawie marynarskiej umowy o pracę uzyska status marynarza, o którym stanowi projekt ustawy. Czy tytułem do ubezpieczenia takiego marynarza będzie art. 6 ust. 1 pkt 1 (jako pracownik) czy wskazany art. 6 ust. 1 pkt 24 (jako marynarz). Czy uzyskanie statusu marynarza oznacza, że taka	ustawy stosuje się wyłącznie do marynarzy zatrudnionych na statkach morskich o polskiej przynależności. Zatem intencją projektodawcy było odróżnienie „marynarskiej umowy o pracę”, do której mają zastosowanie przepisy Kodeksu pracy, od projektowanego w u.s.u.s. pojęcia „umowy o świadczeniu pracy na morzu”, które jest pojęciem szerszym i ma obejmować również inne umowy zawierane pomiędzy armatorami a marynarzami zgodnie z porządkiem prawnym kraju bandery bądź kraju, w którym ma siedzibę armator. W celu uniknięcia wątpliwości systemowych dotyczących pojęcia „marynarskiej umowy o pracę” definiowanym w ustawie o pracy na morzu poprzez odesłanie do Konwencji MLC, wydawanie zaświadczeń dla osób obejmowanych nowym tytułem do ubezpieczeń przewidzianym dla marynarzu przenieśliśmy do u.s.u.s. Dodatkowo wyjaśniamy, że w przypadku nowego tytułu marynarza nie jest możliwe posługiwanie się pojęciem „pracodawcy” z uwagi na to, że są oni płatnikami składek za ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 u.s.u.s., czyli pracowników. Definicja płatnika składek – pracodawcy zawarta jest natomiast w art. 4 pkt 2 lit. a u.s.u.s. Ad 10) Projektowany art. 9 ust. 2d u.s.u.s. dotyczy sytuacji, w której osoba podlegająca ubezpieczeniom społecznym z tytułu marynarskiego podejmuje równocześnie inną aktywność zawodową, która może stanowić tytuł do ubezpieczeń społecznych. Natomiast jeśli osoba zatrudniona na polskim statku (obecnie podlegająca ubezpieczeniom jako pracownik z tytułu zatrudnienia na podstawie marynarskiej umowy o pracę) wybierze jako tytuł do ubezpieczeń tytuł marynarski, będzie podlegała ubezpieczeniom wyłącznie z tego tytułu, a nie z tytułu bycia pracownikiem. Natomiast jak wyjaśniono wyżej, wejście do systemu powszechnych ubezpieczeń społecznych przez marynarza ma
--	--	--	---	--

			osoba podlegać będzie obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tego tytułu czy też osoba taka będzie miała możliwość wyboru tytułu. Literalnie z treści przywołanego ust. 2d to nie wynika. Nie widzimy w projekcie ustawy, podkreślanej przez ustawodawcę w uzasadnieniu, dobrowolności wyboru schematu. Reasumując: Skoro celem projektowanej zmiany ma być uregulowanie kompleksowo sytuacji osób wykonujących pracę na morzu – marynarzy mających miejsce zamieszkania w Polsce, bez względu na siedzibę armatora i banderę statku to wydaje się że racjonalnym powinno być stworzenie jednolitego systemu a nie pozostawianie wariantów i opcji.	nastąpić dopiero po nabyciu statusu marynarza, który ustali w zaświadczeniu dyrektor urzędu morskiego albo agencja zatrudnienia pośrednicząca w zawarciu umowy o pracę na statku morskim z armatorem, oraz zgłoszeniu się przez marynarza do ubezpieczeń poprzez przekazanie dokumentu zgłoszeniowego do ZUS. Oznacza to, że wyłącznie marynarze pracujący na statkach morskich pod polską banderą, którzy złożą oświadczenie pracodawcy (wraz z kopią zaświadczenia uzyskanego w Urzędzie Morskim) o zmianie tytułu do ubezpieczeń na nowy tytuł marynarza, będą mogli być wyrejestrowani z ubezpieczeń jako pracownicy, a sami natomiast zgłoszą się do ubezpieczeń jako marynarze.
16.	Dodatko we uwagi	Związek Armatorów Polskich	1. Wydaje się, że w projekcie ustawy nie znalazło odzwierciedlenia proponowane w uzasadnieniu projektu oraz Ocenie Skutków Regulacji (pkt 2.2.) rozwiązanie dotyczące możliwości wyboru schematu objęcia ubezpieczeniem przez marynarzy świadczących pracę na statkach pod polską banderą, na podstawie marynarskiej umowy o pracę. Projektowana zmiana art. 9 polegająca na dodaniu ust. 2d. nie reguluje dostatecznie kwestii zbiegu dwóch podstaw do objęcia ubezpieczeniem dla takich marynarzy. Będą oni podlegali ubezpieczeniom obowiązkowo z tytułu stosunku pracy, w którym pozostają (składki płatne od wartości uzyskiwanego przychodu). Po uzyskaniu zaświadczenia o statusie marynarza powstanie drugi obowiązkowy tytuł do ubezpieczenia, na podstawie dodanego art. 6 ust. 1 pkt 24. Obecne przepisy nie dają możliwości wyboru tej drugiej podstawy jako wyłącznego tytułu do ubezpieczenia obowiązkowego. Również projektowany przepis art. 9 ust 2d nie reguluje dostatecznie sytuacji zbiegu tych tytułów - nie daje możliwości wyboru objęcia ubezpieczeniem z tytułu uzyskanego statusu marynarza (niższe składki). W odniesieniu do powyższej kwestii należy jeszcze dodać, że nie ustalono w projekcie zmian kto decyduje o wyborze schematu ubezpieczenia. W punkcie 2.2. OSR wskazano, że „Wybór odpowiedniego schematu będzie w gestii armatora i marynarza”, nie rozwijając dalej tej kwestii. Nie zostało to również dostatecznie uregulowane w treści projektowanych zmian. Wydaje się, że kwestia powstania tytułu do ubezpieczenia obowiązkowego w związku z zawarciem marynarskiej umowy o pracę mogłaby być regulowana w samej umowie. Jeżeli bowiem wybór formy objęcia ubezpieczeniem	Wyjaśnienie. Ad. 1 Marynarz wykonujący pracę na morzu na statku o polskiej banderze, jeżeli będzie chciał zmienić tytuł do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych z pracowniczego na nowy tytuł „marynarski”, przekaże swojemu dotychczasowemu płatnikowi składek (pracodawcy) oświadczenie w wyborze tytułu oraz kopię zaświadczenia uzyskanego z urzędu morskiego. Każdy marynarz powinien mieć możliwość podjęcia indywidualnej decyzji w tym zakresie. Zatem marynarze pracujący na statkach morskich pod polską banderą, którzy złożą oświadczenie pracodawcy (wraz z kopią ww. zaświadczenia) o zmianie tytułu do ubezpieczeń na nowy tytuł marynarza, zostaną wyrejestrowani przez swoich pracodawców będących dotychczas ich płatnikami składek z ubezpieczeń jako pracowników. Regulacja złożenia oświadczenia pracodawcy przez marynarza nie wymaga zmian ustawowych. Podobnie dzisiaj nie jest uregulowany tryb składania przez ubezpieczonego oświadczenia o woli zgłoszenia go przez płatnika składek do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w sytuacji, gdy spełnia on warunki do podlegania tym ubezpieczeniom obowiązkowo z innego tytułu, w sytuacji określonej w art. 9 u.s.u.s. (tzw. zbieg tytułów do ubezpieczeń).

			pozostawiony będzie po stronie marynarza, może to powodować dużą niepewność (a tym samym istotne ryzyko finansowe) po stronie armatora/pracodawcy. W sytuacji gdy marynarz zmieni podstawę objęcia ubezpieczeniem, spowoduje to konieczność ponoszenia składek przez armatora. 2. W projekcie ani uzasadnieniu nie wyjaśniono z czego wynika proponowana zmiana w zakresie wprowadzenia 12-miesięcznego obowiązku opłacania składek dla marynarzy uzyskujących status marynarza (zaświadczenie), licząc od uzyskania statusu marynarza. Przy czasie trwania kontraktów 4 (+2/-1) miesiące może powstać sytuacja, gdy po wyokrętowaniu marynarz będzie zobowiązany do uiszczania składek do osiągnięcia 12 miesięcy, mimo niepodjęcia ponownie zatrudnienia; nawet uwzględniając możliwość zawieszenia płatności składek na 3 miesiące w roku kalendarzowym, wciąż pozostaje to znaczące dodatkowe obciążenie, którego marynarz nie będzie skłonny ponosić. Wydaje się, że w powyższym zakresie właściwe byłoby zobowiązanie do opłacania składek przez czas zakontraktowania – wraz z możliwością dobrowolnego uiszczania składek w pozostałym okresie.	W sytuacji, gdy nawet część pracowników zmieni tytuł do ubezpieczeń na „marynarski”, powinno przynieść to wymierną korzyść finansową armatorowi i ograniczyć jego ryzyko finansowe poprzez obniżenie kosztów pracy. Ad 2. Nowo projektowany tytuł dla marynarzy opiera się na koncepcji uzyskiwania przez nich statusu marynarza. Status ten nie wiąże się tylko z wykonywaniem pracy na statku, ale również przez pozostałą część roku. Należy podkreślić też, że w okresie zawieszenia statusu marynarz zostaje pozbawiony ochrony związanej ze świadczeniami pieniężnymi z racji choroby, macierzyństwa, wypadków przy pracy, czy długotrwałej niezdolności do pracy. Okresu tego nie uwzględnia się także przy ustalaniu prawa do emerytur lub rent. Podobnie dzisiaj ma to miejsce w przypadku zawieszenia wykonywania działalności przez przedsiębiorcę. Na przykładzie prawa do zasiłku chorobowego z ubezpieczenia chorobowego należy zwrócić uwagę, że świadczenie to dla osób obowiązkowo podlegających temu ubezpieczeniu przysługuje po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia. Jest to okres wyczekiwania na zasiłek chorobowy. Do okresów ubezpieczenia chorobowego wlicza się poprzednie okresy ubezpieczenia chorobowego, jeżeli przerwa między nimi nie przekroczyła 30 dni lub była spowodowana urlopem wychowawczym, urlopem bezpłatnym albo odbywaniem czynnej służby wojskowej przez żołnierza niezawodowego. Od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego prawo do zasiłku przysługuje m.in. ubezpieczonym obowiązkowo, którzy mają wcześniejszy co najmniej 10-letni okres obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego. W przypadku marynarzy zawieszenie statusu marynarza na okres przekraczający 30 dni – czyli każde zawieszenie – będzie skutkowało, co do zasady, brakiem prawa do zasiłku chorobowego po przerwie od pierwszego dnia ubezpieczenia i koniecznością przebycia okresu wyczekiwania. W razie niezdolności do pracy po przerwie w podleganiu ubezpieczeniu chorobowemu, przekraczającej 30 dni, marynarz nabędzie prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia.
--	--	--	--	---

			3. Projekt zmian zakłada również nałożenie obowiązku wydawania karty wypadku przez kapitana statku, celem realizacji świadczeń wypadkowych. Tymczasem brak jest wystarczających podstaw prawnych aby nałożyć tego rodzaju obowiązek na kapitanów statków niepodlegających polskiej jurysdykcji ani prawu. Należy rozważyć możliwość wydawania tego rodzaju dokumentów przez ZUS, na podstawie informacji i dokumentów uzyskanych od armatora/pracodawcy. 4. W projekcie ani uzasadnieniu nie wyjaśniono, czy jest intencją badanie przesłanki zamieszkiwania na terytorium RP przez organ ubezpieczeniowy. Ma to znaczenie szczególnie w kontekście obywateli państw innych niż RP i niebędących członkami UE/EFTA, którzy po uzyskaniu zaświadczenia o statusie marynarza będą mogli dokonać zgłoszenia do ZUS i korzystania z ochrony ubezpieczeniowej bez weryfikacji faktu zamieszkania na terytorium RP.	Tym samym, mając na uwadze cel wprowadzanych zmian, w tym przede wszystkim objęcie marynarzy ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa, każdy okres zawieszenia statusu marynarza, wiążący się z niepodleganiem również ubezpieczeniu chorobowemu, będzie niekorzystny dla marynarzy w przypadku powstania niezdolności do pracy z powodu choroby w okresie pierwszych 30 dni podlegania ubezpieczeniu chorobowemu po przerwie. Ten przykład pokazuje, że dalsze wydłużanie okresu zawieszenia statusu marynarza, np. do 6 miesięcy, powodowałyby, że w okresie 12 miesięcy marynarz nie byłby objęty ochroną ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczenia chorobowego przez większość czasu posiadania statusu marynarza (okres zawieszenia przedłużony o okres lub okresy wyczekiwania do nabycia prawa do świadczenia, np. sumarycznie 8 miesięcy z 12 miesięcy posiadania statusu marynarza). Nie wydaje się, aby rozwiązanie to było korzystne dla marynarzy. Ad 3. Uwaga uwzględniona. W tym zakresie zmieniliśmy art. 4 projektu. Ad 4. ZUS ma obowiązek w przypadkach wątpliwych badać spełnienie przesłanek, z których wynika istnienie tytułu do ubezpieczenia. Wynika to z art. 68 u.s.u.s. Równocześnie status marynarza będzie powstawał całkowicie dobrowolnie, po uzyskaniu zaświadczenia i następnie zgłoszenia się do ubezpieczeń do ZUS przez zainteresowanego marynarza. Biorąc pod uwagę profesjonalizm tej grupy zawodowej, nie spodziewamy się, żeby wystąpiły przypadki, kiedy wnioski o przystąpienie do systemu powszechnych ubezpieczeń złożą osoby, które nie będą spełniały warunków do objęcia ubezpieczeniami.
--	--	--	---	---

			5. Należy zwrócić uwagę, że brak realizacji obowiązku dokonania zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych do ZUS przez marynarza po uzyskaniu zaświadczenia o statusie marynarza może powodować dla niego daleko idące konsekwencje prawne, w tym realizację przesłanek czynu karalnego stypizowanego w art. 219 Kodeksu karnego. Należy rozważyć dodanie w ustawie o pracy na morzu możliwość informowania przez agencję zatrudnienia o obowiązku zgłoszenia do ZUS po uzyskaniu zaświadczenia o statusie marynarza. Oczywiście prawdopodobnie jest to ryzyko marginalne, gdyż marynarz uzyskujący zaświadczenie o statusie marynarza pobiera je właśnie w celu złożenia deklaracji w ZUS. 6. Należy rozważyć możliwość wydawania zaświadczeń o statusie marynarza bezpośrednio przez pracodawcę/armatora – jeżeli dany podmiot nie korzysta z agencji zatrudnienia. Pozwoli to marynarzom na sprawniejsze uzyskanie zaświadczenia, bez konieczności angażowania aparatu urzędniczego w postaci właściwego dyrektora urzędu morskiego. W przypadku gdy z jakichkolwiek przyczyn nie będzie możliwe uzyskanie zaświadczenia od armatora/pracodawcy, marynarz będzie mógł skorzystać również z drugiej ścieżki.	Ad 5. Zgadamy się ze Związkiem, że jest to niewielkie ryzyko, z uwagi na posiadanie interesu w zgłoszeniu się do ubezpieczeń przez marynarza, który uzyskał zaświadczenie. Równocześnie podkreślamy, że niezłożenie wniosku o wydanie zaświadczenia ani niezgłoszenie się do ubezpieczeń społecznych po jego wydaniu nie będzie wiązało się z żadnymi sankcjami dla marynarza, w tym w szczególności określonymi w art. 219 Kodeksu karnego. Wynika to z przyjętej w aktualnej wersji projektu konstrukcji powstania obowiązku ubezpieczenia oraz terminowego charakteru zaświadczenia o statusie marynarzy, które będzie tracić ważność po upływie miesiąca od jego wystawienia. Zgodnie z aktualną wersją projektu obowiązek ubezpieczeń społecznych z nowego tytułu marynarskiego powstaje dopiero, gdy marynarz zgłosi się do obowiązkowych ubezpieczeń na druku ZUS ZUA i przekaże go do ZUS wraz z kopią zaświadczenia potwierdzającego status marynarza nie później niż przed upływem ważności zaświadczenia (1 miesiąc). Ad 6. Podkreślenia wymaga to, że działalność prowadzona przez agencje zatrudnienia jest działalnością rejestrowaną, która może być uruchomiona po uzyskaniu wpisu do rejestru prowadzonego przez marszałka województwa. Dodatkowo agencja zatrudnienia pośrednicząca w podejmowaniu pracy na statkach morskich przez marynarzy musi posiadać dokument upoważniający do kierowania marynarzy do pracy na tych statkach, uzyskany od dyrektora urzędu morskiego właściwego dla siedziby agencji (art. 18 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu). Wystawienie dokumentu poprzedzone jest audytem. Aktualną listę agencji, które otrzymały te upoważnienie zamieszcza na swojej stronie internetowej dyrektor urzędu morskiego. Natomiast dla celów ustalenia statusu marynarza armator lub kapitan statku poświadcza odpowiednie dane zamieszczone, np. w książeczce żeglarskiej.
--	--	--	--	---

			7. Wreszcie, do rozważenia pozostaje również kwestia „dualizmu ubezpieczeniowego” jaki powstanie po objęciu ubezpieczeniem chorobowym i wypadkowym marynarzy świadczących pracę na statkach pod inną niż polska banderą. Teoretycznie marynarz w trakcie choroby na statku otrzymywał będzie sick pay, a równolegle mógłby otrzymać świadczenia krótkoterminowe, w tym zasiłek chorobowy na podstawie ustawy. Oczywiście powstaje wątpliwość kto i w jaki sposób w takiej sytuacji stwierdzałby chorobę marynarza. Niemniej, kwestia ta nie jest w żaden sposób uregulowana ani nawet rozważana w opracowaniu projektu ustawy.	Ad 7. Rozumiemy, że chodzi o sytuację, w której marynarzowi będzie przysługiwać wynagrodzenie chorobowe od armatora. W takiej sytuacji kwestie te regulują ogólne przepisy ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia w razie choroby lub macierzyństwa. W myśl art. 12 tej ustawy zasiłek chorobowy nie przysługuje za okresy niezdolności do pracy, w których ubezpieczony na podstawie przepisów o wynagradzaniu zachowuje prawo do wynagrodzenia. Natomiast dokumentowanie (zaświadczenie) okresu choroby regulują przepisy art. 53 i nast. tej ustawy. Dlatego nie ma konieczności dodatkowo regulować kwestii, które są objęte aktualnie obowiązującymi przepisami.
17.	do art. 5 pkt 2	Urząd Morski w Szczecinie	W zakresie propozycji dodania do ustawy o pracy na morzu art. 78 b, nakładającego na dyrektorów urzędów morskich obowiązek wystawiania zaświadczeń o posiadaniu statusu marynarza, zwracamy uwagę na okoliczność, że książeczki żeglarskie oraz wyciągi pływania dokumentują wyłącznie zakończone okresy pracy marynarza. Na podstawie tych dokumentów nie będzie możliwe wskazanie planowanego zakończenia pracy na morzu. Jeżeli chodzi o wskazanie dat rozpoczęcia tej pracy, wskazane powyżej dokumenty wskazują szereg dat rozpoczęcia pracy (osobne zamustrowania dotyczą każdego kontraktu osobno) i, jak wskazano wcześniej, zawsze będą to okresy pracy, które już są zakończone. Dlatego wydawanie zaświadczeń na podstawie powyższych dokumentów będzie niemożliwe. Jedynie agencje zatrudnienia, o których mowa w art. 18 ust. 2 ustawy o pracy na morzu dysponować mogą aktualnymi na dzień wydawania zaświadczenia danymi odnośnie trwających i niezakończonych okresach pracy marynarza. Niezależnie od powyższej uwagi wskazujemy, iż fakty, które miałyby być potwierdzone w zaświadczeniu, nie są znane organowi z urzędu. W związku z tym istnieje wątpliwość co do tego, czy prawidłowo w projekcie ustawy przywołana jest procedura wydawania zaświadczeń przewidziana w kodeksie postępowania administracyjnego. Przyznawanie prawa do wydawania zaświadczeń prywatnym podmiotom – agencjom zatrudnienia – jest sprzeczne z brzmieniem art. 217 kpa, który przewiduje, że zaświadczenia są wydawane wyłącznie przez organy administracji publicznej. Zaświadczenie jest urzędowym potwierdzeniem określonych faktów lub stanu prawnego (art. 217 kpa).	Uwaga nieuwzględniona. Data planowanego zakończenia pracy na morzu powinna wynikać z zawartej umowy o pracę i jest konieczna do ustalenia okresu, w którym marynarz będzie mógł zawiesić status marynarza, czyli do ustalenia okresów, o których mowa w nowelizowanym art. 13 u.s.u.s. Organ wydaje zaświadczenia w dwóch przypadkach (art. 217 § 2), jeżeli urzędowego potwierdzenia określonych faktów lub stanu prawnego wymaga przepis prawa albo osoba ubiega się o zaświadczenie ze względu na swój interes prawny w urzędowym potwierdzeniu określonych faktów lub stanu prawnego. Należy podkreślić też, że zaświadczenie wystawione przez dyrektora urzędu morskiego ma charakter urzędowego poświadczenia faktów lub stanu prawnego. Podobny charakter został nadany zaświadczeniom (zrównany z zaświadczeniami dyrektora urzędu morskiego), które mają być wystawiane przez agencje zatrudnienia działające na terenie Polski, a które profesjonalnie pośredniczą w umowach zawieranych przez marynarzy z armatorami. Agencje będą mogły zweryfikować prawdziwość danych przedstawianych przez marynarza i ustalić jego status. Działalność prowadzona przez agencje zatrudnienia jest działalnością rejestrowaną, która może być uruchomiona po uzyskaniu wpisu do rejestru prowadzonego przez marszałka województwa. Dodatkowo

				agencja zatrudnienia pośrednicząca w podejmowaniu pracy na statkach morskich przez marynarzy musi posiadać dokument uprawniający do kierowania marynarzy do pracy na tych statkach, uzyskany od dyrektora urzędu morskiego właściwego dla siedziby agencji (art. 18 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu). Wystawienie dokumentu poprzedzone jest audytem. Aktualną listę agencji, które otrzymały te upoważnienie zamieszcza na swojej stronie internetowej dyrektor urzędu morskiego. Ponadto nieprawidłowe jest stwierdzenie, że zaświadczenia wydają „wyłącznie organy administracji publicznej”. W myśl art. 5 § 2 pkt 3 KPA, za organy administracji publicznej – rozumie się ministrów, centralne organy administracji rządowej, wojewodów, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji rządowej (zespolonej i niezespolonej), organy jednostek samorządu terytorialnego oraz organy i podmioty wymienione w art. 1 pkt 2, czyli organy państwowe oraz inne podmioty, gdy są one powołane z mocy prawa lub na podstawie porozumień do załatwiania spraw.
18.	do art. 1 pkt 1 lit. b projektu	ZUS	Projekt ustawy wprowadza definicję agencji zatrudnienia. Obecnie ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych posługuje się pojęciami agencji zatrudnienia (art. 4 pkt 2 lit. za tiret trzeci) oraz umowy agencyjnej (np. art. 4 pkt 9). Zakład wskazuje, że proponowana zmiana może wprowadzić wątpliwości interpretacyjne. Jeżeli uwaga uznana zostanie za zasadną, to rozwiązaniem może być zmiana proponowanego wyrażenia „agencja zatrudnienia” na „właściwa agencja zatrudnienia”/ „uprawniona agencja zatrudnienia”.	Uwaga częściowo uwzględniona. Zrezygnowaliśmy z odrębnego definiowania agencji zatrudnienia, o której mowa ustawie o pracy na morzu w art. 4 u.s.u.s. Nie widzimy jednocześnie zbieżności pomiędzy „agencją zatrudnienia” (podmiot) a pojęciem „umowy agencyjnej” (zobowiązanie o charakterze cywilnoprawnym), o której mowa w art. 4 pkt 9 oraz dalej w definicji zleceniobiorcy - w art. 6 ust. 1 pkt 4 u.s.u.s.
19.	do art. 1 pkt 4 projektu	ZUS	Zakład wskazuje na brak w projektowanym przepisie rozstrzygnięć zbiegów tytułów do ubezpieczeń, w związku z czym nie są uregulowane sytuacje, w których marynarz pobiera zasiłek macierzyński (z innego tytułu) lub posiada status doktoranta i z tego tytułu pobiera stypendium, przy jednoczesnym posiadaniu statusu marynarza.	Uwaga uwzględniona.
20.	do art. 1 pkt 6 projektu	ZUS	Zakład wskazuje, że obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz opłacenia składek przez marynarzy przewidywany jest za okres 12 miesięcy, liczony od dnia wskazanego w zaświadczeniu jako dzień uzyskania statusu marynarza poświadczonego przez agencję zatrudnienia	Uwaga uwzględniona.

			lub dyrektora urzędu morskigo. Ustawa przewiduje możliwość zawieszenia statusu marynarza, nie reguluje natomiast sytuacji, w których praca wykonywana jest w krótszym okresie – pojawia się wątpliwość, czy ubezpieczenie trwa pomimo wcześniejszego zakończenia wykonywania pracy, oraz dłuższym okresie – pojawia się wątpliwość, czy po 12 miesiącach marynarz ponownie obowiązany jest wystąpić o status marynarza. Zakład sugeruje również, że jeżeli to mają być miesiące kalendarzowe (styczeń, luty itd.) to proponujemy brzmienie „liczonych od miesiąca oznaczonego” w miejscu „liczonych od dnia oznaczonego”, oraz w konsekwencji dalej „jako miesiąc” w miejscu „jako dzień”. Z proponowanego art. 78b ustawy o pracy na morzu wynika, że „Dyrektor urzędu morskigo właściwy dla miejsca zamieszkania marynarza lub agencja zatrudnienia, o której mowa w art. 18 ust. 2, potwierdza w postaci zaświadczenia posiadanie statusu marynarza w celu zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, oraz wykonywanie pracy na morzu wraz z datą rozpoczęcia i planowanego zakończenia pracy na morzu.”. Zasadne wydaje się doprecyzowanie zatem jaki dzień należy przyjąć za dzień uzyskania statusu marynarza.	
21.	do art. 1 pkt 8 projektu	ZUS	Ze względu na brzmienie art. 20 ust. 1 („Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.”) oraz na spójność art. 18, Zakład proponuje pozostawić w proponowanym przepisie tylko ubezpieczenia emerytalne i rentowe przy jednoczesnym pominięciu ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. Zakład zauważa również, że przywołany ust. 4 pkt 5a dotyczy minimalnego wynagrodzenia, które w 2023 i 2024 r. zmieniało się w trakcie roku kalendarzowego, co oznacza realne ryzyko dalszego potencjalnego różnicowania sytuacji marynarza–pracownika i marynarza.	Uwaga uwzględniona.
22.	do art. 1 pkt 9 i 10 projektu	ZUS	Z projektowanych zmian wynika, że warunkiem zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych będzie przedłożenie w ZUS zaświadczenia wystawionego przez agencję zatrudnienia lub dyrektora urzędu morskigo. Marynarz będzie miał obowiązek: zgłoszenia płatnika składek na formularzu ZUS ZFA – marynarz będzie płatnikiem składek na własne ubezpieczenia, oraz zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych (ZUS ZUA). W związku z zobowiązaniem marynarza do zgłoszenia siebie do ubezpieczeń społecznych, wydaje się konieczna zmiana rozporządzenia Ministra	Wyjaśnienie. Przewidujemy zmianę rozporządzenia w zakresie dodania nowego kodu tytułu ubezpieczenia, nowych kodów wyrejestrowania itd. W tym celu skontaktujemy się w trybie roboczym z ZUS. Natomiast propozycja Zakładu dotycząca możliwości podawania do publicznej wiadomości na stronach internetowych ZUS wzorów druków ubezpieczeniowych tak jak w przypadku formularzy

			Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 20 grudnia 2020 r. w sprawie określenia wzorów zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, imiennych raportów miesięcznych i imiennych raportów miesięcznych korygujących, zgłoszeń płatnika składek, deklaracji rozliczeniowych i deklaracji rozliczeniowych korygujących, zgłoszeń danych o pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, raportów informacyjnych, oświadczeń o zamiarze przekazania raportów informacyjnych, informacji o zawartych umowach o dzieło oraz innych dokumentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2032) w zakresie wprowadzenia nowego kodu tytułu ubezpieczenia – Zakład powinien identyfikować marynarzy podlegających ubezpieczeniom społecznym na projektowanych zasadach. Podobnie zgodnie z projektowanym art. 36ab ust. 3 projektu ustawy, marynarz zawiadamia Zakład o zawieszeniu statusu marynarza w zgłoszeniu wyrejestrowania. Zakład sugeruje, że zasadne byłoby dodanie nowego kodu przyczyny wyrejestrowania, który wskazywałby na zawieszenie statusu marynarza i brak obowiązku opłacenia w tym okresie składek, tak jak ma to miejsce przy osobach prowadzących działalność gospodarczą. Ponadto Zakład wskazuje na możliwość wystąpienia wątpliwości interpretacyjnych w kwestii okresu zawieszenia – koniecznym jest doprecyzowanie, czy zawieszenie ma dotyczyć pełnych miesięcy kalendarzowych. Z uwagi na fakt, że projektowany przepis w ust. 3 dotyczy wyrejestrowania, Zakład proponuje przywołanie art. 36 ust. 11 w miejscu art. 36 ust. 10. Korzystając z okazji poddajemy po raz kolejny pod rozagę Ministerstwa propozycję zmiany w zakresie określania wzorów druków operacyjnych i sposobu ich kodowania, poprzez odejście od określania ich w rozporządzeniu na rzecz ich podawania do publicznej wiadomości na stronach internetowych ZUS, tak jak w przypadku formularzy podatkowych (zmiana w art. 49 ustawy systemowej).	podatkowych, zamiast określania ich w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jako znacznie dalej idąca niż zakres przedmiotowy tego projektu, zostanie rozważona i ewentualnie wzięta pod uwagę przy okazji innych, planowanych zmianach u.s.u.s.
23.	do art. 6 ust 4 projektu	ZUS	Zakład zauważa, że jeżeli warunkiem zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych będzie przedłożenie w ZUS zaświadczenia wystawionego przez agencję zatrudnienia lub dyrektora urzędu morskiego, przepis powinien wskazywać elektroniczny kanał przekazywania zaświadczeń przez PUE ZUS – na wzór istniejących rozwiązań.	Wyjaśnienie. Projekt nie zakłada przekazywania informacji o wystawionych zaświadczeniach przez agencje zatrudnienia i Urzędy Morskie bezpośrednio do ZUS. Nie wykluczamy wprowadzenia takiego rozwiązania w przyszłości, jednak wdrożenie go na obecnym etapie opóźniłoby wejście w życie przepisów, gdyż wymagałoby dokonania kolejnych zmian w systemie informatycznym ZUS, a także zbudowania takiego po stronie urzędów morskich oraz agencji zatrudnienia, a to w naszej opinii wymagałoby wydłużenia <i>vacatio legis</i> oraz wiązałoby się z dodatkowymi wydatkami

				środków publicznych po stronie urzędów oraz obciążenia kosztami agencji zatrudnienia. Dlatego przewidzieliśmy najprostsze rozwiązanie w postaci przekazywania tych zaświadczeń razem ze zgłoszeniem do ubezpieczeń do ZUS przez marynarzy, którzy będą płatnikami składek.
24.	do vacatio legis	ZUS	Projektowane zmiany wymagać będą modyfikacji systemu informatycznego ZUS (zmian wymagać będą m.in. reguły weryfikacji, rozszerzenie „klonowania” dokumentów rozliczeniowych za marynarzy jako nową grupę płatników zwolnionych z obowiązku comiesięcznego składania dokumentów), co wymagać będzie odpowiedniego vacatio legis. Z uwagi na realizowane obecnie w Zakładzie projekty legislacyjne (m.in. „aktywny rodzic”, „wakacje składkowe”), wskazany termin wejścia w życie ustawy jest zbyt krótki. Standardowy termin wprowadzenia zmian w systemie informacyjnym Zakładu wynosi co najmniej 9 miesięcy, przy czym za optymalne uznaje się 12 miesięczne vacatio legis.	Wyjaśnienie. Data wejścia w życie ustawy została zmieniona na 1 lipca 2025 r.
25.	pozostałe uwagi	ZUS	1) Z uzasadnienia wynika, że marynarz, tak jak obecnie, będzie zgłaszany do ubezpieczeń społecznych przez armatorów-pracodawców i odprowadzane będą za niego składki od uzyskanego przychodu, co oznacza większe zabezpieczenie jego przyszłości, ale i większe koszty dla armatora. Druga możliwość to uzyskanie statusu marynarza, co oznaczać będzie z kolei, że marynarz stanie się płatnikiem na własne ubezpieczenia, będzie samodzielnie zgłaszał się do ubezpieczeń w ZUS i będzie mógł opłacać składki od minimalnego wynagrodzenia. Skutkować to będzie mniejszymi kosztami dla armatora i niższymi składkami dla marynarza. Co prawda wybór odpowiedniego schematu ubezpieczenia będzie leżał w gestii armatora i marynarza, jednakże powstaje wątpliwość, czy nie pojawi się w tym przypadku zjawisko „wypychania” pracowników-marynarzy pływających pod polską banderą na ubezpieczenie na własny rachunek. Wydaje się zasadne, aby marynarze pływający pod polską banderą nadal byli traktowani jako pracownicy. 2) Zgodnie z uzasadnieniem do projektu ustawy prawo do świadczeń krótkoterminowych (zasiłków, świadczenia rehabilitacyjnego) będzie ustalane na zasadach dotyczących osób podlegających obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu, natomiast wysokość tych świadczeń dla marynarzy objętych ubezpieczeniami na podstawie nowego tytułu będzie	Ad 1) Wyjaśnienie. Doprecyzowaliśmy przepisy projektu określające tryb dokonywania wyboru schematu (tytułu) do ubezpieczeń, co może dodatkowo zabezpieczyć tą grupę zawodową przed „wypychaniem” jej na samozatrudnienie. Równocześnie wprowadzaliśmy domniemanie „pierwszeństwa” tytułu pracowniczego (bezwzględny tytuł do obowiązkowych ubezpieczeń) przed nowym tytułem „marynarza” (względny tytuł) w sytuacji, gdy nowo zatrudniony na polskim statku na podstawie marynarskiej umowy o pracę nie złoży swojemu pracodawcy oświadczenia o wyborze nowego tytułu wraz z kopią zaświadczenia oraz nie zgłosi się do ubezpieczeń jako marynarz, opłacający składki na własne ubezpieczenia. Ponadto pozostawienie wyboru dla tej grupy marynarzy jest uzasadnione koniecznością zapewnienia przestrzegania zasady równości w ramach tej samej grupy zawodowej, Ad 2) Uwaga uwzględniona.

			ustalana na takich samych zasadach jak wobec osób, dla których podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe jest kwotą deklarowaną, czyli analogicznie jak w stosunku do prowadzących pozarolniczą działalność. Wobec marynarzy, którzy zachowują status pracowników nie zmienia się zasady ustalania prawa i wysokości świadczeń. Zakład zauważa, że ubezpieczeni – marynarze, którzy będą wykonywać pracę na podstawie umowy o świadczeniu pracy na morzu będą pełnili funkcję płatników składek na własne ubezpieczenia społeczne, w tym ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe. W szczególności będą zobowiązani do składania dokumentów ubezpieczeniowych i opłacania składek na własne ubezpieczenia. W związku z tym, w opinii Zakładu, prawo do świadczeń krótkoterminowych marynarzy, którzy będą płatnikami składek na własne ubezpieczenia powinno zostać uzależnione od nieposiadania zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na analogicznych zasadach, jakie obowiązują osoby, o których mowa w art. 2a ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 2780). Należy bowiem zauważyć, że planowane zmiany zagwarantują marynarzom prawo do świadczeń krótkoterminowych nie tylko w okresie podlegania ubezpieczeniu chorobowemu, ale również po ustaniu ubezpieczenia na zasadach określonych w art. 7 ustawy zasiłkowej np. w okresie zawieszenia statusu marynarza za okres do 3 miesięcy w danym roku kalendarzowym. Zatem w celu uniknięcia sytuacji wypłacania świadczeń płatnikom składek opłacającym składki na własne ubezpieczenia, którzy będą posiadali zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne proponujemy następującą zmianę do art. 2a ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa: „Świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1, 2, 5 i 6, nie przysługują osobom prowadzącym pozarolniczą działalność i osobom z nimi współpracującym, osobom współpracującym z osobami fizycznymi, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2023 r. poz. 221, 641, 803, 1414 i 2029), duchownym będącym płatnikami składek na własne ubezpieczenia, marynarzom będącym płatnikami składek na własne ubezpieczenia, o których mowa w art. 4 pkt 2 lit. ze ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w razie wystąpienia w dniu powstania prawa do świadczenia zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przekraczającą 1% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie odrębnych przepisów, do czasu spłaty całości zadłużenia”.	
--	--	--	--	--

			Analogiczna zasada powinna zostać wprowadzona w przypadku prawa do świadczeń wypłacanych z ubezpieczenia wypadkowego. Zatem proponujemy następujące brzmienie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych: „art. 6 ust. 2 Osobom: 1) prowadzącym pozarolniczą działalność i osobom z nimi współpracującym, 2) duchownym będącym płatnikami składek na własne ubezpieczenia, 3) marynarzom będącym płatnikami składek na własne ubezpieczenia, o których mowa w art. 4 pkt 2 lit. ze ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz członkom ich rodzin świadczenia, o których mowa w ust. 1, nie przysługują w razie wystąpienia w dniu wypadku lub w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na kwotę przekraczającą 1% minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego w odrębnych przepisach do czasu spłaty całości zadłużenia, z zastrzeżeniem art. 47 ust. 3.”. 3) Uzasadnienie projektu przewiduje, że w gestii polskiego armatora i marynarza zatrudnianego na podstawie umowy o pracę będzie wybór schematu podlegania (str. 5). Nie objaśnia jednakże w jaki sposób prawo wyboru miałyby być realizowane i na czym miałyby polegać prawo wyboru przysługujące armatorowi. Projektowane przepisy ustawy nie zawierają żadnych regulacji, które odnosiłyby się do kwestii wyboru tytułu ubezpieczenia. Projekt przewiduje występowanie dwóch niezależnych tytułów ubezpieczenia, tj. umowa o pracę i status marynarza, przy czym nie jest jasne jak odróżniać status marynarza od statusu pracownika jeżeli praca jest wykonywana na statku pod polską banderą. A zatem nie jest wiadome, jaka czynność miałaby przesądzać, z którego tytułu ubezpieczenia dana osoba powinna zostać zgłoszona do ubezpieczeń oraz w przypadku braku zgłoszenia, wobec którego podmiotu ZUS powinien prowadzić postępowanie wyjaśniające. W art. 13 pkt 19 wskazuje się, że marynarze podlegają od dnia uzyskania statusu marynarza w zaświadczeniu wydanym przez agencję zatrudnienia albo dyrektora urzędu morskigo. Wydaje się jednakże, że powinien istnieć odrębny przepis wskazujący, że uzyskanie statusu marynarza wyłącza obowiązek zgłoszenia z tytułu umowy o pracę.	Ad 3) Uwaga uwzględniona.
--	--	--	---	---

		4) Wskazujemy, że zgodnie z uzasadnieniem możliwość zgłoszenia z tytułu posiadania statusu marynarza będzie się odnosiło do „marynarzy pływających na statkach pod banderami krajów trzecich”. Projekt ustawy wprowadza natomiast definicję marynarza jako osoby wykonującej pracę na statku o przynależności polskiej albo innej niż polska. 5) Z uzasadnienia projektu ustawy wynika, że celem projektu jest objęcie obowiązkiem ubezpieczeń osób, które wykonują pracę na morzu na statkach o przynależności innej niż polska, zatrudnionych na podstawie umowy dotyczącej świadczenia pracy na morzu zawartej z armatorem mającym siedzibę w innym kraju niż Rzeczypospolita Polska lub inne państwo członkowskie Unii Europejskiej albo państwo członkowskie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA). W związku z tym, ze względu na brzmienie wprowadzenia, powstaje wątpliwość, czy podstawą objęcia ubezpieczeń tej grupy marynarzy będzie również art. 6 ust. 1 pkt 23 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. 6) Projektowane zmiany przewidują obowiązkowe ubezpieczenia społeczne dla marynarzy posiadających status marynarza oraz uiszczanie składek na FP i FEP. Projekt nie zawiera regulacji dotyczących podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu (w szczególności z projektu nie wynika czy będzie ono dobrowolne czy obowiązkowe). Zwracamy uwagę, że dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne dla marynarzy prowadzić będzie do zróżnicowania sytuacji marynarza świadczącego pracę na podstawie marynarskiej umowy o pracę oraz marynarza z przyznanym statusem marynarza (zależnie od jego roli, tj. ubezpieczonego/płatnika składek). 7) Wątpliwości Zakładu budzi zasadność prowadzenia kontroli ubezpieczonego/ marynarza zgłaszającego się do ubezpieczeń społecznych. Z uzasadnienia ustawy wynika, że warunkiem zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych będzie przedłożenie w ZUS zaświadczenia wystawionego przez agencję zatrudnienia lub dyrektora urzędu morskiego (str. 6 uzasadnienia projektu). Natomiast w dalszej części uzasadnienia wskazano, że zaświadczenie będzie, oprócz poświadczenia statusu marynarza, będzie okazywane dla celów kontroli, np. w przypadku wykonywanych przez ZUS kontroli płatnika składek, lub dla celów postępowania związanego z	Ad 4) Wyjaśnienie. Zacytowany fragment uzasadnienia ze str. 5 odnosi się do zastosowania tego trybu wobec marynarzy zatrudnionych na statkach pod banderą polską, którzy wybiorą schemat podlegania określony w art. 6 ust.1 pkt 24 u.s.u.s., na co ZUS zwrócił uwagę w ppkt 3). Ad 5) Wyjaśnienie. Zgodnie z projektem tytułem, o którym mowa w pkt 24 dodawanym do art. 6 ust. 1 jest objęcie ubezpieczeniami jako marynarzy osoby zamieszkujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wykonujące pracę na podstawie umowy o świadczeniu pracy na morzu na statkach o przynależności polskiej albo innej niż polska, które zgłosiły się do ubezpieczeń, przedkładając kopię zaświadczenia wydanego przez agencję zatrudnienia albo dyrektora urzędu morskiego. Natomiast w zakresie art. 6 ust. 1 pkt 23 u.s.u.s. uwaga jest niezrozumiała, gdyż przepis ten dotyczy małżonka Prezydenta RP. Ad 6) Wyjaśnienie. Uwzględniliśmy propozycję Ministerstwa Zdrowia i uzupełniliśmy projekt w zakresie ubezpieczenia i składki zdrowotnej. Ad 7) Wyjaśnienie. Doprecyzowaliśmy przepis wskazujący na konieczność przekazania do ZUS zaświadczenia o statusie marynarza wraz ze zgłoszeniem do ubezpieczeń, w związku z czym nie będzie konieczności weryfikowania go przez ZUS.
--	--	--	---

		ustaleniem prawa do świadczenia z ubezpieczenia chorobowego, macierzyńskiego lub wypadkowego. Jeżeli zatem intencją projektodawcy jest objęcie obowiązkiem ubezpieczeń społecznych po przedłożeniu w terenowej jednostce organizacyjnej ZUS zaświadczenia, które będzie podstawą objęcia ubezpieczeniami społecznymi, to wówczas wątpliwości zasadność prowadzenia kontroli, w szczególności jaki by był cel takiego przedsięwzięcia. Nie jest jasne, czy celem byłyby ponowne zweryfikowanie zaświadczenia, które zostało przekazane do ZUS na etapie zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, co wydaje się bezprzedmiotowe skoro przedłożenie zaświadczenia byłoby warunkiem sine qua non do objęcia ubezpieczeniami społecznymi. 8) W ocenie Zakładu rozważenia wymaga, czy zaświadczenia wydawane przez agencje zatrudnienia lub dyrektora urzędu morskiego mogłyby automatycznie być przekazywane do ZUS i na tej podstawie mogłyby być generowane przypadki osób do postępowania wyjaśniającego lub kontroli, które nie dokonały takiego zgłoszenia w celu objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Jeżeli intencją projektodawcy jest zapewnienie objęcia ubezpieczenia społecznymi jak najszerzej grupy marynarzy, to zasadne byłoby wprowadzenie rozwiązania, które umożliwiłoby automatycznym tworzeniem zgłoszenia do ubezpieczeń po wydaniu stosownego zaświadczenia i przekazania go do ZUS. W przeciwnym razie zachodzi ryzyko, że liczba osób, która powinna być objęta obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi będzie zbliżona do liczby osób dobrowolnie zgłaszających się do ubezpieczeń. Projektowane rozwiązanie opiera się bowiem na obowiązku dokonania zgłoszenia przez samego marynarza/ ubezpieczonego pełniącego jednocześnie funkcję płatnika składek. 9) Podobnie jak w pkt 8 w przypadku wejścia w życie projektowanych zmian, wątpliwości budzi realna możliwość przeprowadzenia kontroli marynarza – płatnika składek, który co do zasady mimo miejsca zamieszkania w Polsce będzie przebywać poza granicami Polski. Wszczęcie kontroli zgodnie z przepisami rozdziału 10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, wymaga przede wszystkim obecności płatnika składek, który podpisuje upoważnienie do przeprowadzenia kontroli i ma obowiązek uczestniczyć w czynnościach kontrolnych. W myśl projektowanych przepisów płatnikiem składek, z którym należy wszcząć kontrolę będzie zgłaszający się do ubezpieczeń społecznych marynarz będący równocześnie ubezpieczonym	Ad 8-9) Wyjaśnienie. Status marynarzy ma być nadawany na zasadzie analogicznej do statusu twórcy/artysty, wobec których decyzją Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców działającej przy Ministrze właściwym ds. kultury, następuje uznanie działalności za twórczą lub artystyczną i ustalenie daty jej rozpoczęcia. Nadanie statusu artysty/twórcy następuje na podstawie dorobku przedstawionego w formie dokumentów lub zaświadczeń przedstawionych przez zainteresowanego. Decyzja Komisji nie jest przekazywana drogą elektroniczną do ZUS. Intencją projektodawcy było aby analogiczne zasady „wejścia” do systemu powszechnych ubezpieczeń społecznych przez marynarzy odbywały się na analogicznych zasadach, zatem po uzyskaniu odpowiedniego statusu (udowodnienie posiadania „stażu zawodowego” przez marynarza) w formie zaświadczenia wystawionego przez dyrektora urzędu morskiego albo agencję zatrudnienia. Poza tym, jak wyżej wskazaliśmy, marynarz będzie przekazywał zaświadczenie do ZUS, który dzięki temu będzie mógł zweryfikować tytuł oraz prawidłowość okresu zgłoszenia do ubezpieczeń marynarza.
--	--	---	--

		zobowiązany do opłacania składek na własne ubezpieczenia społeczne. Wobec powyższego wątpliwość budzi fakt zasadności oraz cel prowadzenia kontroli wobec ubezpieczonego, który dokonał zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych oraz opłaca składki na własne ubezpieczenia w oparciu o zaświadczenie dotyczące statusu marynarza wydane przez agencję zatrudnienia lub dyrektora urzędu morskiego, które przedkładał w ZUS na etapie zgłaszania, na co wskazano powyżej. 10) Wątpliwości budzi co będzie podstawą zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych – czy będzie to art. 6 projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, czy też art. 6 zmienianej tą ustawą ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z projektem objęcie obowiązkiem ubezpieczeń emerytalnego i rentowych wynika z art. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w której pojawia się nowy tytuł do ubezpieczeń - osoby będące marynarzami. Zgodnie z projektowaną definicją marynarza w rozumieniu art. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, „za marynarza uważa się osobę zamieszkującą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wykonującą pracę na podstawie umowy o świadczeniu pracy na morzu na statku o przynależności polskiej albo innej niż polska, która posiada zaświadczenie wystawione przez agencję zatrudnienia albo dyrektora urzędu morskiego w trybie określonym w art. 78b ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu.”. Projektowany przepis nie określa wprost obowiązku ubezpieczeń dla marynarzy zatrudnionych na podstawie umowy dotyczącej świadczenia pracy na morzu zawartej z armatorem mającym siedzibę w innym kraju niż Rzeczypospolita Polska lub inne państwo członkowskie Unii Europejskiej albo państwo członkowskie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA). Taka regulacja zawarta jest natomiast w art. 6 projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw.	Ad 10) Wyjaśnienie. Podstawą zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń, jak wskazaliśmy wyżej ma być uzyskanie odpowiedniego statusu (udowodnienie posiadania „stażu zawodowego” przez marynarza) w formie zaświadczenia wystawionego przez dyrektora urzędu morskiego albo agencję zatrudnienia. Podstawę prawną określa dodawany pkt 24 w art. 6 ust. 1 w związku z dodawanymi ust. 16-21 do art. 8 oraz dodawanymi ust. 4c-4d do art. 36. Natomiast obecne brzmienie art. 6 projektu ustawy dotyczyć ma wyłącznie osób podlegających ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu bycia pracownikiem zatrudnionym na statku morskim o przynależności polskiej. Osoby podlegające ubezpieczeniom na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 u.s.u.s., zachowają ten tytuł, jeśli nie złożą pracodawcy (płatnikowi składek) oświadczenia o zmianie tytułu do ubezpieczeń wraz z kopią zaświadczenia wystawionego przez dyrektora urzędu morskiego albo agencję zatrudnienia oraz nie zgłoszą się do ubezpieczeń jako marynarze.
--	--	--	--